

NIKINMÄEN HISTORIIKKI

2. lisätty painos 2012, julkaistaan verkossa . Kannen kuva : Rudolf Koivu.
Alkuperäinen teos julkaistiin painettuna v. 1997

NIKINMÄEN HISTORIIKKI

- ❖ 2. lisätty painos v. 2012, julkaistaan verkkoversiona, kolmena osana
- ❖ Tekstin täydentäminen Markku Järvinen
- ❖ Lay out ja kuvien käsittely Eero Niemelä
- ❖ Tekninen toteutus Eero Niemelä

© Nikinmäen Omakotiyhdistys NIKO ry 2012

NIKINMÄEN HISTORIIKKI

SISÄLLYSLUETTELO

Osa 1	1.	Historiikin kokoaminen
	2.	Kylämme - Nikinmäki
	3.	Asutus
	4.	Tiestö ja liikenneväylät
	5.	Liikenne ja ajoneuvot
	6.	Kouluolot
Osa 2	7.	Kauppaolot
	8.	Yritystoiminta
	9.	Palvelut
	10.	Vapaa-ajan toiminta
	11.	Vanhoja tiloja
	12.	Vanhoja nikinmäkeläisiä
Osa 3	13.	Nikinmäen suojelukohteet
	14.	Mielenkiintoisia tapahtumia / asioita
	15.	Muistikuvia 1950-luvulta
Liitteitä

Historiikin viimeistelykokous kesäkuussa 1997. Olavi Järvinen, Annikki Peltola, Markku Järvinen, Ahti Honkanen, Veikko Peltola, Kaija Salokannel, Anja Valli, Aune Kansanen sekä kameran takana Simo Ervasti.

1. Historiikin kokoaminen

Päätöksen Historiikin kokoamisesta teki Nikinmäen Omakotiyhdistyksen johtokunta elokuussa 1995. Historiikin tekemiseen muodostettiin toimituskunta, jossa olivat Markku Järvinen, Simo Ervasti, Matti Hiittu, Erkki Hintikainen ja Ensio Laaksonen. Päävastuulliseksi sisällön suhteen tuli Markku Järvinen ja valokuvien ja julkaisuasun suhteen Simo Ervasti.

Historiikin aikaperspektiivi on noin 1900 - 1970. Joissain kohdin tietoja on saatu jo 1700- ja 1800-lukujen puolelta. Jokaisen aihepiirin sisällä pyritään käsittelemään aihe aikajärjestyksessä.

Historiikin teossa ovat avustaneet useat pitkään Nikinmäessä asuneet henkilöt. Varsinaisia haastatteluja on käyty alla mainittujen henkilöiden kanssa vuoden 1997 alkupuolen aikana. Useimmat haastattelut on taltioitu.

nimi	tullut	nimi	tullut
	Nissbackaan		Nissbackaan
Gösta Backman	1922	Martti Peltola	1934
Mirjam Backman	1950	Annikki ja Veikko Peltola	1925/1933
Inkeri Blomqvist	1921	Kalle Pursiainen	1950
Tuulikki Elo	1942	Kerttu ja Erkki Roisko	1942
Ahti Honkanen	1912	Kaija Salokannel	1946
Helli ja Veli Ijäs	1955/1935	Birger Selen	1927
Aili ja Juho Janatuinen	1964	Karl Siren	1926
Olavi Järvinen	1945	Leila ja Raimo Sohkanen	1947 /1946
Aune Kansanen	1920	Tuomas Tahvola	1964
Aune Lahtinen	1947	Silja ja Erkki Tuomi	1936
Stig ja Ingvar Palmen	1950	Anja Valli	1955

Edellä mainituille henkilöille suuren suuret kiitokset. Ilman heitä koko historiikista ei olisi tullut mitään. Haastattelujen lisäksi Ahti Honkaselta on saatu kirjallista aineistoa ja kuvamateriaalia on saatu useammilta henkilöiltä.

Kiitokset myös Vantaan kaupunginmuseolle ja Elokuva-arkistolle.

Historiikki julkistettiin Nikinmäen Omakotiyhdistyksen 20-vuotisjuhlassa 14.9.1997 Jokivarren koululla. Historiikista otettiin 750 kappaleen painos, josta muutamia kappaleita lahjoitettiin ja valtaosa myytiin ovelta ovelle menetelmällä. Painos myytiin loppuun.

Historiikin täydentäminen 2011

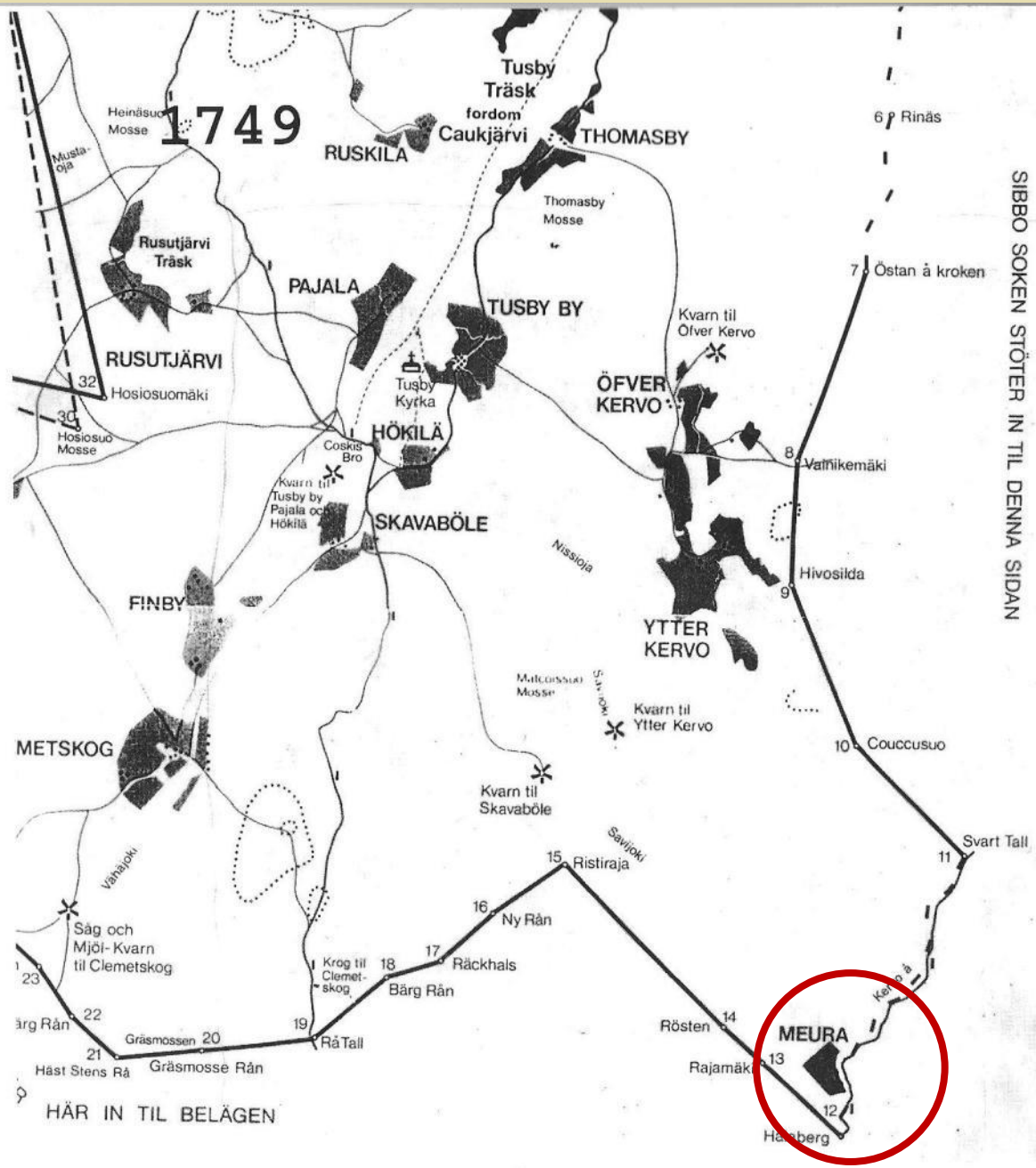
Nikinmäen asukasluku on lähes tulkoon kaksinkertaistunut siitä kun historiikki tehtiin. Historiikin painolevyt eivät ole tallessa. Historiikki on ollut loppuunmyytynä jo lähes 15 vuotta. Markku Järvisen aloitteesta Nikinmäen Omakotiyhdistyksen hallitus teki keväällä 2011 päätöksen, että Markku Järvinen täydentää historiikin niiltä osin kun uutta tietoa on saatu.

Historiikki julkaistaan Nikon Internet-sivuilla vuoden 2012 alkupuoliskon aikana muutamassa erässä. Julkaisusta vastaa Eero Niemelä.

Näin mahdollistetaan jokaiselle nikinmäkeläiselle oman kylän historiikkiin tutustuminen. Historiikkia on täydennetty monissa eri kohdissa.

Tärkeimpänä mainittakoon Nissbackan talo ja Nissbackan kylän alkuvaiheet, joihin lisätietoa toi Taisto Saarentauksen haastattelu 13.2.1999 ja häneltä saatu kirjallinen aineisto. Saarentaus on Keravalta ja on kirjoittanut useita Keravaan liittyviä kirjoja. Yksi kirjoista on Isostajaosta Koffiin, jossa kerrotaan keravalaisten kiinteistöjen muotoutuminen kahden vuosisadan kuluessa. Lisäksi on tehty muutamia täydentäviä haastatteluja.

Mainittakoon vielä että tämän historiikin uuden version julkaisun aikoihin, helmikuussa 2012 (23.2.2012) historiikin tärkein tietolähde, Ahti Honkanen, täyttää 100 vuotta.

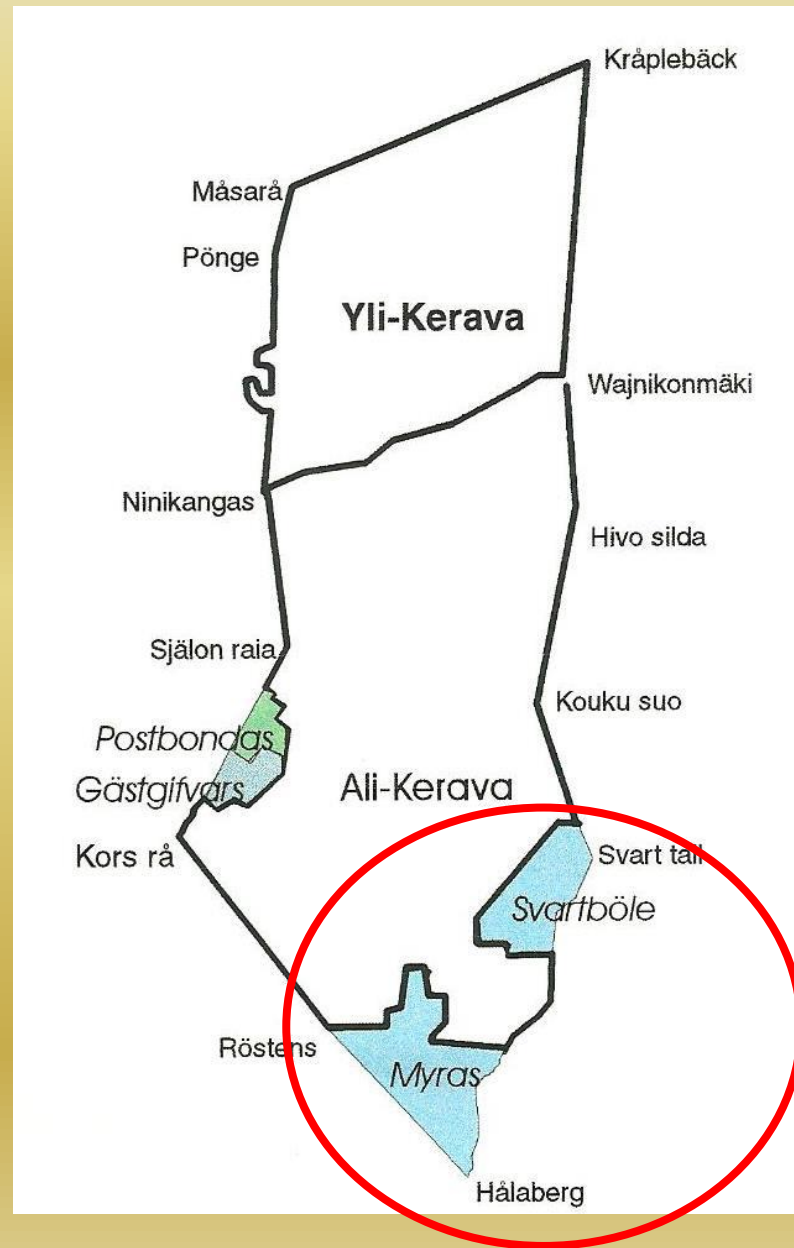

SIBBO SOKEN STÖTER IN TIL DENNA SIDAN

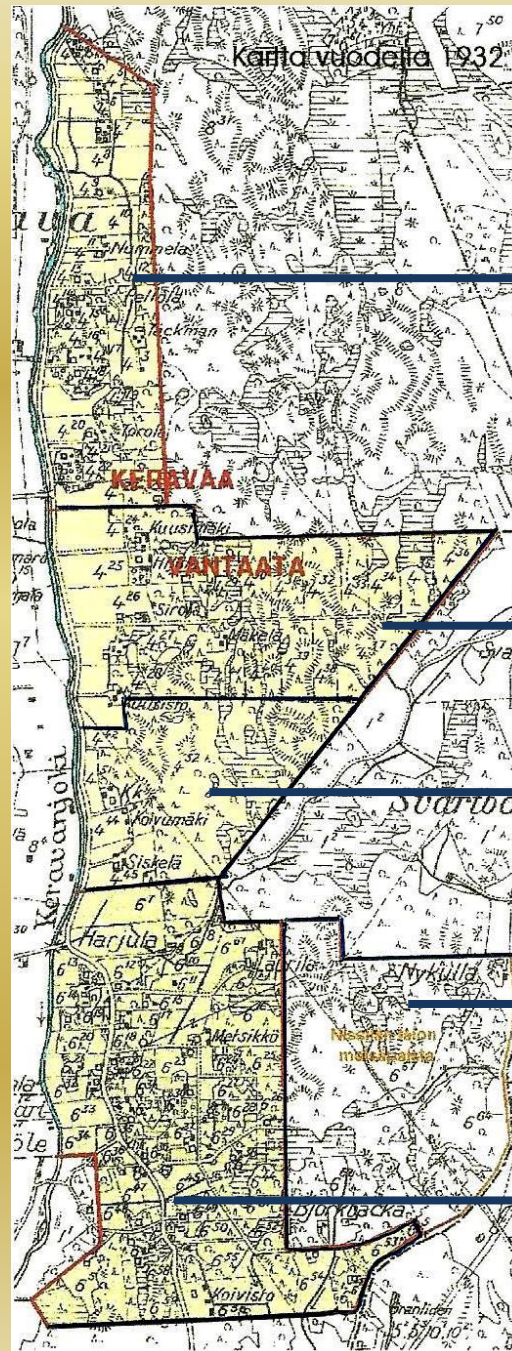
1749

HÄR IN TIL BELÄGEN

Isonjaon aikaiset (v.1779-1780)
Tuusulan pitäjän Keravan kylät.

Nissbackan pientalotaajama syntyi 1900-luvun ensi kymmenillä kahden tilan, Täckermanin ja Nissbackan, alueille. Vuodesta 1954 alkaen nämä alueet ovat kuuluneet ensin Helsingin maalaiskuntaan, sitten Vantaan kauppalaan ja nykyisin Vantaan kaupunkiin.

Täckermanin talon
Keravalle jäänyt osa

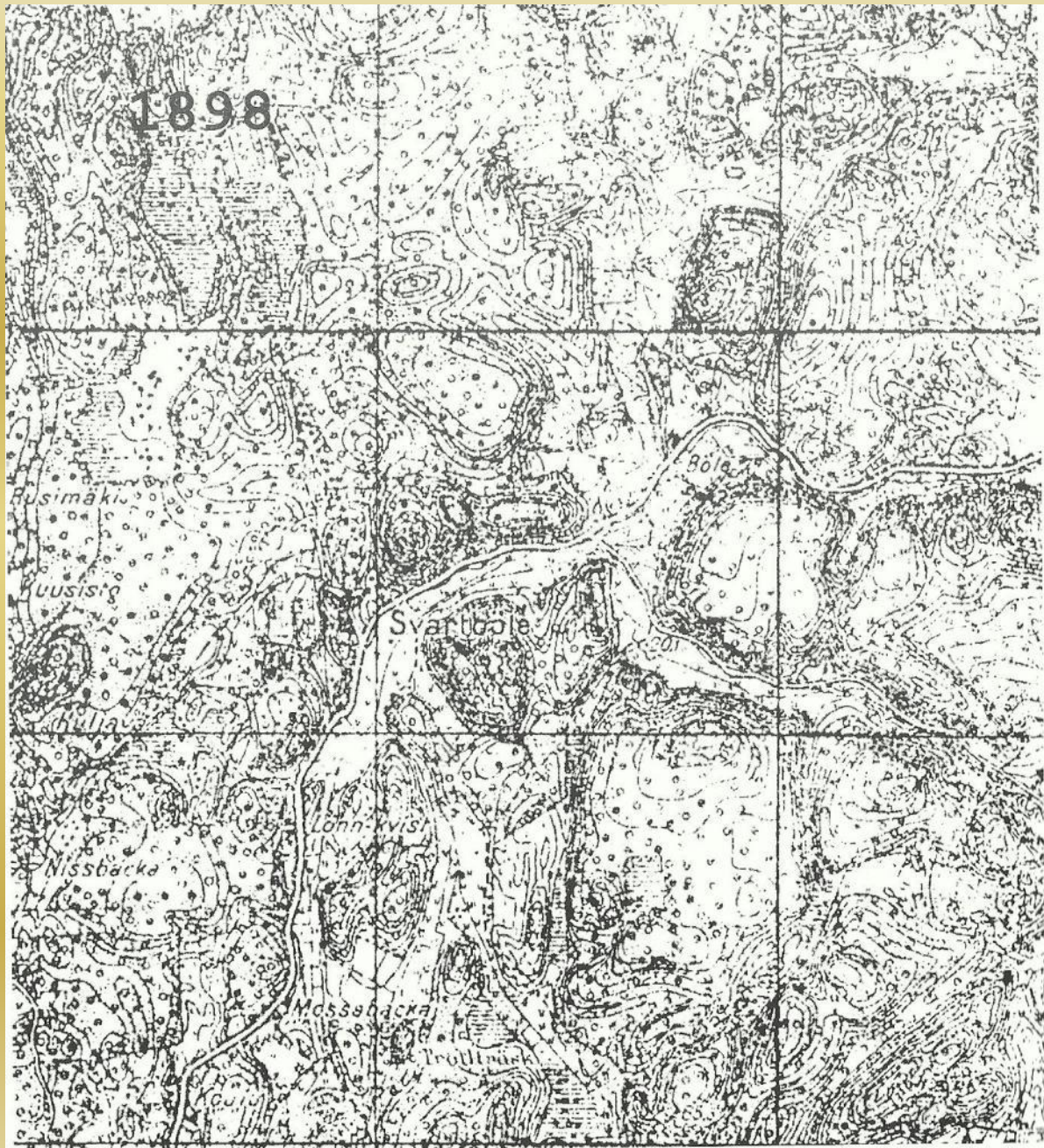
Täckermanin talo

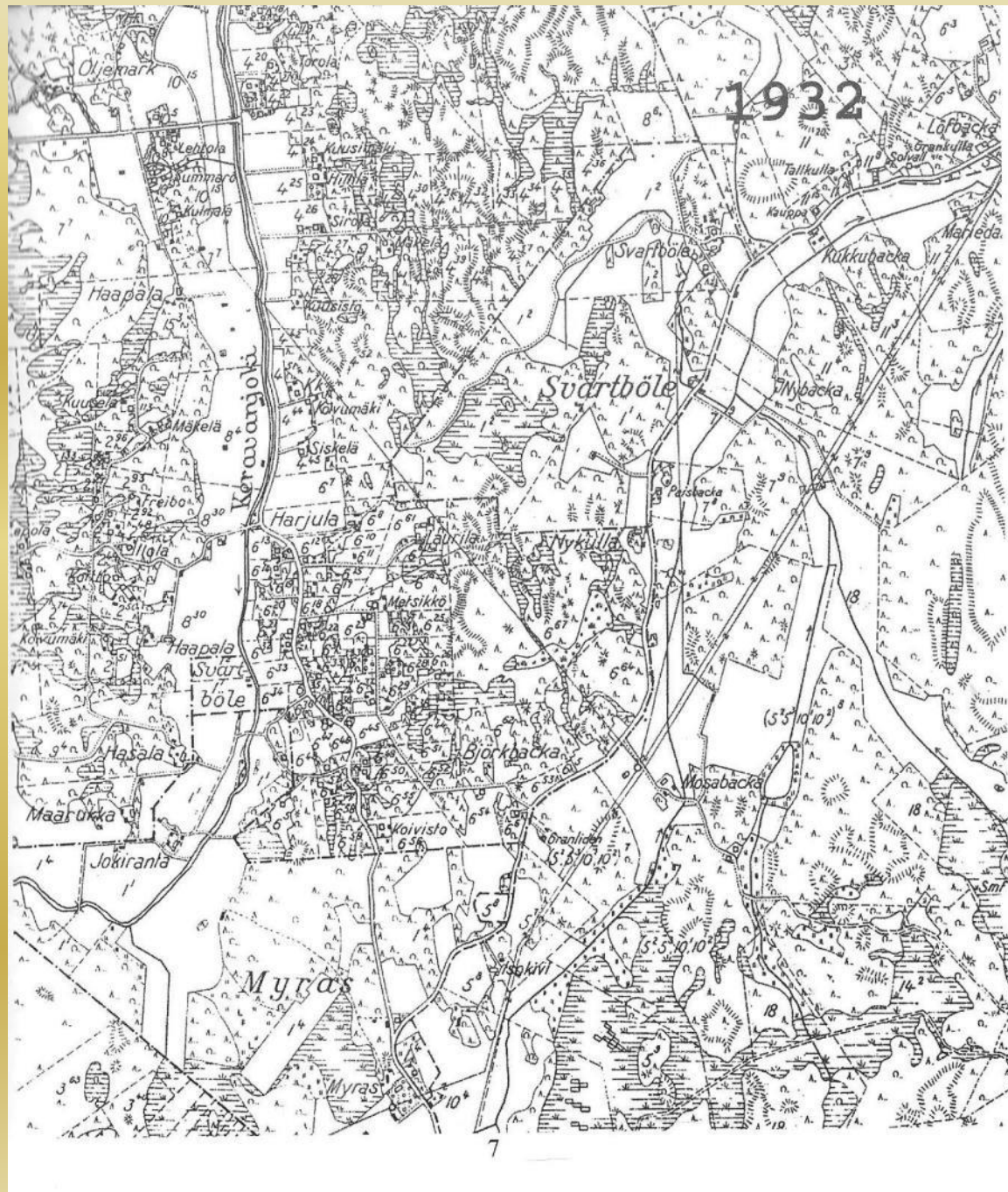
Hakalan talon
metsäpalsta

Nissilän talon
metsäpalsta

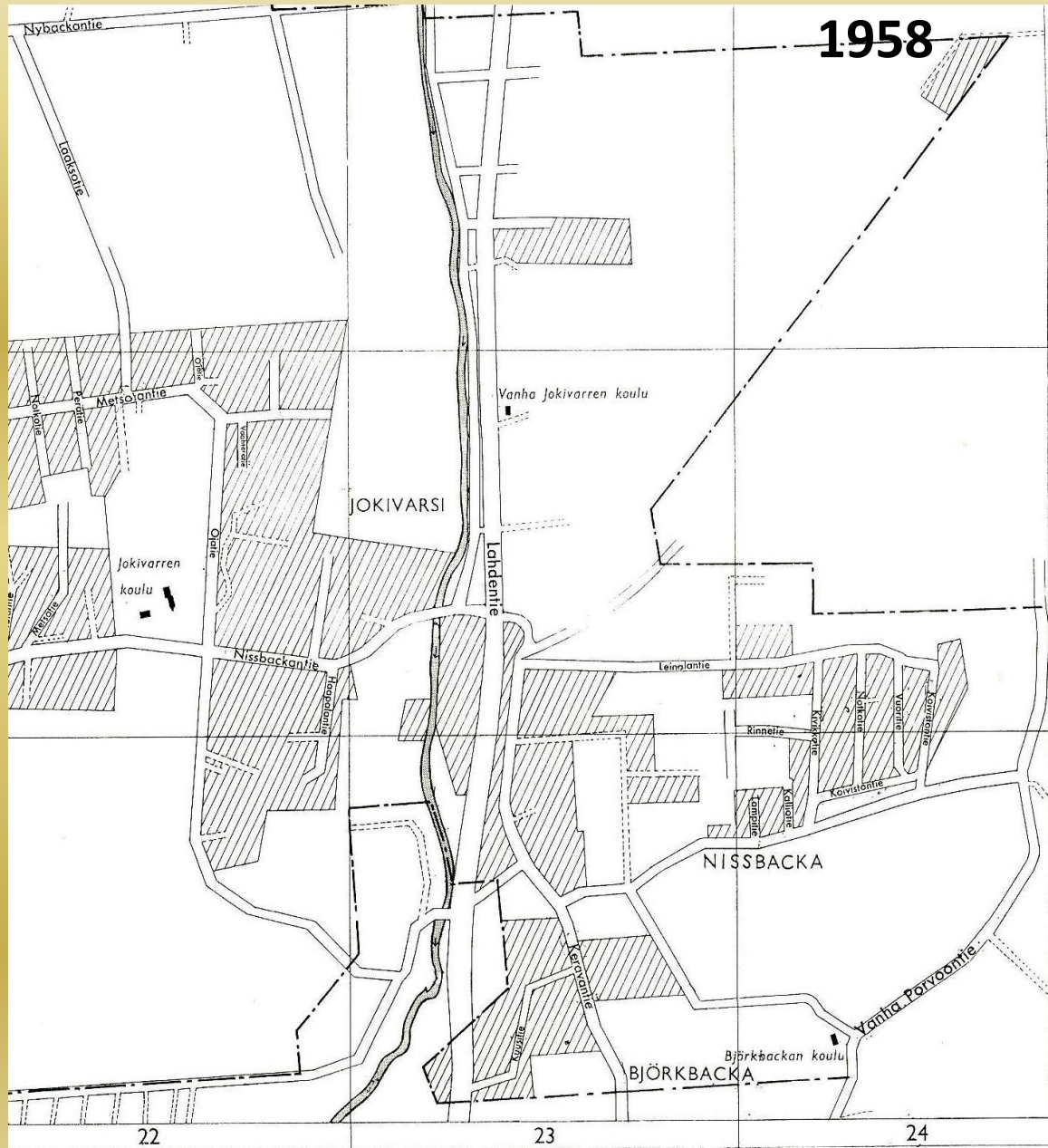
Nissbackan talo

1898

1958

22

23

24

Vanha torppa. Sijainti tuntematon.

2. Kylämme – Nikinmäki (Nissbacka = Nikinmäki)

Kylämme kuuluminen eri kuntiin

Ali-Keravan ja Yli-Keravan kylät mainitaan asiakirjoissa jo 1500-luvulta lähtien. Nissbacka kuuluu Ali-Keravan kylään. Kylät kuuluivat Sipooseen 1400- ja 1500-luvuilla. Ne liitettiin Tuusulan pitäjään 1643. Isojako (1779-1780) kirjasi ensimmäisen kerran kyläraajat ja kulmapisteet varustettiin kivipyökeillä. Ali-Keravan kylään kirjattiin tuolloin mukaan kuuluviksi eteläisimpänä Myraksen talo ja läntisimpänä Svartbölen talo. 1800-luvun puolivälissä tehtiin Tuusulan ja Sipoon välillä aluesiirtoja. Myraksen ja Svartbölen talot liitettiin Sipooseen.

Helsinki-Hämeenlinna rautatien rakentaminen 1860-luvulla sai aikaan Keravan taajaman kehittymisen. Sinne muodostuivat omat palvelut, joita käytettiin laajemminkin kuin vain keravalaisten toimesta. 1.1.1924 Tuusulan pitäjän Yli- Keravan ja Ali- Keravan kylistä muodostettiin Keravan kauppala. Korson asemanseutu kasvoi myös junaradan ansiosta. Korson ongelma oli, että se jakautui hankalasti kolmen kunnan kesken; Keravan, Tuusulan ja Helsingin maalaiskunnan.

Korson alueen kehittämiseen ei löytynyt rahaa keneltäkään. Useiden selvitysten ja kirjelmien jälkeen vuonna 1953 valtioneuvosto teki päätöksen, että vuoden 1954 alusta Keravan kauppalaan kuuluneet Korson ja Nissbackan alueet sekä Tuusulan kuntaan kuuluneet Vierumäen ja Fallbackan (Vallinoja) alueet siirretään kuuluviksi Helsingin maalaiskuntaan.

Nissbackan syntyyn vaikuttavia asioita on useita. On useita keravalaisia taloja joilla on ollut maita Nissbackassa. Oli Isojako, joka kirjasi maat ja oli Uusjako, joka kokosi talojen hajallaan olevia maapalasia suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja oli leskirouva Backman, joka osaltaan kokosi Nissbackaamme.

Nissilän talo

Erittäin vahvasti Nissbackan syntyyn on vaikuttanut Nissilän talo, joka on kuulunut Ali- Keravan kylään. Ensimmäiset maakirjat tuntevat Nissilän talon 1500-luvun puolivälissä. Talon talouskeskus oli Keravalla. Isojaossa talon maat jäivät hankalasti moniin palasiin. Vuonna 1788 eli hetimmiten isojaon jälkeen talo jakaantui kahtia veljesten kesken.

Tuomas Samulinpoika Nissilä piti päätalon eli Nissilän. Velipoika Erkki Samulinpoika ryhtyi isännöimään toista puolikasta, jota alettiin nimittää Nissbackaksi. Erkille tehtiin talo vielä Keravalle. Reilut 100 vuotta myöhemmin, uusjaossa, maat ryhmiteltiin suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Tällöin Nissilä jäi Ali-Keravan pohjoisosaan ja siihen kuului lisäksi metsäpalsta Ali-Keravan eteläosasta (tämä on osa nykyistä Etelä-Nikinmäkeä). Nissilän talon isännöisyys pysyi suvussa. Nissbackan talon maat olivat kokonaan Nissbackassa ja myös talon talouskeskus määrättiin siirtyväksi Nissbackaan eli 8 kilometriä Keravalta etelään, ns. Jokivarteen. (Tästä syntyy jatkossa valtaosa Etelä-Nikinmäkeä). Nissbackan talo myytiin 1800-luvulla moneen kertaan ja sillä oli lukuisia lyhytaikaisia omistajia. Vuonna 1890 talon osti espoolainen leskirouva Eda Elisabeth Backman.

Täckermanin talo

Täckermanin talo oli niin ikään Ali- Keravalla. Senkin ensimmäiset maakirjat tuntevat 1500-luvun puolivälistä lähtien. Vuonna 1765 talo jaettiin kahtia veljesten Juho ja Henrik Henrikinpoikien kesken. Isossa jaossa taloon kuului kymmenkunta palstaa jotka olivat hankalasti erillään toisistaan.

Sata vuotta ison jaon jälkeen, uusjaossa, Täckermanin maakirjatalon tilukset koottiin kolmeksi suurlohkoksi. Toista talon puolikasta alettiin kutsua Täckmaniksi. Täckmanille piti hakea oma paikka talouskeskukselle. Täckman määrättiin siirtymään 3 kilometriä Keravan keskustasta etelään. Täckmanin talolla oli 1800-luvulla useita omistajia. Vuonna 1866 talon ostivat veljekset Adolf Fredrik ja Karl Gustaf Paulin, jotka pitivät taloa 30 vuotta. Adolf Fredrik kuoli huhtikuussa 1895 ja Karl Gustaf kuoli saman vuoden joulukuussa. Juuri ennen kuolemaansa Karl Gustaf myi talon leskirouva Eda Elisabeth Backmanille, joka oli jo 5 vuotta aiemmin ostanut Nissbackan talon.

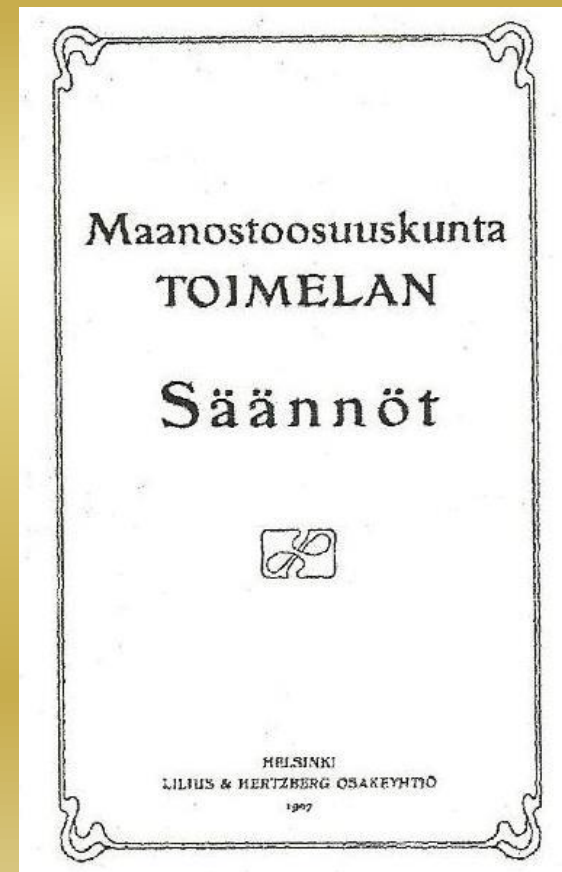
Nissbackan talo

Rouva Backman tuntuu olleen enemmänkin liikenainen kuin maatalon emäntä. Hänellä oli aikomus perustaa tiilitehdas Nissbackan talon maille lähelle Björkbackaa. Aikomus ei kuitenkaan onnistunut. Hän rakennutti kuitenkin Nissbackan talon talouskeskuksen eli päärakennuksen ja ulkorakennuksia, tallin ja navetan.

Varsinaista maanviljelyä rouva Backman ei juurikaan harrastanut. Päärakennus on edelleen asumiskäytössä. Rouva Backman myi molemmat tilat 1898 pojalleen Erik Henrik Backmanille, joka yhdisti ne yhdeksi tilaksi, jolle sai lainhuudon 1898.

Erik Henrik Backman myi Nissbackan talon äitinsä sisaren miehelle, helsinkiläiselle kirkkoherra Ludvig Bengelsdorffille vuonna 1899. Bengelsdorff ajautui konkurssiin.

Sitä seuranneesta pakkohuutokaupasta vuonna 1905 tilan osti asianajaja Axel Alander ja myi sen välittömästi eteenpäin työnjohtaja Kustaa Hellbergille. Hellberg kuului muutaman miehen muodostamaan ryhmään, jotka olivat jo aiemmin perustaneet osuuskunnan ja nyt ryhdyttiin tositoimiin. Toimintaideana oli hankkia rakennuskelpoista maata, palstoittaa se ja luovuttaa osuuskunnan osakkaille palstat vähittäismaksulla. Liikeidea oli puhtaasti ideologinen – saada osakkaille oma koti kohtuulliseen hintaan.

Osuuskunnan puuhamiehet olivat helsinkiläisiä miehiä. Hellberg myi osuuskunnalle vuonna 1907 Nissbackan talon maat, yhteensä 228 hehtaaria. Aiemman Täckmanin talon maista tuli 39 palstaa ja alkuperäisen Nissbackan talon alueesta 53 palstaa eli yhteensä lähes 100 palstaa. Tonttien koot vaihtelivat 1,2:sta hehtaarista 7:ään hehtaariin. Osuuskunnan nimi oli Toimela. Osuuskunta toimi tehokkaasti. Aivan kaikkia palstoja ei saatu myytyä, joten loput palstoista myytiin huutokaupalla.

Niinpä kaikki palstat saatiin myytyä ja lyhennysmaksujen keruu suoritettiin onnistuneesti. Osuuskunta Toimela purettiin 1914, jolloin kaikkien ostajien osalta maksut oli maksettu loppuun. Yhdyskuntasuunnittelua Toimela ei kuitenkaan tehnyt. Ei varattu mitään yhteisiä alueita eikä teitä suunniteltu vaan ne syntyivät pakonomaisesti tonttien rajoja pitkin.

Jatkossa tämä tietenkin on hankaloittanut Nikinmäen yhdyskuntakehittämistä. Samankaltaisia maanosto-/myyntiosuuskuntia oli Suomessa 1900-luvun alussa useita. Mm. Keravalla oli vähän ennen Toimelaa osuuskunta, jolla Skugsterin tilan maat myytiin.

Nissilän talon metsäpalsta (ulkometsä)

Nissbackan talon maiden lisäksi Etelä-Nikinmäkeen kuuluu myös Nissilän talon metsäpalsta, joka oli kooltaan 72 hehtaaria. Siellä oli 1900-luvun alkupuolella kaksi torppaa. Kumpikin torppari lunasti 1920-luvun alussa torppansa omakseen. Karl Johan Forsström lunasti itselleen 12,2 hehtaarin tilan Björkbacka (saman niminen kuin ruotsalaisen koulun tontti) ja Karl Frederik Lönnqvist 21,5 hehtaarin tilan nimeltään Nykulla. Loppuosan, 38,3 hehtaaria silloiset Nissilän omistajat Kalle ja Martta Nissilä myivät 1928 tamperelaiselle johtajalle, Arthur Lönnqvistille.

Hakalan talon metsäpalsta

Neljäntenä palasena Nissbackaan kuuluu keravalaisen Hakalan talon metsäpalsta, joka oli kooltaan pienempi kuin Nissilän talon metsäpalsta. Hakalan talon metsäpalsta sijaitsi Nissbackan talon ja Teckmanin talon maiden välissä.

Se ei kuulunut Nissbackan talon maihin eikä siten ollut mukana Osuuskunta Toimelassa. Mm Jokivarren puukoulun tontti on ostettu Hakalan talon metsäpalstan maista.

Nissbackan eli Nikinmäen nimiasioista

Kuten rakkaalla lapsella myös mukavalla kylällä on monta nimeä. Vuosien saatossa kylämme on tuntenut monta eri nimeä. Suomennettu Nikinmäki-nimi on tuoreempi kuin tämän historiikin aikajänteen loppukohta. Muutama sana vielä nykyisestä kunnastamme, Vantaasta. Seurakunnallisesti Helsingin pitäjän seurakunta erotettiin itsenäiseksi kirkkoherrakunnaksi Sipoosta jo 1300-luvun lopulla nimellä Vantaan pitäjä.

Myöhemmin se on ollut Helsingin kaupungin aineksina ja muodostettu eri kirkkoherrakunnaksi 1867. Siitä on erotettu kauppalat Kulosaari, Huopalahti ja Oulunkylä. Suuressa alueliitoksessa 1946 liitettiin Helsingin maalaiskunnasta suuri osa Helsinkiin. Tuolloin suuren kunnan kuntakeskus kunnantaloineen sijaitsi Malmilla.

Korson aseman seutu (mukaan luettuna nykyinen Nikinmäki) ja ns. Keravan Hyrylä liitettiin Helsingin maalaiskuntaan vuoden 1954 alussa. Tästä Keravaan kuulumisestamme seuraa, että vuonna 1958 vahvistettu alueemme rakennuskaavan aluenimi on Korson Ali-Keravan kylä. Keravan kauppala erotettiin Tuusulasta muodostamalla vuonna 1924 Ali- ja Yli- Keravan kylistä Keravan kauppala. Oma kylämme kuului tuolloin Ali- Keravan kylän eteläosaan. Keravalla on edelleen Ali- Kerava.

1960-luvun puolivälissä ns. Johanssonin komitea mietti Helsingin seutua, mm. kunnanrajojen järkipäristämisestä. Jos tuon komitean ehdotukset olisivat menneet läpi, alueemme sahalaitaraja Sipoon kanssa olisi suoristettu tietä tai jokea pitkin niin, että kylämme olisi liitetty Sipooseen - taas. Edellä on jo alueeseemme liittynyt nimiä Sipoo, Helsingin pitäjä, Helsingin maalaiskunta, Tuusula (-1923), Kerava (1923 - 1954), Alikerava, Korso, Jokivarsi.

Kerrotaan, että 1940-luvun alussa agronomi Artto olisi ensimmäisenä ehdottanut nimen suomennosta ja että nimenomaan Nikinmäki olisi oivallinen suomennos. Asia ei kuitenkaan edennyt. Sen sijaan Nissbacka nimen rinnalle tuli käyttöön Jokivarsi 1950-luvulla.

Erittäin yleinen postiosoite kylällemme 1950-luvulla oli Korso, Jokivarsi. Pohjoispuoleltamme, Keravalta, löytyy yhä Jokivarsi. Koulupiirien ja koulujen nimissä Jokivarsi on ollut ainoana käytössä jo 1900-luvun alusta lähtien.

Suomenkielinen nimi, Nikinmäki, tuli kylämme nimeksi käyttöön vasta 1970-luvulla ja virallistui saman tien. Nykyisellään Jokivarsi on Lahdenväylän ja Keravanjoen välinen alue. Oman kylämme nimenä väikkyä yhä Jokivarsi monien puheessa.

Tässä historiikissa käytämme kylämme nimenä sekä Nissbackaa että Nikinmäkeä. Myös Myras on joissain yhteyksissä ollut alueemme nimi. Se periytyy alueemme kuulumisesta Sipooseen. Alueeseemme rajoittuva Sipoon läntinen osa on nimeltään Myras, joka on antanut nimensä puhelinjakoalueeseemme = 874 6xxx.

Ennen Siwaa oli lyhyen ajan Säästäri, jota ennen oli lähes ikimuistoisesti Elanto. Kylämme Elanto oli koko olemassa olonsa ajan puhelinluettelossa Elanto, Myyras. Helsingin maalaiskunnasta tuli 1970-luvun alussa ensiksi Vantaan kauppala ja sitten Vantaan kaupunki.

Nyt olemme kaupunginosaluettelossa Nikinmäki, joka kuuluu itäisimpänä osana Korson suuralueeseen. Vaalipiirijaossa Jokivarsi ja Nikinmäki olivat jonkin aikaa yhdistetty mutta nyt on eriytetty. Nikinmäkemme - Nissbacka - on kaksi korvaketta Keravanjoesta itään.

3. Asutus

Vuosisadan alussa Nissbackassa ei ollut kovin paljon asutusta. Etelässä oli Myyraksen kartano, johon kuului yli 600 ha maata. Pohjoiseen päin mentäessä tuli seuraavaksi Nissbackan talo (lähellä Vuokkotien ja Kimalaisentien kulmaa). Talo on rakennettu 1895-97. Tilaan kuului 2 torppaa, Karhurinne niminen torppa (Pauli Lahtisen talo myöhemmin) sekä Kantolan torppa, jonka vierelle rouva Backman rakennutti Nissbackan talon. Taloa vastapäätä (nyk Kimalaisentien toiselle puolelle) rakennettiin muita talousrakennuksia.

Niin ikään Myyraksen taloon kuuluva Talaksen torppa (Elon talo myöhemmin) oli joen itäpuolella. Joen länsipuolella oli keravalaisen Inkilän talon 2 torppaa Hasala ja Maarukka (myöhemmin Honkanen ja Palenius) sekä keravalaisen Jokimiehen talon 2 torppaa (Olenius ja Salmela). Hiukan pohjoisempänä oli vielä keravalaisen Jurvalan talon torppa Haapala.

Osuuskunta Toimelan suorittama Nissbackan palstoitus ja myynti olivat varsinainen piristysruiske Nissbackan asutukselle. Suuri osa ostajista oli Helsingissä töissä käyviä ihmisiä, ammattimiehiä, jotka rakensivat asuintalon ostamalleen tontille.

1930-luvun alussa, vaikka asutusta oli jo jonkin verran, oli lapsia Nissbackassa erittäin vähän ja leikkikavereita piti hakea pitkän matkan (kilometrienkin) päästä.

Koko Nissbackan rakentamisen ajan aina 1950-luvulle asti hyvin usein rakentaminen tapahtui siten, että ensin tehtiin nopeasti pieni parakki ja tämän jälkeen kaikki resurssit huomioiden paikan päällä varsinainen talo. Joskus aikaa kului useitakin vuosia.

Valtaosa nissbackalaisista on ollut koko 1900-luvun vakituisia asukkaita. Kuitenkin aina 1920-luvusta lähtien kylässämme on ollut myös kesäasukkaita, jotka talven ovat Helsingissä ja kesän täällä maalla.

Vanhat rakennukset

Backmannin talo (Sulola) nyk osoite Pistiäisentie 8

Flaamingin talo (sitten Koiviston talo) nyk osoite Pistiäisenpolku 5

*Hanhikosken talo (sitten Harjulan, sitten Himbergin) nyk osoite Turilaantie 4

Nissbackan talo nyk osoite Kimalaisentie 15

Kansasen talo nyk osoite Mehiläisentie 24

*Karhurinne (sitten Salminen, sitten Lahtinen) nyk osoite Perhotie 45

Kiikerin talo nyk osoite Muurahaisentie 11

Koivumäen koulu

Krugerin talo nyk osoite Kimalaisentie 5

*Leinalan talo Nikinmäen koulun paikalla

Oksasen talo Sipoontie

Sirenin talo Haukitie

*Tuomen talo Harrikuja

Makarovitsin / Sohkasen / Vuorenmaan talo nyk osoite Sääskeitie 11

*Talo on purettu (vielä 1997 talo oli olemassa)

Maan hinta

Tiedot maan hinnan kehittämisestä eivät ole täysin yksiselitteisiä, mutta suuntaa antavia varmasti.

	mk/m ² vuoden 1997 rahassa
1906	0,02 mk
1920	0,50 mk
1930	1,00 mk
1940	0,10 mk
1950	0,50 mk
1955	2 mk
1960	5 mk
1970	7-10 mk

4. Tiestö ja liikenneväylät

Alkuaikoina yleisin ja luonnollisin liikkumistapa kylällämme ja sieltä muualle on ollut kävely jopa niin, että täältä käveltiin 4 - 6 km matka Korsoon junalle päivittäin. Työmatka junalla Korsosta Helsinkiin kesti vielä 1930-luvulla tunnin. Näin ollen työmatkaan kului päivässä 4 tuntia, josta usein puolet kävelyä. Lähes jokainen Helsingissä töissä käyvä nissbackalainen käytti aina vuoteen 1948 asti junaa. Junalle meni aamuisin ja sieltä tuli iltaisin samat ihmiset. Jo kaukaa menijät tunsivat toisensa, talvella jopa kelkan, suksien tai askelten jäljistä saattoi tunnistaa toisen junalle menneen.

Pyöräilyäkin arvostettiin 1930-luvulla suuresti. Mm. Korson asemalla oli junan käyttäjille lukolliset polkupyöräkopit, joihin pyörän voi jättää suojaan Helsingissä käynnin ajaksi. Nykyistä Myyraksen kautta kulkevaa Vanhaa Porvoontietä kulki bussiliikenne Helsinkiin. Bussilippu vaan oli tuntuvasti kalliimpi kuin junalippu. Ja toisaalta kävely tai polkupyöräily oli ilmaista. Kuvaavaa on 1920-luvulla Frans Backmannin tokaisu ”Käveltävä se on Helsinkiin, kun ei ole rahaa matkalippuun”. Raha oli tiukkaakin tiukemmassa.

Vanhin kulkuväylä Nissbackassa on luonnollisestikin ollut Keravan joki. Pienten koskiensa takia se on veneväylänä huono. Veneitä ei ole nähty juuri koskaan ja kanoottejakin hyvin harvoin. Puutavaraa siinä on kuitenkin uitettu paljon, varsinkin viime vuosisadalla. Viimeisin huomattavampi uitto tapahtui 1936, jolloin n 6000 kuutiometriä paperipuuta uitettiin merelle.

Vantaanjoen vesistö on saanut ensimmäisen lainvoimaisen uittosäännön jo 1890-luvun lopulla, mutta se ei käsittänyt Keravanjokea. Myös Keravanjoen käsittävä uittosääntö sai lainvoiman 1938. Uittosääntö jäi merkityksettömäksi, koska uitot olivat jo loppuneet. Virallisesti uittosääntö kumottiin 1960-luvulla. Kun nyt 1980- ja 90-luvun vaihteen tienoilla Keravanjokea ruopattiin Sipoontien ja Lahdenväylän välillä, joen pohjasta löytyi runsaasti uppotukkeja. Tämäkin tukee käsitystä, että uittoa on aikoinaan ollut.

Tulvat ovat nousseet aika-ajoin Keravanjoen rantapelloille, Sipoon Peltomyyrien alueen talojen sisälle ja Peltolan Pajan korjaamotiloihinkin. Useana vuonna pahimpaan tulva-aikaan vene oli ainoa mahdollinen kulkuväline alavilla mailla joen vierellä.

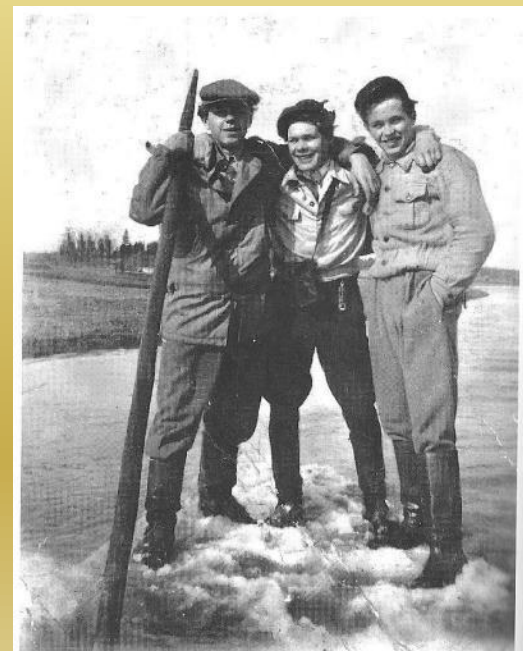

Suurin virtaama Hanalan mittauspaikalla on vuosijakson 1941 ... 1980 aikana sattunut keväällä 1966, jolloin ylin virtaama oli 63 m³/s. Joen keskivirtaama on noin 3 m³/s. Tavanomaista kuivempina kausina on virtaama pysynyt alle 0,5 m³/s useiden viikkojen ajan ja pienimmillään on virtaama ollut jopa alle 0,1 m³/s. Suurimmillaan on virtaama ollut yli 630-kertainen verrattuna kuivimpaan aikaan. Tulvista löytyy myös merkintä vuodelta 1780, jolloin ei kuulemma kelvannut selitykseksi muutamien alikeravalaisten poisjääntiin Pohjanmaan rykmentin kyydityksistä se, että miehet eivät päässeet Keravanjoen yli tulvimisen vuoksi. Kuuden hopeataalerin sakko tuli rangaistukseksi.

Kalastuksen lisäksi Keravanjoki on ollut kohdallamme hyvä rapujoki. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen jokeen tuli rapurutto, joka vei ravut. 1930-luvulla jokeen istutettiin jälleen rapuja ja 1930-luvun loppupuolella saatiin hyvää satoa. Jälleen tuli rapurutto, joka tuhosi kannan.

Samoin piisameja joessa on aikanaan riittänyt aina pyydystämiseen asti. Varsin suosittu uimapaikka joki oli aina 1950-luvun loppupuolelle saakka, jolloin joki alkoi saastua yläjuoksulle syntyneen teollisuuden ja maatalouden lannoitteiden vaikutuksesta. Etenkin Korsoon menevän sillan vieressä lapset pitivät uintikarkeloita.

Kielletyissä leikeissä Raimo Sohkanan, Erkki Tuomi ja Pauli Uusikumpu.1940-luvulla.

Talviaikaan, kun joen vartta Keravalle tie oli liukas ja heikosti aurattu, vieraili joessa lähes vuosittain autoja kokeilemassa jään kestävyyttä. Keväällä jäiden lähdön aikaan, vanhempien ankarasti kieltämä jäälautoilla seikkailu ja ”jäälauttaruuhkien purku” oli kouluikäisille pojille kiintoisa harrastus. Moni niissä touhuissa putasi, joskus vakavin seurauksin.

Tämän vuosisadan kuluessa Keravanjoki on vaatinut myös uhriensa. Moniin perheisiin on suruviesti joen ja veden tunteettomasta otteesta tullut. Valtaosin tapaukset ovat olleet vahinkoja, mutta mukaan mahtuu myös itse aiheutettuja.

Nikinmäen perustiestö muodostui kolmesta tärkeästä väylästä: 1) Keravalta Helsinkiin menevän tien Nikinmäki-osuus (väli Peltolan paja - Myyras) 2) Nikinmäestä Korsoon menevä tie (Nissbackan tie) 3) Peltolan Pajalta Korsoon menevä tie (Nybackan tie).

Joen suunnassa pohjoiseen tiestö on parantunut vasta sotien jälkeen. Keravanjoen rantaa myötäillen löytyy vielä vanha tien pohja, joka siellä täällä on enää vain kevyelle liikenteelle varattuna ja toisaalla autoliikenne on sallittu vain pihoihin. Nykyinen tie 140, Lahdentie valmistui useamman vuoden työskentelyn jälkeen 1950-luvun lopulla valtatieksi 4 ja 5 sekä E4:ksi.

Tämä oli jälleen yksi Nissbackan vitamiiniruiskeista, virstanpylväs, joka ponnahdutti paikkakunnalle uutta asutusta, nosti maan hintaa ja alkoi tuoda paikkakunnalle teollisuutta. 1960-luvulla alueemme lapset joutuivat menemään ilman kevyen liikenteen väyliä ja ilman suojateitä valtatie yli. Jokivarren uusi kouluhan valmistui 1958 toiselle puolelle valtatieä; koulutie oli vaarallinen. Näillä alueemme pääväylillä oli tuolloin vain yksi katuvalo, Jokivarren Esson risteyksessä.

Nykyisistä urbaaneista tieoloista voidaan mennä asiakirjojen avulla aina päivämäärään 29.5.1839, jolloin varamaanmittari G. Å. Jakell jakoi Myyraksen ja Keravan välisen tien kylätienä kunnossapidettäväksi talojen toimesta, kullekin osuutensa mukaan. Muuta suurempaa riitaa jaossa ei nähtävästi tullut kuin Keravanjoen sillan rakentaminen.

Nybackan silloinen isäntä ei siihen halunnut osallistua millään ehdolla. Eräät toiset isännät olisivat suostuneet vapauttamaan hänet velvollisuudesta. Kuitenkin sillä ehdolla, että Nybackan isäntä rakentaa omalla kustannuksellaan lautan ja käyttää sitä sillan sijasta. Lopulliseksi päätökseksi tuli, että myös Nybackan isäntä osallistuu sillan rakentamiseen ja kunnossapitoon.

Jokivarren puusilta sai väistyä nykyaikaisen terässillan tieltä. Kuva vuodelta 1950

Keravan - Myyraksen tie oli tämän vuosisadan alun edelleen talojen kunnossapidettävänä. Tie oli verraten hyvässä kunnossa, vaikkakin kapea, ainoastaan 6 kyynärää eli 3,6 m leveä.

Talojen lopetettua tien kunnossapidon vuonna 1917 tie oli melkein hoidotta vuoteen 1933, jolloin Keravan kauppala alkoi rakentaa tietä nykyiseen muotoonsa. Rakentaminen tehtiin työttömyystöinä. Tietöissä oli parhaaseen aikaan 100 työntekijää. Tie tehtiin Keravalta Korson - Nissbackantien yhtymäkohtaan asti. Tästä Myyrakseen, 2,2 km loppuosan tiehanke oli myös vireillä, mutta viivästyi moneen otteeseen. Tämä loppupätkä valmistui 1940. Koko Ali-Keravan tie siirtyi useiden anomusten jälkeen valtion välittömään hoitoon 1.12.1948. Tie kunta purettiin 30.4.1950.

Nissbackan tie - tie Korsoon - alkoi muovautua 1890-luvulla. Korsoon oli tullut rautatien seisake. Nissbackan tilan omistaja rouva Backman ryhtyi puuhaamaan tietä Korsoon voidakseen lähettää maidot Korson asemalle, josta ne edelleen junalla kuljetettaisiin Helsinkiin. Leskirouva Backman palkkasi tien rakentajaksi paikkakuntalaisen miehen.

Tiealueen raivaus suoritettiin 1895. Koska mitään erityisempiä tienrakennuskoneita ei ollut eikä liioin räjäytysaineita, tuli tiestä erittäin koukeroinen, kaikki kalliot, isommat kivet ja kosteikot kiertävä. Nissbackan sillan hirret otettiin aina pois tulvan ajaksi. Vuonna 1899 laitettiin sillan kansi käsisahalla sahatuista lankuista.

Talviaikaan tietä ei aurattu lainkaan. Vanhan sillan aikaan aina 1940-luvun loppupuolelle asti Nissbackassa oli vain muutama auto. Kerrotaan, että kun joku autolla ylitti sillan, niin hän varmuudeksi avasi auton oven ennen sillan ylitystä, että pääsee helpommin ulos, jos silta sattuu peittämään.

1940-luvun lopulla virisi ajatus rakentaa uusi silta Keravanjoen yli ja samalla päätettiin oikaista pahimmat mutkat tiestä.

Työt aloitettiin joulukuussa 1948. Työhön tuli katkoja valuuttavaikeuksien vuoksi. Niitä jatkettiin kesällä 1950. Sillalla voitiin aloittaa liikenne syyskuussa 1950. Sillan rauta- ja puutyöt olivat Veljekset Peltolan eli Peltolan Pajan käsialaa ja suurimman osan autokuljetuksista hoiti Heimo Honkanen.

Sillan rakennuskustannukset olivat 3 miljoonaa markkaa.

Valtiolta saatiin avustusta 2 miljoonaa, Keravan kauppalalta 300 000 , Sipoolta 20 000. Tieosakkaille jäi maksettavaa reilut 600 000 markkaa. Vanha puusilta myytiin huutokaupalla.

Nissbackantien tiimoilta on käyty lukuisia riitoja ja kahnauksia. Hyvin kuvaava on 1930-luvun alkupuolella jälleen kerran haukutun ja poisotkitun tiehoitokunnan jäsenen, K. R. Sainion lausumat sanat ”Emme tarvitse parempaa tietä, tarvitsemme vain pitempivartisia saappaita”.

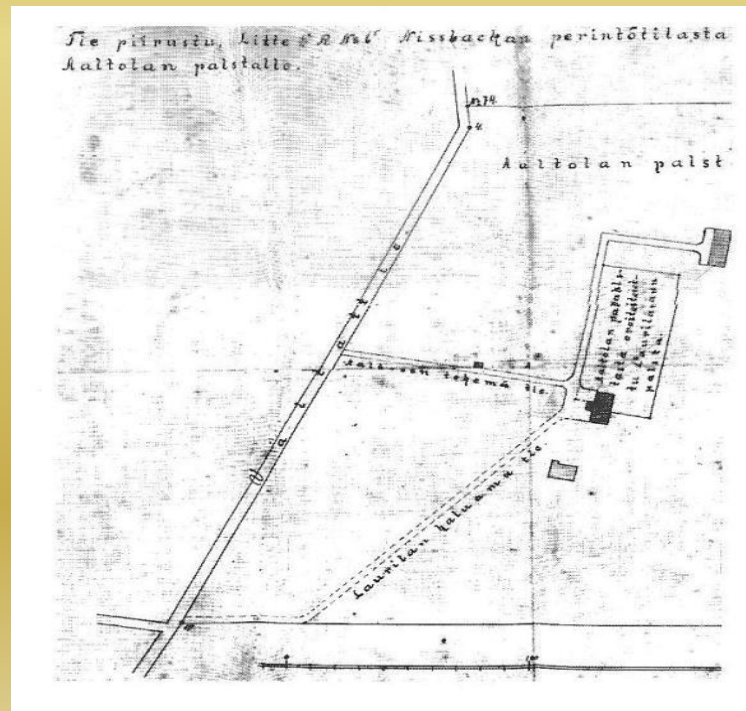
Edellä on kuvattu tieoloja kylämme ulkopuolelle suuntautuneen liikenteen osalta. Sisäiset Nikinmäen tiekunnat saivat alkunsa vasta 1950-luvulla. Ensimmäinen tiekunta perustettiin Keravantieltä (nyk. Kimalaisentie) lähtevän yksityisen Koivistontien (nyk. Pistiäisentie ja -polku - Korennontie - Sinisiiventie - Heinäsirkantie) ylläpitämiseksi 19.4.1956 ja toinen tiekunta Leinalantielle (Perhotie - Paarmarinne) 27.8.1957.

Koivistontien ja Leinalantien tiekunnat yhdistyivät myöhemmin. Vuokkotien asuttaminen johti tiekunnan perustamiseen 30.5.1963. Itse Vuokkotien tiekunnan perustava kokous oli ollut jo 25.9.1960. Tässä perustavassa kokouksessa olivat rouva H. Ekroos ja herrat V. Laakso, V. Peltola, V. Tyynelä, V. Ikonen, E. Viinikainen ja T. Kansanen. Hoitokunnan ensimmäinen puheenjohtaja oli Veikko Peltola ja rahastonhoitaja Onni Riipinen.

Osa näistä herroista ovat edelleen aktiivisesti olleet mukana näinä päivinäkin tiekuntansa talkoissa. Tiekunnan perustavassa kokouksessa päätettiin teettää ilmoitustaulu Ikosen asunnon kohdalle. Tämä ilmoitustaulu Surviaisenkuja 3:ssa täyttää kohta 40 vuotta ja toimii yhä.

Samoin periaattein ovat syntyneet Viholaisentien, Äyriäisentien - Siiratien, Lahnatien ja Siikatien tiekunnat. Viime mainittu oli aiemmin kahdessa osassa, mutta ne yhdistyivät myöhemmin yhdeksi tiekunnaksi.

Nikinmäen tiet on alun alkaen rakennettu yksin tai talkoovoimin lapiolinjalla. Niinpä ei sovi ihmetellä, jos niillä esiintyy routavaurioita. Vaikka Nikinmäkeen (Korson Ali-Keravan kylään) vahvistettiin rakennuskaava jo vuonna 1958, vasta 1996 Vantaan kaupunki on (valtaosin) ottanut huolehtiakseen tiestöstämme.

Tiepiirustus Nissbackan perintötilasta Aaltolan palstalle

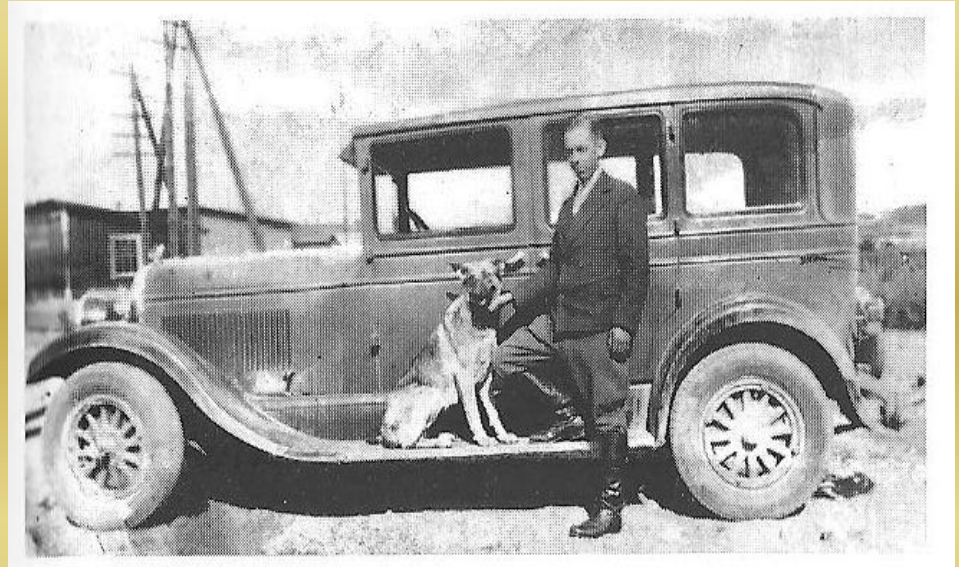
5. Liikenne ja ajoneuvot

Viime vuosisadan lopulla kuljettiin hevoskyydillä tai jalkaisin. Vielä 1940-luvulla osa nissbackalaisista maanviljelijöistä kuljetti tuotteitaan hevospelillä Helsinkiin myytäväksi. Matka tehtiin kerran tai kaksi kertaa viikossa ja matkaan kului 3-4 tuntia. Kerrotaan viime vuosisadan lopulla ja tämän vuosisadan alussa hevospelejä torille mennessään ryöstetyn. Suosittu ryöstöpaikka oli Kuninkaanmäki. Ensimmäisen koneellisen kulkuneuvon, polkupyörän hankki Nissbackassa Erik Backman v. 1895.

1920-luvuilla polkupyörä oli vielä melkoisen harvinainen ja jos sellainen oli, sitä vaalittiin tarkasti. Eräskin isäntä oli 1920-luvulla hankkinut uuden pyörän. Poika kävi Tuusulassa rippikoulun. Matka oli 14 kilometriä. Poika olisi mielellään matkan pyörällä taittanut. Isäntä oli sitä mieltä, että ei pojalle raaski pyörää antaa, koska se saattaa hajota. Poika käveli rippikouluun.

1930-luvulla polkupyörä alkoi yleistyä. Vuonna 1950 polkupyörä, joillakin useampia, oli miltei joka perheessä. Ensimmäisen kerran auto paikkakuntalaisen kuljettamana nähtiin v. 1909. Silloin Kalervolan omistaja Siven, joka toimi Talbergin autonkuljettajana Helsingissä, kävi joskus kotonaan isäntänsä autolla.

Ensimmäinen autonomistaja paikkakunnalla oli rakennusmestari A. Ijäs, joka osti Ford-merkkisen auton v. 1923. Autojen lukumäärä kehittyi suotuisasti siten, että v. 1950 paikkakunnalla oli jo 6 henkilöautoa, 4 pakettiautoa ja 7 kuorma-autoa.

Lisäksi kesäasukkailla oli 3 henkilöautoa. Henkilövuokra-autoliikennettä harjoitti Hj Eskelin vuosina 1927 -1934. Se lopetettiin kannattamattomana. Säännöllinen linja-autoliikenne Nissbackan sillalta Korson kautta Helsinkiin aloitettiin v. 1931 liikennöitsijä Lehdon toimesta. Liikenne loppui jo marraskuussa 1932, kun Lehdon yhtiöltä loppuivat rahat auton vähittäismaksuerien suorituksiin. Liikennettä harjoitettiin siis vain kaksi kesäkautta. Kesällä 1936 V.J Huttunen alkoi tuoda lauantai-iltaisin linja-autollaan ihmisiä Helsingistä em. reittiä ja sunnuntai-iltaisin vei jälleen Helsinkiin. Liikennöinti lopetettiin kannattamattomana syksyllä 1937.

Linja-autoliikenne Keravalta Nissbackan kautta Helsinkiin aloitettiin v. 1941 siirtoväkeen kuuluvan liikennöitsijä Ruuskasen toimesta. Liikennöinti kesti vain 2-3 viikkoa, kun hänen linja-autonsa joutui puolustuslaitoksen käyttöön. Auton käyttö aina 1940-luvun loppupuolelle asti Nissbackassa ajoittui kesäaikaan. Talvisin teitä ei aurattu eikä niillä siten päässyt ajamaan. Talven autot olivat talviteloilla vajoissa. Ainoa aurattu tie oli Helsinki - Porvoo tie.

Liikennöitsijä Uuno O. Järvinen

Uuno Järvinen ajoi 1930-luvun lopulla ja 1940-luvulla Liikenne Oy:n linja-autoa, mutta halusi itsenäiseksi yrittäjäksi. Hän anoi liikennelupia Helsinki - Kerava välille muutamaan otteeseen. Kerrotaan, että alussa Valtion Rautatiet olisi vastustanut lupien myöntämistä. Kolmannella anomuskerralla luvat myönnettiin. Järvinen osti vanhan linja-auton, jota hän Peltolan Pajan kanssa muutaman kuukauden kunnosti. Säännöllinen linja-autoliikenne Helsinki - Kerava -välillä Järvisen linja-autolla alkoi 1948. Alussa päivittäisiä edestakaisia vuoroja oli vain kaksi, toinen meni Helsinkiin aamulla klo 7 ja toinen iltapäivällä.

Näihin vuoroihin piti matkustamiset sovittaa. Linja-auto oli niin harvinainen asia, että sen ohimenoa alkuaikoina keräännyttiin varta vasten katsomaan. Kahtena ensimmäisen vuonna linja-auto veti talvella toisinaan puista lumiauraa perässään Nissbackasta Keravalle asti. Auraa säilytettiin Sianravinto Oy:n pihalla.

Kaija Salokannel nousemassa Järvisen linja-autoon v. 1949

Pahojen tulvienkin aikana linja-autovuorot tuli yleensä hoidettua. Joku seiso i auton etuovella ja tunnusteli puukepillä tienreunaa. Liikennekaluston korjauspaikka oli Peltolan Paja. Remontit piti monesti tehdä yöaikaan, koska ylimääräisiä autoja ei ollut. Paikkakuntalaisten kertoman mukaan liikenne hoidettiin tunnollisesti ja kaikki vuorot ajettiin. Järvinen hoiti liikennöintiä vuoteen 1959 asti. Kerrotaan, että ruuhkavuoroilla Järvisellä oli useita busseja. Huippu kerrotaan olleen viisi bussia samalla vuorolla lauantain sesongissa.

Hän aloitti myös Korsosta Nissbackan kautta Helsinkiin säännöllisen liikennöinnin 1950-luvulla. Esimerkiksi v. 1950 Järvinen hoiti sunnuntaisin jo 11 edestakaista vuoroa Helsingin ja Keravan välillä.

Ikimuistoinen tapaus, ainakin pojille oli se, kun Korson linjalle tuli Järvisen ensimmäinen tylppänokkainen upouusi bussi vuonna 1956. Bussi oli Volvo-merkkinen ja se oli kertakaikkisen upea.

U.O. Järvinen ajoi vihreä-punaraitaisilla busseillaan myös itse vuoroja monien vuosien ajan. Hänen lisäksi monet muut pitkäaikaiset kuljettajat, kuten Pilvola, Koivisto, Moilanen ovat jääneet nissbackalaisten mieliin.

Lähilinjat Oy

Lähilinjat Oy on perustettu 1957. Omistajina olivat liikennöitsijät Hans Forssblom ja A. E. Koskinen Sipoosta. Toimitusjohtaja oli Hans Forssblom. Lähilinjat ryhtyi jatkamaan Uuno Järvisen ajamia linjoja 1959. Muutaman vuoden kuluttua Koskinen luopui osakkuudesta ja yhtiö siirtyi Forssblomille.

Kerava- ja Korsolinjojen lisäksi Lähilinjat ajoi Rajakylästä ja Pornaisista Helsinkiin. Vuonna 1964 Lähilinjoilla oli n 30 bussia ja henkilökuntaa lähes 60. Enimmillään Lähilinjojen bussimäärä kohosi myöhemmin 60:een. Alussa Lähilinjojen varikko oli Vanhassa Kaupungissa Helsingissä, josta se siirtyi 1967 Vallilaan Helsinkiin ja 1994 Keravalle. Nykyisin (1997) toimitusjohtaja on Antti Jokinen, joka tuli Lähilinjojen palvelukseen 1964.

Helsinki – Porvoo liikenne

Jo 1920-luvulla on Helsingin ja Porvoon välillä ollut linja-autoyhteys, joka kulki Myyraksen kautta. Vuoroja meni vain pari päivässä. 1930-luvulla päivittäisiä vuoroja oli useita. Liikennettä harjoitti ainakin seuraavat kolme liikennöitsijää, Närrgård-Kjällman, Granqvist ja Hennriksson, jotka ajoivat Sipoo-Porvoo alueelle.

Niinikään Loviisan ja Kotkan linja-autot ajoivat samaa tietä. Nämä pitkän matkan linja-autot olivat selvästi parempia ja laadukkaampia. Jos halusi tuulahduksen ylellisestä kulkuneuvosta, niin tuli valittua tällainen linja-auto.

Linja-autoissa ei suinkaan ollut yhteislippujärjestelmää eikä alkuaikoina minkäänlaista kuukausilippukäytäntöä, vaan matka maksettiin aina rahalla ja maksettiin vasta autosta poistuttaessa. 1930-luvullakin kukin liikennöitsijä ajoi vain 1-2 vuoroa päivässä.

Linja-auton maksu oli jonkin verran kalliimpi kuin junassa ja toisaalta yhden liikennöitsijän vuoroja oli hyvin vähän päivittäin. Näistä syistä linja-auton käyttö oli alku-aikoina vähäistä.

Autoilija Heimo Honkanen

Heimo ajoi armeijassa ollessaan ammattikortin. Armeijan jälkeen hän oli kuorma-autonkuljettajana huonekaluliikkeessä. Oma yrittäjäyys alkoi kiinnostaa. Ammattimaisen kuorma-autoliikenteen harjoittamisen aloitti Heimo Honkanen v. 1945. Ensimmäinen auto oli puukaasulla toimiva. Aamulla kului pari tuntia valmisteluihin että päästiin liikkeelle. Auto oli kovin vanha jo ostettaessa. Heimo Honkanen ja Veikko Peltola purkivat, korjasivat ja kokosivat toimivan ajoneuvon.

Heimon ensimmäinen vakioasiakas oli Sianravinto Oy, jolle haettiin helsinkiläisistä ravintoloista ruuantähteitä. Parina ensimmäisenä talvena auton sijoituspaikkana talviaikaan oli Sianravinto Oy:n pihamaa, koska lunta oli paljon ja auraukset huonolla tolalla.

Alkuaikoina Heimo Honkasen kuorma-auto oli tärkeä tekijä niin nissbackalaisille puutarhureille tuotteiden Helsinkiin kuljettamisessa kuin myös omakotitalojen rakentajille, joille hän toi sorat ja rakennustarvikkeet. Niin ikään alkuaajoista lähtien lumen auraus on ollut tärkeä tehtävä Heimon kuorma-autolle.

Vuonna 1950 Heimo osti huutokaupasta rautaisen lumiauran. Peltolan Paja teki auran kiinnittämismekanismit kuorma-autoon. 1950-luvulla kuorma-autojen määrä nousi kahteen

Samaten Honkanen hankki traktorikalustoa lumiauroineen, lumilinkoineen ja etukuormaajineen. Vuosikymmenien ajan Heimo Honkanen oli Nikinmäen pääasiallisin tieaurauksien suorittaja. Heimo Honkasella oli palveluksessaan kaksi autonkuljettajaa. Heimo jatkoi liikenteen harjoittajana eläkeikään asti, jolloin yritys siirtyi Heimon pojalle Heikille.

Rautatie on ollut vuosisadan alussa tärkein kulkuväylä. Junia kulki useampia päivässä. Juna alkoi pysähtyä Korson seisakkeella 1889.

Kipinä-kerho Honkasten kuorma-autolla retkellä

Rautatie

Rautatie on ollut vuosisadan alussa tärkein kulkuväylä. Junia kulki useampia päivässä. Juna alkoi pysähtyä Korson seisakkeella 1889.

6. Kouluolot

Nissbackan talo

Nissbackan talon maiden jaon jälkeen n. 1910 Nissbackan talossa toimi jonkin aikaa koulu, jossa oppilaiden vanhemmat kustansivat opettajan palkan. Opettajan oli Frederika Kuuva, joka tämän jälkeen teki pitkän opettajauran Korson alueella. 1912-1915 jatkettiin yksityisvaroilla ylläpidettyä koulua. Paikkana oli Nissbackan talo tai Tuomen huvila lähellä vanhaa puukoulua.

Sirenin talo

1917 yksityisten puuhaama kansakoulu alkoi Sirenin talossa (nyk. Silakkakujalla). Hankkeen alkuunpanijoita olivat kirjakauppias Vainio ja Ali-Keravan koulun opettaja A. Heinonen.

Tuusulan kunnanvaltuustolta anottiin Korson koulupiirin jakamista kahtia. Jokivarren koulupiiri perustettiin joulukuussa 1917. Koulupiirin nimi oli Ali-Keravan kylän, Tuusulan pitäjän, Jokivarren koulupiiri. Rakennettavaa koulua varten ostettiin tontti Hakalan talosta. Kansalaissota viivytti koulun siirtymistä kunnalle.

Lukuvuoden 1918-1919 koulu toimi vuokratiloissa K. Tuomisen luona ja 1919-1922 Sirenin talossa. Talossa olivat luokat 3-6. Opettajana oli Maiju Peltonen. Alakoulu, luokat 1-2 käytiin Korsossa.

Jo tuolloin koulun johtokunnan kokouksissa käsiteltiin normaaleja juoksevia asioita. Esimerkkinä mainittakoon maaliskuun 9. päivänä 1919 pidetty koulun johtokunnan kokous, jonka pöytäkirja kertoo kokouksessa käsitellyn koulukeittolan toimintaa, koulutarvikkeiden ilmaisjakelua ja lahjapalkkioiden jakamista ansioituneille oppilaille.

Laskettelun riemua Leinalanmäessä.

Laskettelun riemua Leinalan mäessä

Jokivarren ”vanha” puukoulu (Vanhan Lahdentien varrella)

Tuusulan kunta kävi jo 1918 neuvotteluja rakennettavaa koulua varten Hakalan talon omistajan kanssa, jolla oli metsäpalsta sopivasti keskellä Nissbackaa. Kauppaa käytiin pari vuotta ja alkuun kunta piti Johan Hakalan pyytämää hintaa aivan liian korkeana. Yhteisymmärrys hinnan suhteen lopulta löytyi ja 1920 kunta päätti ostaa tontin (4:51), joka erotettiin metsäpalstasta. Jokivarren ”vanha” kansakoulu valmistui lokakuussa 1922. Koulun piirustukset oli laatinut kouluneuvos Aarno Salervo.

Koulun juhlalliset vihkiäiset pidettiin joulukuun alussa ja vihkiäispuheen piti rovasti Vaarantaus. Tupa oli täynnä kuin nuijittuna eli tapahtuma oli todella huomattava. Oppilaita koulussa oli tuolloin vajaat 30. Koulu oli kahden opettajan koulu. Yläluokkia opetti Maiju Peltonen ja alakoulua aluksi Katri Vuorisalo ja hänen jälkeensä Elsa Hyyryläinen ja Sirkka Laine. 1920-luvun lopulla oppilasmäärä väheni n 15:een ja koulusta tuli ns. supistettu koulu, jossa oppilaat kävivät koulua vain osan vuotta. Eli koulussa oli vain yksi opettaja.

Hän piti syksyllä ja keväällä alakoululaisille koulua ja niiden välillä yläkoululaisille. Koulu oli supistettu koulu aina vuoteen 1946 asti ja opettajana toimi koko ajan Maiju Peltonen. Koulun yläkerrassa oli kahden opettajaperheen asunnot. Kerrotaan, että Maiju Peltosen aikana oli jonain vuonna ollut niin paha tulva, että lapset eivät päässeet kotiin koulupäivän jälkeen, vaan yöpyivät koulussa. Vuonna 1946 koulun oppilasmäärä oli jälleen noussut ja koulu määritettiin kahden opettajan kouluksi. Maiju Peltonen jäi eläkkeelle ja toimiin haettiin mieluusti opettajapariskuntaa. Salokanteleen opettajapariskunta, Seppo ja Kaija valittiin ja he tulivat Nissbackaan elokuun alussa 1946.

Samalla koulu laajeni kahden luokkahuoneen opinahjoksi. Toisessa luokkahuoneessa, rouva Salokanteleella oli luokat 1-3 ja toisessa Sepolla luokat 4 -7. Oppilaita oli yhteensä kolmisenkymmentä. Oppilaat tulivat laajalta alueelta; pohjoisessa läheltä Keravaa olivat etäisimmät, etelässä Myyraksesta ja lännessä Metsolantieltä. Jatkoluokkia, luokat 8-9, samaiset opettajat pitivät kahtena iltana viikossa, useimmiten kolme tuntia kerrallaan. Salokanteleiden tuloon asti jatkoluokat oli käyty Keravalla. Koulun mainioon henkilökuntaan kuuluivat vuodesta 1946 lähtien opettajapariskunnan lisäksi keittäjä-siivooja Ritva Peltonen (opettaja Peltosen tytär) sekä myöhemmin Annikki Huovinen. Sen jälkeen Aili Lehtonen (myöh. Kolehmainen).

Koulun oppilasmäärä kääntyi selvään nousuun 1940-luvun loppupuolella. 1950-luvun alussa jouduttiin ottamaan ”puukoululla” iltavuoro käyttöön. Opettajaksi tuli Greta Kinnunen. Voimistelutunneilla Keravan joki oli hyötykäytössä. Talvisin luistelu ja jääpelipaikkana; railot olivat ainoa hankaluus.

Loppukesästä koulun alkaessa joessa käytiin uimassa. Siinä yhteydessä moni nissbackalainen lapsi on saanut uimataitonsa. Neljännen luokan todistukseen tuli maininta uimataidosta.

Retkiä koulun ulkopuolelle tehtiin harvaksen. Kuusijärvellä ja lähimetsissä vietettiin muutama kerta. Muistettavimpia olivat Helsinkiin, Yrjönkadun uimahalliin tehdyt retket.

Koulussa oli oma keittäjä/siivooja. Joka päivä lämmin ruoka tarjottiin ja syötiin luokkahuoneessa. Koska koulussa oli vain kaksi luokkaa, ne toimivat samalla myös voimistelusalina ja puutöiden salina.

Oppilasmäärä kasvoi edelleen ja 1956 jouduttiin 2 luokkaa sijoittamaan Korsoon, vanhaan puukouluun. Opettajiksi tulivat Anja Valli ja Elsa Elo. Kevät- ja joulujuhlien lisäksi koululla vietettiin itsenäisyyspäivä- ja kalevalanpäiväjuhlat sisäisinä tilaisuuksina sekä julkisena tilaisuutena äitienpäivät juhlavine ohjelmineen. Niin ikään vanhalla koululla vietettiin jumalanpalveluksia pari kertaa vuoteen. Rovasti Karhu Keravalta oli pappina.

Kaija Salokannel veti naisvoimistelua muutaman vuoden koulun tiloissa. Voimistelun jälkeen halukkaille oli tarjolla sauna.

Jokivarren uusi koulu

Jokivarren uusi kansakoulu valmistui osin 1957 lopulla. Sen on suunnitellut arkkitehti Nortomaa. Koulu oli moderni opinahjo, siellä oli reilusti tilaa; kirjasto, suuri liikuntasali suihkuineen, oma tilava keittola ja ruokasali. Kolme luokkaa kävi uudessa koulussa kevätlukukauden 1958. Saman vuoden syksyllä käytiin jo uudessa koulussa kokonaan, 6 luokan voimin. Opettajien lisäksi koulun siisteydestä ja järjestyksestä huolehti erinomaisen tunnollinen talonmiespariskunta Klemettinen, Veikko ja Hanna, jotka asuivat koulun yhteydessä olevassa asunnossa.

Jokivarren koulun 4. lk vuonna 1958

Opetuskäytön lisäksi koulu oli laajasti muussakin käytössä erilaisiin liikuntaharrastuksiin ja kerhokokouksiin. Liikuntasalin ainoa vapaa ilta oli sunnuntai, jolloin opettajat kävivät toisinaan harjoittamassa liikuntaa, lähinnä lentopalloa. Ennen Korson kirkon valmistumista koululla pidettiin myös jumalanpalveluksia. Äänestyspaikkana koulu on ollut alusta lähtien. Koulussa piti olla tilaa useammaksikin vuodeksi, mutta toisin kävi. Oppilasmäärä oli n. 180. Jo seuraavana lukuvuonna olivat kaikki luokat kirjastoa myöten käytössä.

Tunnelmia opettajainhuoneesta vuodelta 1958

Koulurakennuksen viereen valmistui kuudelle opettajalle asuinrakennus samaan aikaan. Oppilasmäärä jatkoi rajua kasvua. Hetken päästä vanha Jokivarren koulu molempine luokkahuoneineen otettiin käyttöön. Lukuvuonna 1965-1966 koulussa oli 247 oppilasta ja 8 opettajaa. Muuta henkilökuntaa oli 2 keittäjää, 3 siivoojaa sekä talonmies-vahtimestari. Koulun johtokuntaan kuului tähän aikaan Hjalmar Lahtinen, Kaija Lampinen, Heimo Honkanen, Aune Kokkonen, Osmo Rauta ja Yrjö Suorsa.

Vanhalla koululla vuonna 1967

Sitten otettiin käyttöön Koivumäen vanha ”ruotsalainen koulu” , jossa oli kaksi luokkahuonetta.

Lopulta Mikkolasta vuokrattiin yhden kerrostalon kellarit luokkatilaksi 1960-luvun lopulla kolmea luokkaa varten. Mikkolan koulun valmistuminen ratkaisi jossain määrin tilaongelmia. Suurimmillaan Jokivarren koulussa oli 15 opettajaa ja oppilaita noin 450.

Hurjasta kasvusta kertoo sekin, että yhtenä vuonna Anja Vallin luokalle tuli syksyllä 47 oppilasta ja koska edelleen oppilaita tuli lisää, otettiin kesken vuoden uusi luokka käyttöön. Seppo Salokannel toimi Jokivarren koulun johtajana 1960-luvun loppupuolelle, 1966 asti, jolloin hänen seuraajakseen tuli Raimo Pöri.

1960-luvulla Helsingin maalaiskunnan koulujen välisissä kilpailuissa, sekä henkisen alueen että eri urheilulajien kohdalla Jokivarren koulu menestyi erinomaisesti.

Björkbackan koulu ("ruotsalainen koulu"), Palmenin kaupan lähellä

Börkbackan koulu vuonna 1900. Oikealla seisoo Edvin Cavonius puolisonsa kanssa . Eturivissä tuleva professori Cavonius sisar sylissään.

Ensimmäinen aikakirjoihin kirjattu ehdotus kansakoulun perustamisesta seudulle löytyy Svenska Folkskola Vännerien pitämän kokouksen pöytäkirjasta 17.12.1895. Pastori Bengelsdorff sai tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin koulun perustamiseksi. Selvitys tapahtui Nissbackan talon omistajan, leskirouva Backmannin avustuksella. Seuraavan vuoden alussa koulu päätettiin perustaa.

Koulun johtokunnan kokoonpanoksi ehdotettiin rouva Backman, Korson aseman päällikkö Saxelin sekä Svartbölen talon isäntä Sele'n. Koulun paikka oli löytynyt, mutta kauppajärjestelyihin kului aikaa, jolloin rouva Backman luovutti huoneiston koulun käyttöön ja koulun pito alkoi maaliskuussa 1896. Opettajana oli neiti Österberg. V. 1897 kaupat maasta ja siinä olevasta torpasta saatiin tehdyksi. Puutavarat saatiin lahjoituksena.

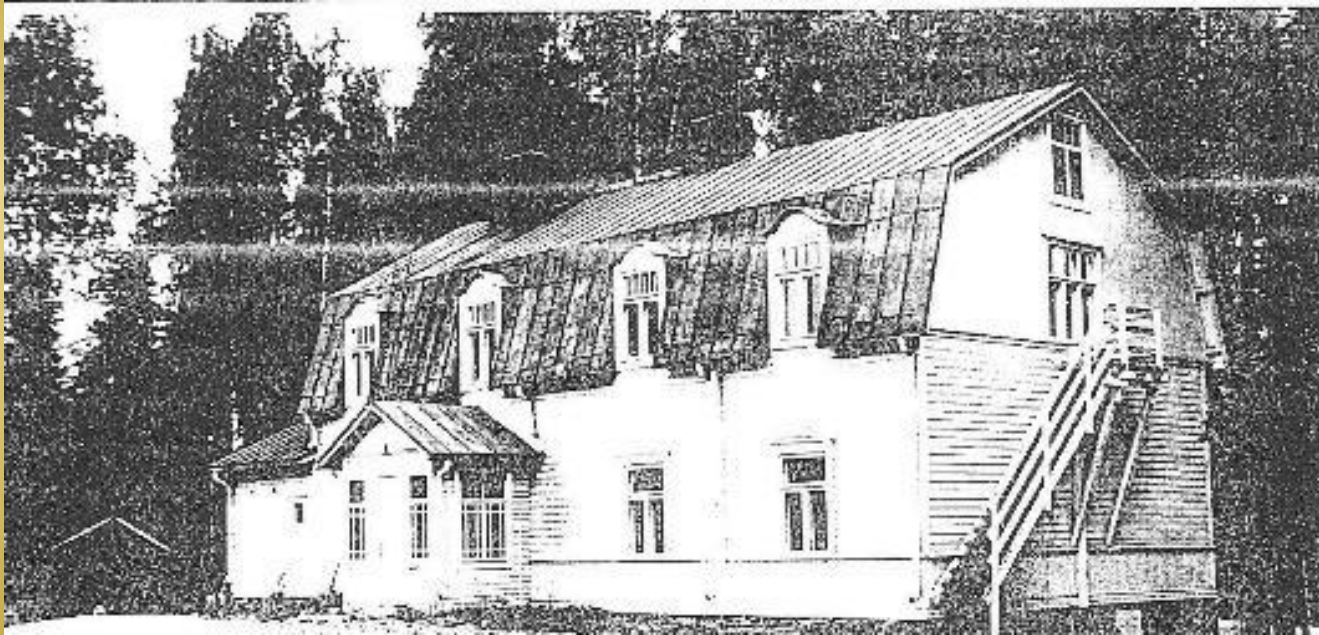
Ensimmäisenä lukuvuotena koulussa kävi kunnioitettavat määrä oppilaita, 48 oppilasta. Varsinainen koulu rakennettiin samana vuonna ja vihkiäiset pidettiin marraskuun toisena päivänä 1897. Alkuaan koulu rakennettiin yksikerroksiseksi. Vuonna 1916 kouluun rakennettiin toinen kerros.

Koulu oli tarkoitettu ruotsinkielisen opetuksen kouluksi. Koulun valmistuttua ensimmäinen opettaja oli Ottilia Löfmann. Ensimmäisenä oppilaana itseään mainosti kuulemma tässäkin historiikissa useissa yhteyksissä mainittu Franz Backman. Hän aloitti samaan aikaan kun koulu aloitti ja hänen sukunimensä tuli aakkosissa ensimmäisenä. Syyslukukauden 1898 alusta Edvin Cavonius tuli koulun opettajaksi ja samalla johtajaksi ja hän toimi tehtävässä aina eläkeikänsä asti, vuoteen 1944. Muiden perusteiden lisäksi yhtenä tärkeimmistä Cavoniuksen valinnassa oli hänen erinomaiset käsityöarvosanansa. Kerrotaan, että Cavonius olisi tehnyt henkilökohtaisesti pulpetteja koulukäyttöön.

Cavoniuksen nuorin tytär tuli aikanaan myös saman koulun opettajaksi. Koulussa kävi oppilaita hyvin laajalta alueelta; Sipoosta, Korsosta, Rekolasta, Helsingin pitäjältä sekä tietenkin Nissbackasta.

Koulussa oli yläkerran rakentamisen jälkeen kaksi luokkahuonetta, toinen alakerrassa, toinen yläkerrassa. Jo 1920-luvulla opetusta annettiin molemmissa luokissa. Björkbackan koulussa ei supistettua opetusta ollut.

Tästä syystä useat suomenkieliset lapset Nissbackasta kävivät ruotsalaisen koulun. Näin sai käydä koulussa koko kouluvuoden. 1930-luvulla koulun oppilasmäärä oli kahdenkymmenen seutuvilla.

Björkbackan (Koivumäen) koulu v. 1952. Talon päädyssä olevia paloportaita ei nykyään ole.

Björkbacka högre folkskola i Tusby socken.

TERMINSBETYG

för eleven å II klassen.

Harry Richard Selenin

Lärterminen 189-1900

Uppförande 4
Ordning och uppmärksamhet 4
Framsteg 4

Varit frånvarande a) med anmäldt förfall 25 timmar,
b) utan " " " "

Anmärkningar:

*Uppflyttas
till III klassen*

Tusby, den 2 juni 189-1900

Lärarinna: *A. E. Savonius*

- Anm. 1.** Siffran 4 botecknar vitsordet **göd.**
" 3 " " **nöjaktig.**
" 2 " " **försvarlig.**
" 1 " " **icke tillfredsställande.**

Anm. 2. Detta betyg bör i början af nästa termin, som viddager den 1 Oktober 189-1900 återhämtas, försedt med faders eller målsmans påteckning, utvisande, att det blifvit honom företedt.

Richard Selenin todistus vuodelta 1900 Björkbackan koulusta

R. Selenin

Koululla oli oma kirjasto, josta koululaiset saivat kerran viikossa lainata lukemista. Kirjastoa hoitamaan nimettiin joku oppilaista. Vuonna 1964 koulu siirtyi kunnan haltuun.

Björkbackan koulun oppilaita vuonna 1938

Kuvassa jäsenkortti opettaja Cavoniuksen perustamaan yhdistykseen, jonka tarkoituksena oli kerätä rahastoa koulun oppilaiden jatko- opintoja varten.

Jatkokoulutus

1900-luvun alussa lähin oppikoulu oli Helsingissä. Todellista sisua vaadittiin niiltä harvoilta nissbackalaisilta lapsilta, jotka tuolloin oppikoulua kävivät. Kerrotaan sisukkaimpien, mm Edvin Cavoniuksen vanhimman pojan, Gösta Cavoniuksen, käyneen polkupyörällä Helsingissä lähipitäen koko oppikoulun ajan.

Keravalle perustettiin oppikoulu 1921. Kerava olikin yleisin nissbackalaisten oppikoulu aina Korson oppikoulun avaamiseen asti. Korson yhteiskoulu käynnistyi 1957.

Ammatilliseen koulutukseen mentiin Helsinkiin.

NIKINMÄEN HISTORIIKKI

Verkkoversio, osa 2

2. lisätty painos 2012, julkaistaan verkossa . Kannen kuva : Rudolf Koivu.
Alkuperäinen teos julkaistiin painettuna v. 1997

NIKINMÄEN HISTORIIKKI

SISÄLLYSLUETTELO

Osa 1	1.	Historiikin kokoaminen
	2.	Kylämme - Nikinmäki
	3.	Asutus
	4.	Tiestö ja liikenneväylät
	5.	Liikenne ja ajoneuvot
	6.	Kouluolot
Osa 2	7.	Kauppaolot
	8.	Yritystoiminta
	9.	Palvelut
	10.	Vapaa-ajan toiminta
	11.	Vanhoja tiloja
	12.	Vanhoja nikinmäkeläisiä
Osa 3	13.	Nikinmäen suojelukohteet
	14.	Mielenkiintoisia tapahtumia / asioita
	15.	Muistikuvia 1950-luvulta
- Liitteitä

7. Kauppaolot

Krügerin talo

Vuoteen 1912 asti lähin kauppa oli Keravalla. 1912 perusti Syrjänen kaupan nykyistä Siwaa vastapäätä (Krügerin talo). Myynnissä oli mm jauhoja ja astioita. Syrjänen piti kauppaa joitakin vuosia.

Krügerin talo. Huomaa pyykinkuivatus, joka tapahtui pensaissa ennen narun yleistymistä.

Muutaman vuoden tauon jälkeen 1920-luvulla kaupan pito samalla paikalla. Kaupan pitäjä vaihtui tämän jälkeen useaan kertaan. Kauppaa piti mm Hallan pariskunta, jossa rouva toimi kauppiaana ja herra puutarhurina viljellen avomaalla vihanneksia ja marjoja. Hallojen mielestä matka Helsinkiin oli liian pitkä ja he muuttivat Malmille. Lisäksi kauppaa samassa paikassa ovat pitäneet mm. Backman, Bärnström ja Nyfors, sekä viimeisenä Platan, jonka kaupan pito päättyi konkurssiin 1930-luvulla.

Salmisen talo

1920- ja 1930-luvulla Salmisen kauppa oli (Pauli ja Aune Lahtisen talo myöhemmin) oli erittäin monipuolinen "tavaratalo". Rouva piti kauppaa ja herra oli ammatiltaan teurastaja.

Myyntivalikoima käsitti mm kankaita, öljyjä, rehuja, tuoretta lihaa, silliä. Kauppaa pidettiin vain yhdessä huoneessa, mutta myyntitavaroita löytyi.

1930-luvulla Salminen rakensi ”Salmisen makasiinin ” kaupan yläpuolelle, jossa mm. lihaa säilytettiin. Ruho saattoi roikkua katossa. Salmisen jälkeen Oksasen miniä piti kauppaa yhden kesän. Sitten loppui kaupan pito Salmisen talossa.

Ylä-Honkolan talo = Koskisen talon kauppa

Talo (nyk. Vihusen talo Perhotiellä) on rakennettu vuonna 1910 - 1921 alunperin asumiseen tarkoitetuksi. Talossa on ollut useampiakin kaupan pitäjiä. Kaupan pidon aloitti talossa Hoikon perhe 1930-luvun loppupuolella, ilmeisesti 1937.

Kauppias Hoikko kuitenkin sairastui ja oli pakotettu hakemaan uutta ratkaisua. Maanviljelijä Eskelin oli kuljettanut Hoikon kauppaan Korson asemalta myytävät tuotteet ja tätä kautta Hoikko oli kuullut Eskelinin Inkeri tyttären olevan kauppa-alalla Helsingissä. Niinpä Inkeri Eskelin vuokrasi Hoikolta kaupan 1943 ja piti kauppaa viisi vuotta.

Myynnissä oli tavallisia ruokatarvikkeita. Liha ei kuitenkaan sisältynyt myyntivalikoimaan. Perusruokatarvikkeet olivat tuolloin kupongeilla. Inkeri selvisi kaupan pidosta hyvin; kupongit hän kävi tilittämässä Keravalla Kansan huoltoon. Kaupan pito loppui, koska herra Hoikko kuoli ja rouva myi talon pois. Talon osti Paavo Sohkanen, joka piti kauppaa jonkin aikaa. Sitten tuli kauppias Kyntäjä ja tämän jälkeen pariskunta Näränen.

Edelleen samassa talossa jatkoi kauppias Laine kaupan pitoa 1950-luvun lopulla. Hän rakensi myös kioskin kaupan pihapiiriin. Laine harjoitti myös vuokra-autoliikennettä. Auton asemapaikka oli kaupan pihalla.

Kauppaa Nissbackan talossa ja Lehtisen talossa

Burmeister piti pienen aikaa kauppaa Nissbackan talossa 1930-luvun lopulla. Lehtisen talossa (Kimalaisentien ja Sääskitien risteyksessä), aiemmin Krugerin talossa kauppaa pitänyt Nyfors jatkoi kaupan pitoa vajaan vuoden.

Palmenin kauppa

Palmenin kauppa rakennettiin 1940-luvun lopulla Harjulan ja erään toisen henkilön toimesta. Alkuun vajaan vuoden kauppaa piti Halonen, joka siirtyi sitten Keravalle. Pappa Palmen oli vierailulla sisarensa luona, näki rakennuksen, ihastui siihen ja osti kaupan hieman keskeneräisenä rakennuksena 1.8.1950.

Tuohon aikaan kaupan pito oli monimuotoista toimintaa. Maanviljelijät olivat pääasiallisin asiakaskunta, joten erilaiset tarvikkeet ja varaosat olivat tärkeä osa myyntiä. Toki ruokatarvikkeetkin olivat oleellinen osa kauppaa. Metsätöihin oli kaupan moottorisahoja. 1950-Luvulla alettiin Nissbackaankin rakentaa voimakkaasti, jolloin myös rakennuspuolen artikkelit, ikkunat, ovet, levyt sementti jne. tulivat tärkeiksi myyntiartikkeleiksi. Joitain tarvikkeita Palmen toi lissensillä ulkomailta. Kauppa-artikkelien lisäksi Palmen oli henki- ja palovakuutusasiamies, lehtiasiamies ja veikkausasiamies.

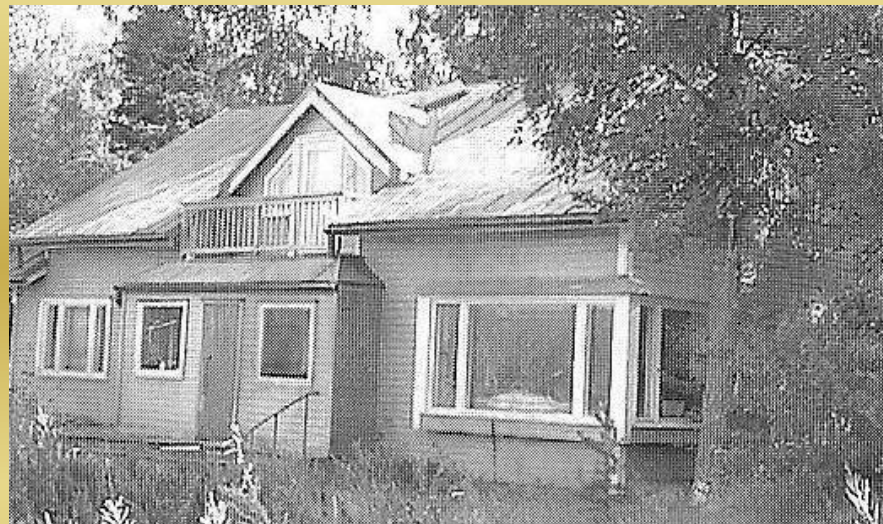
Edelleen yksi kylän harvoista puhelimista oli Palmenin kaupassa. Kun autokanta rupesi kasvamaan ja toisaalta liikenne oli Helsinki - Porvoo välillä vilkasta, alkoi bensiininmyynti käydä vilkkaana. 1956 valmistui Helsingistä rannan kautta uusi tie Porvooseen. Tällöin liikenne Palmenin ohi väheni merkittävästi. Pappa Palmenin jälkeen pojat ovat jatkaneet kaupan pitoa. Koko ajan Palmenin kauppa on ollut tunnettu erittäin hyvästä palvelusta ja laajasta tavaravalikoimasta ja siisteydestä.

Palmenin kaupan tavaravalikoimaa. Parhaimmillaan myynnissä oli yli 6000 artikkelia

Häkkisen kauppa

Häkkisen kauppa oli alun perin Soinin ja Pekka Sivulan rakentama. Kauppa avattiin 1950-luvun puolivälissä ja Sivula piti kauppaa vain pari vuotta ja myi sen sitten Häkkiselle, joka piti sekatavara-kauppaa monia vuosia.

Kohta Lahden vanhan tien käyttöönoton jälkeen, suuren liikenteen innoittamana Häkkinen avasi kioskin kaupan viereen.

Elanto

Elantoa oli anottu Nissbackaan jo useaan eri otteeseen. 1950-luvun lopulla asia otti tuulta purjeisiin. Hyvin pitkälti kylän yhteisen toiminnan tuloksena, nimiä keräämällä, Elannon pääkonttorissa vierailemalla ja kirjelmiä tekemällä lopulta saatiin myönteinen päätös. Tontti ostettiin Oksaselta.

Jo vuosia aiemmin Elanto oli ostanut tontin Leinalantien kulmasta Pauli Lahtisen taloa vastapäätä. Tontin nimikin on Elanto. Paikalle ei kuitenkaan Elantoa rakennettu, vaan 1950-luvun lopulla Elanto vaihtoi tontin paremmalla kauppapaikalla olevaan tonttiin, johon Elanto sitten rakennettiinkin.

Elannon saamiseksi Nissbackaan useampikin ihminen ponnisteli kovasti. Kylän yhteistä nimelistaa Elannon pääkonttoriin veivät rouvat Alma Laakso, Hilda Leinala ja Iida Viinikainen. Elanto rakensi 1950-luvun lopulla Uudellemaalle kaikkiaan 27 kevytrakenteista parakkimyymälää.

Sellainen rakennettiin myös Nissbackaan ja liike avattiin 1959. Ensimmäinen myymälänhoitaja oli Anna-Liisa Lusenius. Häntä seurasivat Markku Raittila, Kaija Lampinen ja Saimi Saarenko. Alkuaikoina myyjinä olivat Inkeri Rajaharju, Erkki Matinlassi ja Annikki Peltola. Myymäläneuvostossa olivat alkuun mm. Hjalmar Lahtinen ja Aili Koskinen. Sittemmin kaupan nimi vaihtui, ensin Säästäriksi ja sitten Siwaksi.

Vielä hiukan kauppaoloista

Ns. ” pikku Elanto”, avattiin Nisbackan tielle 1930-luvun lopulla. Nykyisen Seurakuntatalon vieressä oli 1960-luvulla muutaman vuoden ajan lyhyttavaraliike. Liikettä piti Saimi Laakkonen. 1950-luvulla ennen Elannon kaupan perustamista Elannon kauppa-auto kävi Nikinmäessä kahdesti viikossa.

Kuten yllä olevasta ilmenee, on Nikinmäessä ollut 1950-luvun alusta lähtien useita kauppoja valittavana. Tuntuu itse asiassa hämmästyttävältä, että lähtien jo 1910-luvulta nissbackalaisilla on omassa kylässä ollut samanaikaisesti useampia kauppoja. On muistettava, että omien kauppojen lisäksi Sipoossa Nikkilään mentäessä oli muutama kauppa lisää ja Korsossa oli useita kauppoja, joissa kyläläiset kävivät.

Niinikään Keravalla käytiin kaupassa. Siellä oli 1930-luvulla mm Hannes Nurmisen kauppa, josta sai mitä vain. Nurmisen kaupan etuna oli vielä tavaroiden kotiintuonti 1940-luvulla. Hämmästyttävää kauppojen määrässä on se, että ihmisiä oli vähän ja raha oli tiukassa, tämän lisäksi aina 1950-luvulle saakka useimmilla perheillä oli omia kanoja, lehmä ja porsaskin sekä vielä maata viljeltynä.

8. Yritystoiminta

Mariedalin lasitehdas

Vanhin tiedossa oleva yritys on ollut Mariendalin lasitehdas Myyraksessa nykyisen Myyraksen kartanon mailla. Perustamisensa aikaan paikka oli Hindsbyn kartanon Myhrkrogin torpan mailla. Mariedalin tehdas oli Suomen kolmanneksi vanhin lasitehdas. Perustamisluvan tehdas sai 17.5.1779.

Rakentaminen vei pari vuotta ja vuoden 1781 lopulla tehtaan tuotanto käynnistyi. Omistaja oli helsinkiläinen kauppias ja teollisuusmies Johan Sederholm. Lasinpuhaltajiksi tehtaaseen saatiin Schmidtin veljekset, jotka olivat erittäin ammattitaitoisia.

Mariedalin tehdas ei ollut kovin suuri kooltaan. Enimmillään töissä oli pari kymmentä henkilöä. Tuotteittensa korkeasta laadusta tehdas oli varsinkin alkuaikoina erittäin tunnettu. Tehdas valmisti monenlaisia lasitavaroita, mm pulloja valkeasta ja vihreästä lasista sekä myös tunnetuimmasta materiaalistaan luulasista. Myös ikkunalasia tehdas valmisti. Ruotsin hoviinkin tehtaan korkealaatuisia tuotteita tilattiin.

Ensimmäisen omistajan ajan, vajaat 10 vuotta tehdas menestyi erinomaisesti. Tämän jälkeen, osin sotien takia, osin erimielisyyksien ja omistajavaihdosten takia ja kumma kyllä, myös energian kalliin hinnan vuoksi, tehtaan menestys oli vaatimatonta. Tehtaan ensimmäisellä omistajalla oli omia metsiä, mutta seuraavilla ei ollut, vaan he joutuivat ostamaan puutavaran, jolla tehtaan uunit lämmitettiin. Toiminta oli muutamaan otteeseen pysähdyksissä jopa vuoden, parikin ja loppui kokonaan 1824.

Nybackan turvepehkutehdas

Seuraava yritys paikkakunnalla, hieman Nikinmäkeä laajentaen alkoi 1910-luvulla, jolloin Nybackan talossa käynnistyi turvepehkutehdas. Talon isäntänä oli tuolloin Hella ja Sulo Vuolijoki. Tuotanto lopetettiin 1920-luvun alussa, jolloin laitteistot osti Myyraksen kartano, joka aloitti turvepehkutuotannon.

Hellbergin kettutarha

Kettutarhaa on pidetty 1930-luvulla Viholaisentien maisemissa. Maa-alueen omisti 1930-luvun alussa hallintoneuvos Matti Aura. Hän myi alueen 1935 Ahvenanmaalta kotoisin olevalle Hellberg- nimiselle miehelle, jolla oli jo aiemmin ollut Helsingin liepeillä pieni kettutarha. Tarha rakennettiin laajaksi.

Tarhan rakentaminen oli nissbackalaisille merkittävä tapahtuma ja tarhaan tehtiin mielellään vierailuja. Rautalankahäkkeitä oli koko pelto täynnä ja tarhan reunassa oli korkea valvontatorni. Parhaimmillaan tarhassa kerrotaan olleen noin 3000 kettua. Toki tarhasta koitui öisin meluhaittoja ja jatkuvasti hajuhaittoja, mutta tuohon aikaan niistä ei valitettu ja toisaalta oltiin ylpeitä tällaisesta yrityksestä ja työllistäjästä paikkakunnalla.

Yleisnäkymä Hellbergin kettutarhasta mahtavine torneineen. Gritzkevitschin talo äärimmäisenä oikealla.

Henkilöitä töissä oli pitkälti toista kymmentä, useat heistä olivat nissbackalaisia. Toiminta oli ulospäin erittäin näyttävää. Hellbergillä oli neljä henkilöautoa, joista yksi oli upea Packard-merkkinen valioyksilö. Lisäksi tarhalla oli kuorma-auto. Kerrotaan, että Hellbergillä oli myös lentokone Malmin lentoasemalla pidempiä matkoja varten.

Tarha toimi 3 vuotta täysillä, jonka jälkeen tarhan toimintaan tuli ongelmia, lähinnä taloudellisia vaikeuksia. Toiminnan otti haltuunsa Turkiskomppania, jonka johtoon tuli Thyra Kollster. Toiminta ajettiin alas sodan, ruokapulan ja muiden ongelmien takia. Kollster myi maa-alueen Nikolai Gritshkewitsille, joka perusti paikalle puutarhan.

Peltolan Paja

Peltolan Paja aloitti toimintansa 1945. Toimitusjohtajana oli Olavi Peltola. Alkuvuosina Peltolan Paja oli varsinainen monitoimiyritys, jossa ideoitiin, suunniteltiin ja valmistettiin tekniikan alueella lähes kaikkea, mitä ympäristössä tarvittiin. Oli tietysti polkupyörien ja muiden koneiden korjausta, mutta oli myös merkittävää omaa kehittelyä ja valmistusta.

Ambulanssin rakentaminen on onnistunut. Lauri Leinala, Erkki Peltola, Viljo Blomqvist, Olavi Peltola, tuntematon, Veikko Peltola ja Martti Peltola.

Pajalla kehitettiin kenttäsirkkeli, jossa oli auton moottori voimanlähteenä. Sirkkeleit^ä tehtiin kaksi kappaletta. Sirkkeli oli siirrettävä ja pari miestä oli mukana. Moniin Leppäkorven ja Nissbackan taloihin puinen rakennusmateriaali niillä sahattiin. Kasvihuoneviljelijöitä Nissbackassa, Sipoossa ja Keravalla oli useita.

Peltolan Paja teki lämmitysjärjestelmät putkitöineen. Viljan puintitöissä puimakoneen lisäksi tarvittiin olkilietsoja eli puhaltimia, Pajan valmistamia. Keskuslämmityskattiloita tehtiin paljon 50 ja 60 luvuilla. Nissbackasta Korsoon joen yli menevän sillan rautarakennetyöt ovat Pajan käsialaa. Huomattavin sarka Pajan toiminnassa on tietenkin ollut autojen korjaus ja maalaus, joita edelleenkin Pajalla tehdään. Alkuaikoina autoalalla tehtiin myös merkittävää omaa tuotekehittelyä, kuten itsekehitetylle alustalle paloautoja ja ambulansseja, kuorma-autoihin lavoja, kippejä ja muita kuljettamiseen liittyviä laitteistoja.

Pajan työtilojakin laajennettiin pariin otteeseen, mm 1962 oli suuri laajennus, jolloin maalauspuoli rakennettiin. Parhaimmillaan töissä oli pari kymmentä henkilöä.

Monia hupaisia tarinoita liittyy Peltolan Pajankin historiaa. Tässä niistä yksi. Tulva oli säännöllinen vierailija Peltolan Pajalla. Joenrantatie oli monista kohdin veden katkaisema vuosittain. Vuonna 1964 oli syksylläkin mahtava tulva. Yhden asiakkaan auto oli Pajalla korjattavana ja oli korjattukkin. Asiakas soitti ja tiedusteli auton noutamisesta.

Pajalta vastattiin, että nyt on pieniä ympäristöongelmia. Pajan lattialla oli parikymmentä senttimetriä vettä. Asiakas totesi, että hänellä on saappaat ja tulee noutamaan autoaan. Hän tuli noutamaan, tuli Pajalle sisään ja huhuili oikeaa osoitetta. Martti Peltola vastasi huhuiluun ja saman tien kuului loiskahdus. Asiakas oli hupsahtanut rasvamonttuun. Päästyään ylös asiakas totesi, että ei tässä mitään kummempaa, olen minä monta kertaa pudonnut jäihinkin.

Pietilän Sikala oli lähellä Peltolan Pajaa.

Matinlassin Puusepänverstas (nyk. osoite Kimalaisenkuja 1) perustettiin 1950-luvun puolivälissä. Moni omakotitalo sai Nissbackassa ikkunankarmit ja ovenkarmit tästä verstaasta.

Sianravinto Oy

Sianravinto Oy perustettiin 1940 (nyk. Siirakuja). Osakepääoman merkitsijöinä oli sellaisia huomattavia yrityksiä, kuten Alko, Rake ja Stockmann sekä lukuisia ravintoloita ja kauppaliikkeitä Helsingistä. Toimitusjohtaja oli Aarne Artto, jonka kerrotaan ensimmäisenä esittäneen Nissbacka nimen sijasta käytettäväksi Nikinmäkeä.

Sianravinto Oy ilmasta katsottuna vuonna 1951

Yhtiöön rakennettiin aluksi sikalarakennus, jonne ensimmäiset porsaatsaatiin lahjoituksena Ruotsista. Ensimmäiset kasvihuoneet tehtiin 1942. Kasvihuoneissa viljeltiin kurkkua, tomaattia ja pikkuvihanneksia. Alkuvuosien aikana useita nissbackalaisia työskenteli yrityksessä tilapäistöissä. Yhtiö koki taloudellisia vaikeuksia ja henkilökuntaa vähennettiin. Virpi ja Olavi Järvinen tulivat yhtiöön 1945 lopulla. Olavi tuli puutarhuriksi ja vastuulliseksi asioiden hoitajaksi.

Muutaman vuoden ajan sikojen lisäksi yhtiössä oli myös muita eläimiä, kuten lehmiä, kanoja ja lampaita. Yhtiön nimi muutettiin Jalostuskeskus Oy:ksi 1952. Yhtiössä oli monenlaista kuljetettavaa ja niinpä Järvinen hankki auton vuonna 1952. Auto oli vanha taksi, mallia -37 Dodge.

Kerran teurastamolle piti viedä kaksi sikaa ja teurastamon auto ei ehtinyt kuljettamaan. Niinpä Järvinen otti autosta takapenkin pois ja tuuppasi satakiloiset siat omaan autoonsa. Pahaksi onneksi tai toisaalta tapahtumapaikkaa ajatellen hyväksikin onneksi auton toinen etupyörä vikaantui Peltolan Pajan kohdalla. Järvinen haki Pajalta apua. Pajalla oli kiirettä ja kysyttiin, että onko matkustajia mukana. Autosta kuului röh, röh. ”Jaaha, että on, täytyypä korjata vika heti”. Teurastamolla oli henkilökunta vastaanottamassa kuljetusta ja ihmettelivät moneen kertaan ”On tänne kaikenlaisilla kulkuneuvoilla sikoja tuotu, mutta tämä on ensimmäinen kerta kun sika tuodaan pirssillä”.

Sikalatoiminta loppui 1964 ja yhtiö purettiin samana vuonna. Sikalarakennus hävitettiin seuraavana vuonna. Sikalanmäki säilyi vielä vuosia mäen ja myös linja-autopysäkin nimenä. Puutarhatoiminta jatkui eteenpäin Järvisen Kauppapuutarhana, jossa sekä Olavi että Virpi hoitivat puutarhurin tehtäviä aina eläkeikänsä asti. Puutarha keskittyi leikkokukkien ja taimien kasvatukseen.

Muita puutarhoja

Jalostuskeskus Oy:n lisäksi Nissbackassa oli useita muitakin puutarhoja 1930 - 1960 luvulla. Etelästä päin lähdetessä **Gritshkevitsin puutarha** (nykyisellä Viholaisentiellä), samalla paikalla kuin Hellbergin kettutarha 1930-luvulla. Puutarha perustettiin 1940-luvun puolivälissä ja se keskittyi vihanneksiin ja jatkossa myös kukkiin ja taimiin.

Himbergin puutarha perustettiin 1950-luvun puolivälissä (nyk. Turilaantie 4). Puutarha keskittyi taimien kasvatukseen. **Idän puutarha** vanhan puukoulun kohdalla joen toisella puolella aloitti 1950-luvun alussa. Puutarha tuotti alkuvuosina niinkään vihanneksia ja jatkossa pääasiallisesti kukkia ja taimia. Edelleen pohjoiseen mentäessä oli **Backmannin puutarha** hieman ennen Peltolan Pajaa. 1940-luvulla puutarhan tuotantosuuntana oli pääasiassa mansikanviljely sekä pienemmässä määrin muiden puutarhamarjojen viljely ja jatkossa myös vihannesten ja kukkien viljely.

Lempi Grizkevitsch pihallaan

Backmannilla oli jo 1940-luvulla oma pieni kuorma-auto, jolla tuotteet sai kuljetettua Helsinkiin Kauppatorille.

Heti Peltolan Pajan jälkeen oli ja on edelleenkin (ainoa edelleen jatkava puutarha) **Lindbergin puutarha**, jonka tuotanto alussa oli vihanneksia ja siirtyi jatkossa kukkiin. Lindbergillä oli oma auto kuljetuksiin jo 1940-luvulla.

Peltolan pajalta Nybackan tietä hitusen Korsoon päin oli **Nyholmin puutarha**, joka 1940-luvulla aloitti vihannestuotannolla ja muutti leikkokukan tuottajaksi. 1950-luvulla rakennettiin suuret kasvihuoneet ja puutarhasta tuli neilikan suurtuottaja.

Peltolan Pajalta vielä Keravalle päin oli **Lehtosen puutarha** ja Nissbackasta Nikkilään mennessä oli vielä **Lajusen puutarha**.

Pienteollisuutta

Pienteollisuutta alkoi Nissbackaan tulla 1960-luvulla. **Autolava Oy** aloitti 1960-luvun alussa (nyk. osoite Kimalaisenkuja 4). Yritys valmisti autolava- ja siirtojärjestelmiä. Multilift osti Autolavan ja jatkoi samalla tuotealueella.

Tekoniemi tuli samoihin tiloihin 1960-luvun lopulla.

Auto- ja teollisuusmaalaamo

Auto- ja teollisuusmaalaamo Oy, nykyinen osoite Siirakuja
Ensimmäisenä, vuonna 1967, muutti uudelle teollisuusalueelle Helsingistä
Vanhasta kaupungista Auto- ja teollisuusmaalaamo Oy, joka oli perustettu
vuonna 1946. Tuolloin yhtiön toimitusjohtajana oli Paavo Tähtinen.

Yritys suorittaa henkilö-, pakettiauto- ja kuorma-automaalauksia.
Yritys on kahteen otteeseen laajentanut toimintatilojaan.

Tapani, Mauri, Kari ja Paavo Tähtinen

Raimo Sohkanen Oy

Sohkasen perhe saapui siirtolaisina Nissbackaan 1946, aluksi he asettuivat Myyraksen Kartanon Alahoviin. Hetimiten he ostivat 1 kilometri pohjoiseen, (nyk. Sääskeitien ja Siirakujan risteyksen kohdalta) 1,5 hehtaarin tontin rakennuksineen venäläiseltä opettajalta, Makarowitshiltä. Asettuivat asumaan isä, äiti sekä 4 poikaa, Raimo, Tarmo, Reino ja Sulo-Matti. Raimo tunsi jo nuoresta kiinnostusta liikennevälineisiin. 1947 hän osti moottoripyörän, India-merkkisen, Heimo Honkaselta. Moottoripyörä tuotiin Honkaselta Sohkaselle hevoskyydillä.

Sohkasten ensimmäinen kuorma-auto vuonna 1951

Moottoripyörän korjauksessa ja toimintakuntoon saattamisessa oli mukana melkoinen joukko Nissbackan nuoria miehiä. Rekisteröitävään kuntoon pyörää ei koskaan saatu, mutta liikkeelle pyörällä pääsi. Kerran on pyörällä Korsossa tansseissa käyty, mutta harmiksi sillä ainoalla kerralla jäätiin poliisi Bongin haaviin. Tosin kotiin pyörä saatiin ajaa, mutta laajemmat julkisten teiden kokeilut tyrehtyivät.

Raimo Sohkanen avioitui 1951 Hiekkaharjusta kotoisin olevan Leilan kanssa. Kaksi vuotta myöhemmin anottiin taksilupia. Anomuksen saatteena oli selvitys vaikutusalueen ihmismäärästä, joka oli 945 vakinaista ja 500-600 kesäasukasta.

Alueena oli selvästi Nissbackaa laajempi alue. Luvat myönnettiin 1954. Taksin kotipaikka oli Sohkasen oma piha. 1960-luvun alussa Sohkanen rakensi taksikopin Nissbackantien sillan viereen. Ensimmäinen taksi oli merkiltään Hudson. Sitä seurasi Popeda. 1964 tuli ensimmäinen uusi auto Mersu. Sekä Raimo että Leila ajoivat taksia.

Kuorma-autoliikenteen Raimo aloitti pienimuotoisesti vuokraluvilla jo vuonna 1951. Ensimmäinen auto oli Ford-merkkinen. 1957 liikenne alkoi omin luvuin kahdella kuorma-autolla. Ajettiin tavarakuljetusta ympäri Helsingin maalaiskuntaa. Autojen kuljetus, joka nyttemmin on yrityksen valtatyoillistaja, alkoi 1965 aluksi kolmella autolla ja 1960-luvun loppuun mennessä 5-6 autolla.

Peltolan Paja on tehnyt yhden ensimmäisistä kuljetusrekan kuljetusosasta. 1960-luvulla oli myös konttien kuljetusta sekä Suomessa että ulkomailla, aina Irakiin asti. 1966 toiminnan kotipiste siirtyi nykyiselle paikalle Kimalaisentie 12. Hallit rakennettiin 1970-luvun alussa. Nykyään yrityksellä on 16 suurta autonkuljetusrekkaa ja henkilökuntaa kolmisenkymmentä. Raimo Sohkanen otti itse osaa kuljetusten ajamiseen lähes koko yrityksen toiminnan ajan.

Sohkasen autonkuljetusrekka, jonka kuljetusmekanismi tehtiin Peltolan pajalla v. 1967. Auto Peltolan Veikon (vas.) ja Sohkasen Raimon synnissä

Jokivarren Esso

Tuomas Tahvola sai jo lapsuuden kodista yrittäjyyden itseensä. Luumäellä perheellä oli maatalouskauppa, jossa bensiinin jakelu oli lisänä. Sopiva yrittämisen paikka löytyi Esson kautta. Vaihtoehtoja oli kolme, mutta Jokivarsi vei voiton. Suunnitelmat asemaa varten laadittiin alkuvuoden 1964 aikana ja varsinaisiin maankaivuu- ja rakennustöihin päästiin käsiksi saman vuoden keväällä. Asema valmistui vielä samana vuonna ja avajaiset pidettiin 25.10.1964.

Tuomas isännöi huoltoaseman puolta ja vaimonsa Sinikka kahvilan puolta. Huoltamopuoli oli auki läpi vuorokauden 16 vuotta yhtäjaksoisesti. Kahviopuoli suljettiin klo 10 illalla. Asemalla panostettiin palveluun. Työntekijöitä oli parhaimmillaan toista kymmentä.

Huoltoasemalla myytiin bensiinin lisäksi autotarvikkeita ja erilaisia pienkoneita kuten ruohon- leikkureita ja moottorisahoja. Lahden moottoritien avaaminen askarrutti Tahvoloita kovasti, mutta kahvilapuolen kehittämisellä päästiin edelleen kannattavaan tulokseen. Kahvilasta sai uunituoreita, kahvilan omia leivonnaisia jo klo 6 aikaan aamulla. Niinikään tuoreimmat uutiset tulivat kahvilan aamuruuhkassa käsiteltyä. Näinä aikoina tuli Jokivarren Essosta käsite autoilevissa piireissä.

Tulvat olivat vieraina Jokivarren Essolla useana vuonna. Tulvien haitta onnistuttiin kääntämään markkinointivoitoksi. Asiakkaita kuljetettiin traktorin kauhalla kahvioon. Televisio vieraili tekemässä kuvauksia ja niistä Jokivarren Esson maine entisestään kasvoi. Viiden vuoden välein Tahvola piti Essolla juhlat, joissa tarjottiin hernerokkaa ja muuta mukavaa.

Tulvan valtaama taksikoppi Jokivarren Esson lähellä

Ryöstöjen kanssa Esso sai tuntumaa pari kertaa. Ensimmäisellä kerralla aseman kassa ryöstettiin. Toisella kertaa seteliautomaatti varastettiin kokonaisena. Muutamaa kuukautta myöhemmin automaatti löytyi Mellunkylän metsästä. Pari kymppiä rahaakin oli vielä jäljellä. Jokivarren Esso sai ensimmäisenä kunnallistekniikan joen itäpuolella. Tämä tapahtui vuonna 1986. Tekniikan tulon kunniaksi Tahvola piti vesijuhlat, joita avaamassa, samoin kun hanaa avaamassa oli Kalevi Alen Vantaan Kunnanhallituksesta. Tahvola myi liiketoiminnan vuonna 1989.

Kolmikudos, nykyinen osoite Siirakuja

Kolmikudos tuli Nissbackaan Jalostuskeskus Oy:n purkamisen yhteydessä myydylle tontille. Rakennustyöt aloitettiin 1965 ja saatiin päätökseen vuotta myöhemmin. Rakennustyö oli jo valtava työ, koska kiinteistö rakennettiin vielä perinteisesti, paikalleen. Kolmikudos oli Wuorion perheyritys. Yrityksen toimitusjohtaja oli professori Osmo Vuorio ja apulaisjohtaja jokapäiväisistä asioista vastaava oli Heikki Wuorio.

Yritys valmisti trikooneuloksia. Liikkeelle lähdettiin langasta, josta kudottiin kankaat. Pääasiassa valmistettiin lasten asusteita. Myös asusteiden ja kankaiden suunnittelun Kolmikudos hoiti itse. Valmiit tuotteet myytiin ympäri suomea ja vientiä oli Pohjoismaihin. Parhaimmillaan yrityksessä oli 70 työntekijää, joista valtaosa oli Nissbackasta ja lähiseuduilta.

Yrityksen toiminta siirtyi muualle 1977 ja luontaistuotetehdas Vogel osti kiinteistön.

9. Palvelut

Postipalvelut

1600- ja 1700-luvuilla postinkuljetus Suomessa oli postitilojen varassa. Usein postitilan yhteydessä oli krouvi.

Nissbackaa sivuavalla Turku-Viipuri - tiellä oli postitiloja säännöllisin välein mm. Nissbackan kyljessä oli aluksi Myrkrog ja sitten Myyras.

1900-luvun alussa posti oli Keravalla. 1912 Korsoon perustettiin posti. Mitään postin kantoa ei ollut. Joka halusi postia nouti sen itse. 1920-luvun alussa silloinen kansakoulun opettaja Maiju Peltonen kokosi henkilöt, jotka halusivat postinsa kannettuna kotiin.

Ateria 80 penniä.
Kahvikuppi 16 penniä.
Ryyppy 12 penniä.
Kannu olutta 32 penniä.
Kannu maitoa 40 penniä.
Kannu piimää 20 penniä.
Naula voita 1 markkaa.
Kananmuna 12 penniä.
Naula kuivaa lihaa 32 penniä.
Naula kuivaa leipää 16 penniä.
Yösjä hengeltä 60 penniä.
Tulesta uunissa 20 penniä.
Talikynttilä 16 penniä.
Kappa kauroja 75 penniä
Leiviskä heinää 75 penniä.
Rasvaa vaunun rasvaukseen 8 penniä.
Tallisija 20 penniä.

Vuoden 1868 kievaripalveluiden hinnasto kiskokannan varalta

Sovittiin jokaisen maksavan tietty rahasumma kuukaudessa. Summalla palkattiin posteljooni. Ensimmäinen posteljooni oli Aarno Jokimies ja toinen Erkki Siren, joka kanto postia 1928 - 1930. Tuolloin valtio jo avusti pienellä summalla postin kantoa. Posti kannettiin Korsosta. Nissbackassa oli neljä paikkaa, johon posti jätettiin.

Nykyisen Peltolan Pajan kohdalla oli ensimmäinen, Jokivarren puukoulun paikalla toinen, Platanin kaupalla kolmas ja Björkbackan koululla neljäs paikka. Jokainen haki oman postinsa noista jakopaikoista. Posteljoonin lenkki oli n 15 km, jonka posteljooni kiersi jalan, pyörällä tai kelkalla.

Turvavarusteena posteljoonilla oli pilli postilaukussa. Kolmas posteljooni oli Ensio Siren. Postin kantoa haluavilla oli kokous kerran vuodessa. Maiju Peltonen teki Postilaitokselle vuosien kuluessa useita anomuksia posteljoonin saamiseksi. Lopulta 30-luvulla asia onnistui. Ensimmäinen valtion palkkaama posteljooni oli Heimo Honkanen.

Tällöin postin jakopiiriin oli tullut olevien 4 paikan lisäksi kaksi uutta, Selenin kauppa Sipoossa ja Westerholmin kartano etelässä. Koko reitin pituus oli n 25 km. Seuraava posteljooni oli vanha merimies, Limnel.

Hulda Nokkanen oli 1940-luvulla jakajana ja hänen tyttärensä, varsin pitkäaikainen postin jakaja Alli Nokkanen ”posti-Alli”, joka oli kaikkien tuntema ja erittäin pidetty, sympaattinen henkilö. Posti kulki jalkaisin, kelkalla, reellä, pyörällä ja jopa hevosellakin. Silloinkin paketeista tuli maksaa posteljoonille korvaus.

Alkuaikoina postijakopiiri oli laaja, kuten edellä olevastakin ilmenee. Etelässä Byendan talo (Westerholmin kartano) ja pohjoisessa vielä Peltolan pajasta etäämpänä olivat rajat. Kesällä polkupyörä ja talvella kelkka, joskus hevonen, olivat posteljoonin kulkuvälineet, olipa sää millainen tahansa. Oma posti Jokivarteen saatiin 1950-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Paikka oli Karhunsuon talo, Kiiltomadontielle, Keravan joen länsipuolella.

Kansakoululla järjestettiin kokous, jossa pohdittiin mikä nimi postipiirille annetaan. Päätökseksi tuli Jokivarsi. Helena Marila oli ensimmäinen postineiti. Hänen jälkeensä tuli Maire Pankolainen, vuonna 1958 ja hoiti tointa 30 vuotta. 1960-luvun lopulla postin sijoituspaikka muuttui silloisen Kolmikudoksen rakennukseen (nyk. Vogel). Rakennuksessa postin konttori muutti kahteen kertaan ollen välillä alimmassa kerroksessa.

Pankkipalvelut

1900-luvun alussa lähin pankki oli Keravalla. Korsoon ensimmäinen pankki , Korson Osuuskassa tuli 1920-luvulla. Pankkiasioiden lisäksi pankki hoiti apulannan välitystä. 1940-luvulla osuuskassa liitettiin Keravan Osuuskasaan. Osa väestöstä käytti pankkiasioihin, rahan tallettamiseen tai lainaamiseen Tuusulan Säästöpankkia, Hyrylässä.

Yhdyspankin pankkiauto kävi 2 kertaa viikossa Kolmikudoksen edessä 1960-luvulla.

Sairaala / terveydenhoito / neuvola

Lähin sairaala 1800-luvun loppupuolelta aina 1960-luvun puoliväliin asti oli Kirurgi eli Kirurginen sairaala Helsingissä. Kunnanlääkäri oli Keravalla 1920-luvulta lähtien aina Helsingin maalaiskuntaan liittymiseen asti. Ikimuistoinen kunnanlääkäri (kauppalanlääkäri) oli A.A. Kallio, pieni, mutta pippurinen ja omasi merkittävän määrän auktoriteettia. Kun Nissbacka liitettiin Helsingin maalaiskuntaan vuonna 1954, oli pääkunnanlääkäri Tikkurilassa ja sivukunnanlääkäri Korsossa. Hän oli Martti Linden. Tottahan toki kaikki nissbackalaiset muistavat myös kouluterveydenhoitajan, Lempi Putuksen. Sanni Laurikainen toimi yksityislääkärinä Korsossa 1950-luvun alusta lähtien. Terveyskeskus saatiin Mikkolaan 1960-luvulla.

10. Vapaa-ajan toiminta

Harrastus ja virkistystoiminta.

Aikana kun isä lampun osti oli harrastuksetkin luotava omasta takaa. Ei ollut Mediaa tyrkyttämässä viihdettä joka tuutista suoraan kotiin. Radio ja jopa sanomalehdetkin olivat harvinaista ylellisyyttä. Huvitilaisuuksia sai hakea pitkän matkan päästä. Tässä ympäristössä oli itse luotava harrastemaailma leluista näytelmäkerhoihin yhteisön tarpeita tyydyttämään.

Ehkäpä juuri tämä tarvepohjainen - tee se itse menetelmä - toikin toimintaan oman rikkautensa ja arvomaailman, jota kaupallisuus ei vesittänyt. Esimerkiksi käynee lapsen rakkain lelu. Useimmiten se on itse tai yhdessä vanhempien kanssa tehty nukke tai vastaava. Myöhemmin, lelujen inflaatiossa, jossa kaupasta haetaan aina uusia ja uudempia, ei niillä ole enää mitään tunnearvoa. Niiden hukkaaminen ja rikkominen ovat itsestäänselvyksiä.

Näin luodaan pohjaa kulutusyhteiskunnalle, joka ei osaa arvostaa kestävästä kehitystä, johon meidän on pakko siirtyä turvataksemme tuleville polville elinmahdollisuudet terveessä maailmassa.

1800-Luvun lopulla on Svartbölessä ollut nuorison kokoontumispaikka, jossa mm piirileikkejä on leikitty. Paikan nimi oli Väntanberg eli odotuskallio. Sipoolaisten ohella nissbackalaisiakin nuoria on paikalla käynyt.

Jokivarren koululla pidettiin iltamia 1920-luvulla. Mitään urheilu- tai pelikenttää ei ollut. Kun heinät oli kesällä niitetty, pelattiin heinäpelloilla pallopelejä. Uinti Keravan joessa oli kesäisin suosittu harrastus. Nimipäiviä ja syntymäpäiviä vietettiin suurina tapahtumina. Korsoon perustettiin urheiluseura 1932, Korson Kunto ja vuonna 1934 Korson Veto.

MEDBORGERLIGT ANSVAR r.f. 12422

Medlemskort

För hr. Richard Helen Sibbes

Som har förbundit sig att vid alla tillfällen och på alla lämpliga sätt verka för bekämpandet av smugglingen, smyghandeln och den illegala tillverkningen av alkoholdrycker, ävensom att i sin omgivning verka därhän, att missbruket av alkoholdrycker blir förhindrat, har genom att erlägga ^{medlemsavgift} ~~medlemsavgift~~ ^{understödsavgift} ~~understödsavgift~~ Fmk *25:* för år 1935 blivit medlem i Medborgerligt Ansvar r. f.

Sibbes, den *21 Juni* 193*5*

Medborgerligt Ansvar r. f.

Anders Lindfors
Ombudets namn

Kieltolain aikaan ja sen jälkeen toimi kansalaisjärjestö, joka ei koskenut pimeisiin pulloihin eikä edistänyt laittoman alkoholin kauppaa

"Virtasen laina-auto" keikalla Kipinöiden matkassa 1930-luvulla

Talvisin 1950-luvulla suosittu hiihto- ja mäenlaskupaikka oli Palokallio Myyraksessa, Viirilän takana. Siellä oli hyviä mäkiä sekä todella hurja "mökkimäki", johon pojat olivat tehneet hyppyrin, josta saattoi tehdä aina 20 metriäkin pitkiä lentoja. Monet, monet sukset ovat siellä katkenneet. Niinikään 1950-luvulla kesäaikaan nuoret kävivät pelaamassa lentopalloa Myyraksessa, jossa metsän keskellä oli mainio pelipaikka.

Kansakoulun kirjasto

1920-luvun alkupuolella opettaja Maiju Peltonen käynnisti toimenpiteitä, joilla hankittiin kirjasto Jokivarren koululle asukkaiden käyttöön.

Pääasiallinen rahan hankkimiskeino oli iltamien järjestäminen kerran vuodessa. 1930-Luvulla Keravan kauppala avusti kirjojen hankinnassa. Kyläläisille kirjasto oli avoinna kerran viikossa.

Opintokerho Kipinä

Kerho perustettiin tammikuussa 1931. Kerhon perustamisen puolesta toimivat näyttävimminkin Jokiranta-tilan koulun käynyt karjakko Elli Kantola ja Honkasen veljeksistä vanhin Aimo Honkanen, josta myös tuli ensimmäinen puheenjohtaja. Muita puheenjohtajia olivat mm Heimo Honkanen, Arvi Leinala ja Mirjami Salmenlinna.

Kerhon tavoitteena oli nimensä mukaisesti toimia opintokerhona, kehittää jäsenien tietoja eri alueilla; kielet, lainopilliset, kulttuurilliset jne. Mm englanninkurssille 1940-luvun lopulta alkaen saatiin opettaja Keravan Kansalaisopistosta, maisteri Huttunen. Jokaiselle vuodelle valittiin 1-2 aihetta, joita opiskeltiin ja tentittiin lukuvuoden lopussa. Opiskelukokouksia pidettiin kerran viikossa. Viikkokokouksen ohjelma oli kiertävästi kahden jäsenen vastuulla.

Kerhoon ei suinkaan ollut helppoa saada jäseniä. Tolppailmoituksilla ei saatu kokoon toimintaan riittävää määrää henkilöitä mukaa. Talosta taloon kulkemalla saatiin lopulta 14 jäsentä kirjoihin. Alaikäraja kerhon jäsenillä oli 14 vuotta. Kerho järjesti iltamat kaksi kertaa vuodessa. Iltamissa oli ohjelmaa sekä kahvi ja pullatarjoilu. Kiintoisista aiheista puhumaan hankittiin ulkopuolisia luennoitsijoita, hyvin tunnettujakin, mm professori Heikki Waris, kouluneuvos Vilho Reima sekä opettaja Samuli Vire. Kerholla oli oma pieni soittokuntakin, jonka kapellimestarina toimi Saara Siren.

Soittokunta esiintyi aina iltamissa. Lisäksi iltamien ohjelmassa oli kerhon oma tervetuliaispuhe, näytelmä (mm Aleksis Kiven "Kihlaus"), lausuntaa sekä piirileikkiä. Koskaan kukaan iltamissa esiintynyt ei saanut rahallista korvausta. Iltamissa oli tupa (koulun sali) täpösen täynnä. Tarjoilu ja näytelmä lienevät olleet vetonaulat.

1930-luvun alkupuolella pidettiin iltamat Kieltolain hengessä. Juhlapuhujaksi oli saatu tohtori (myöh. professori) Heikki Waris. Tosin Waris oli hiukan varauksellisesti suostunut, koska hänellä oli samalle päivälle jo toinenkin tilaisuus. Varapuhujaksi oli sovittu Ahti Honkanen ja puheen otsikkona oli ”Kieltolain puolesta”. Iltamat alkoivat ja juhlapuhuja ei ollut saapunut sillä junalla, jolla oli sovittu.

Varapuhuja eli Ahti ryhtyi pitämään puhetta. Kun Ahti oli puhumassa, saapuikin professori Waris, joka tuli seuraavalla junalla. Ahti ei Wariksen saapumista huomannut vaan jatkoi puhettaan. Heimo Honkasta alkoi Ahdin puheen pituus harmittaa ja hän meni esiripun taakse ja kuiskasi, kuitenkin niin kovaa että muutkin kuin Ahti sen kuulivat ”Etkö sinä pässinpää osaa lopettaa, Waris on saapunut ja kyllä hänenkin pitää saada puheensa pidettyä”.

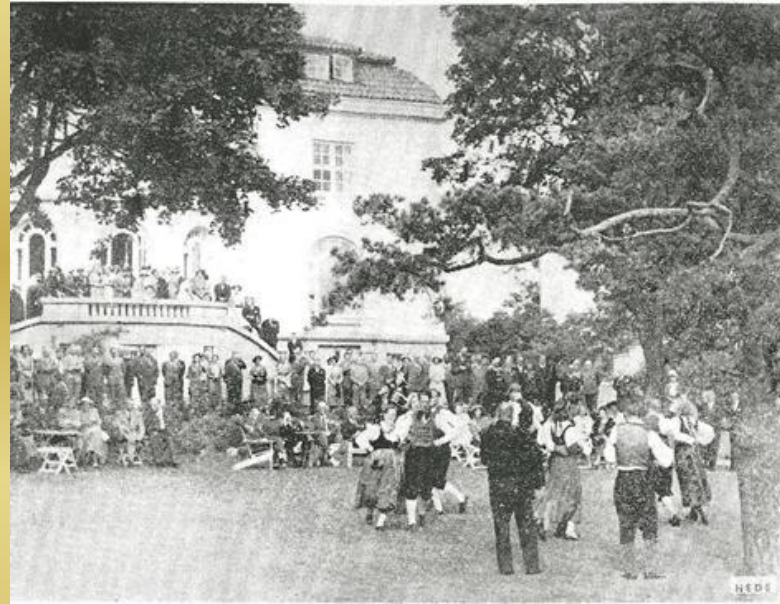
Sotien aikana kerho toimi melko sammutetuin lyhdyin. Miehet olivat rintamalla. Kerhon rahavarat lahjoitettiin puolustuslaitokselle 1939. Sodan jälkeen toiminta elpyi. Keravalle perustettiin kansanopisto 1948 ja sieltä saatiin kerhon käyttöön maksettu opettaja. Tämän kauden mainittavia opintoaiheita olivat mm englantia ja kirjanpito.

Kerho toimitti Tuike-nimistä lehteä useana vuotena ennen sotia, korkeintaan 2 lehteä vuodessa. Lehden ensimmäinen päätoimittaja oli Mirjami Salmenlinna ja toinen Kaino Honkanen. Lehteen sai kirjoittaa halukkaat valitsemistaan asioista. Lehti toimitettiin Kipinä-kerhon jäsenille. Lisäksi jokainen numero luettiin kerhon järjestämässä Iltamissa.

Opinto-ohjelman ohella kerho järjesti retkiä ja vapaa-ajan tapahtumia. Heimo Honkasen kuorma-autolla tehtiin useampia retkiä lähikaupunkeihin. Ainakin kaksi kahden päivän retkeä on tehty linja-autolla. Toinen näistä retkistä oli Turkuun ja Naantaliin ja toinen Viipuriin 1930-luvulla. Korsolaisia otettiin muutama mukaan, jotta bussi saatiin täyteen.

Ikimuistettava tapahtuma Kipinä-kerholaisille oli kesällä 1949. Kerho kävi esittämässä kansantanssita Englannin suurlähettilään, mr Scottin kesäjuhilla suurlähetystön puutarhassa Kaivopuistossa. Veikko Peltola tahditti viululla tanssijoita. Tanssita oli seuraamassa erittäin arvovaltainen kutsuvierasjoukko lähtien pääministeri Fagerholmista puolisoineen. Tapahtuma noteerattiin sanomalehdissä, esim. Helsingin Sanomissa suuren kuvan kera. Heimo Honkasen kuorma-autolla tapahtui sekä meno että paluu.

Suurlähetystön korkea virkailija vieraili jälkeinpäin Kipinäkerhon tilaisuudessa. Kaija Salokannel oli valittu puheenpitäjäksi, koska Kaija oli kerhon englannin kurssilla ollut aktiivinen opiskelija. Puhe saatiin suomalaisella sitkeydellä kasaan ja Kaija opetti sen englanniksi ulkoa. Puhe meni erinomaisesti jännityksen saattelemana.

Kipinäkerho tanhuaa Englannin suurlähetystön puutarhassa

Kahvipöydässä jälkeinpäin virkailija kysyi selvällä suomen kielellä Kaija Salokanteleelta - ”puhuvatko täällä kaikki yhtä hyvää englantia kuin te”. ”Ei puhu, enkä minäkään tämän enempää”, oli Kaijan vastaus. Kerho halusi olla kohtelias arvostettua vierasta kohtaan.

Kerhon toiminta hiljeni 1954 ja päättyi kokonaan kolme vuotta myöhemmin.

Jokivarren maatalousnaiset

Yhdistys perustettiin 1940 -1950 luvun vaihteessa. Yhdistyksen tavoitteena oli jäsentensä taitojen kehittäminen ja kokemusten vaihto kotitalousasioissa. Alkuaan jäseniä oli n. kymmenen ja jäsenmäärä kehittyi suotuisasti kohoten aina yli kahdenkymmenen.

Maatalousnaiset retkellä eduskunnassa

Yhdistys piti jäsenkokouksia joka toinen viikko. Kokouksissa harrastettiin käsitöitä, matonkuteiden leikkaamista, puutarhan ja kasvienhoidon kokemusten välittämistä jne. Toisinaan kokouksiin kutsuttiin asiantuntijoita esitelmöimään ruuanlaittoon ja kotitaloustöihin liittyvissä asioissa. Muutamina kesinä yhdistys järjesti kesäjuhlat, usein yhdistettynä Juhannuksen viettoon. Alkuun juhlat pidettiin joen pientareella Nisbackantien sillan ja Esso-huoltoaseman välissä.

Juhannusjuhliin liittyi myös suuri Juhannuskokko. Huomattava osa Nissbackan asukkaista osallistui juhliin. Bussimatkoja järjestettiin joka kesä Etelä-Suomen kaupunkeihin. Maatalousnaiset lopettivat toiminnan 1960-luvun puolivälissä. Maatalousnaisten pitkäaikaisena puheenjohtajana toimi Kaino Honkanen. Toimintaa lähti jatkamaan 1966 Jokivarren Martat, joissa alkuun useita vuosia puheenjohtajan nuijaa heilutti Helli Ijäs.

Jokivarren Jyske

Urheiluseura perustettiin syyskuussa 1960.

Vahvoja urheilulajeja Jyskeen toiminnassa olivat mm. hiihto, lentopallo, jalkapallo ja kuntourheilu. Jonkin aikaa myös paini kuului lajivalikoimaan. Hiihtoa ovat vetäneet ainakin Eino Kinnunen ja Reino Auvinen. Hiihtokilpailuja sekä juoksu- ja hölkkäkilpailuja Jyske on järjestänyt suuren määrän.

Tuloksia 60-luvun paikallislehdestä. Osa kisailijoista liikkuu vieläkin kylän raitilla

Myrntinen 18.40 (5.55 6.03 6.42)
Pojat alle 8 v.: 1) Heikki Heiskanen 14.53 (4.52 4.58 5.05), 2) Jorma Sjöholm 17.24 (5.35 5.44 6.05).
Pojat alle 10 v.: 1) Erkki Veltonen 12.26 (4.07 4.07 4.12), 2) Jari Ruokonen 12.39 (4.12 4.12 4.15), 3) Teijo Reiskanen 12.49 (4.13 4.16 4.20), 4) Jukka Turunen 12.59 (4.19 4.20 4.20), 5) Jari Parikka 13.35 (4.28 4.30 4.37) 6) Harri Turunen 13.54 (4.32 4.37 4.45), 7) Juha Kanerva 14.05 (4.27 4.38 5.00), 8) Juha Myrntinen 14.42 (4.49 4.54 4.59), 9) Jukka Ruokonen 14.46 (4.52 4.54 5.00).
Pojat alle 12 v.: 1) Seppo Turunen 12.02 (3.57 4.02 4.03), 2) Jari Myrntinen 12.08 (4.02 4.03 4.03), 3) Jarmo Korhonen 12.22 (3.59 4.00 4.23), 4) Keijo Sjöholm

Mm. Elannon hiihdot järjestettiin Jokivarren vanhalla koululla yli 20 vuoden ajan. Lentopalloa veti alkuun Onni Riipinen. Puheenjohtajina alkuaikoina toimivat Reino Lahtinen ja Reino Auvinen. Edellä mainittujen lisäksi alkuaikojen kantavia voimia Jyskeen toiminnassa olivat mm Olavi Puskala, Erkki Matinlassi, Inkeri Rajaharju ja Kake Myrntinen. Enimmillään jäseniä Jyskeessä oli pitkälti toista sataa.

Nikinmäen Nuoret Kotkat

Kotkien nuorisotoimintaan osallistuttiin Nikinmäestä 70-luvulla Metsolan Nuorten Kotkien puitteissa. Toimintaan kuului kesäleirejä mm Kukonnotkossa, retkiä, pesäpalloharjoituksia Koivumäen koulun ja Jokivarren kentillä. Kerho toimi Mikkolan nuorisotilassa. Nimimuutos tapahtui 80-luvun vaihteessa, kun Mikkolaan perustettiin oma osasto. Toiminta tapahtui monien vuosien ajan Koivumäen koululla ja Perhotien kentällä retkien ja leirien lisäksi.

Kirkko

Oma kirkko nissbackalaisille on ollut Tuusulan kirkko aina Helsingin maalaiskuntaan liittymiseen, vuoteen 1954 asti. Rippikoulukin käytiin 1930- ja 1930-luvuilla Tuusulan kirkolla, 2 viikkoa syksyllä ja 2 viikkoa keväällä. 1940-luvulla rippikoulun sai käydä Keravalla, mutta konfirmaatio tapahtui edelleen Tuusulan kirkossa. Helsingin pitäjän kirkko oli kylämme kirkkona 1960-luvun lopulle, jolloin Korson kirkko valmistui ja Korson seurakunta aloitti toiminnan.

Pyhäkoulu

Pyhäkoulua on Nissbackassa pidetty aina 1940-luvun loppupuolelta lähtien. Pitäjä oli Annikki Tompuri ja pitopaikka aluksi Sianravinto OY:n muonamiehen talon yläkerrassa (nyk. Siirakuja) ja myöhemmin Vanhan Lahdentien varressa. Enimmillään pyhäkoululaisia oli kolmisen kymmentä lasta.

Korson VPK

Korson VPK (lainauksia Korson VPK:n 50v historiikista)

Vuoden 1865 kunnallisasetuksessa palotoimi oli määrätty kunnan hoidettavaksi. Se rajoittui kuitenkin vain taajaväkisiin yhdyskuntiin, joten syrjäkylillä oli tultava omin avuin; ämpärein, lapioin ja kirvein toimeen. Sysäyksen Korson VPK:n perustamiseen antoi v. 1925 sattunut Korson poikakodin palo. Perustava kokous pidettiin 24.11.1925. Palokunnan kalustoa on hankittu matkan varrella pääasiassa talkootyönä. Varainhankinta tapahtui pääasiassa huvitoiminnan avulla. Se järjesti kesäjuhlia, tansseja ja näytöksiä. Suurta suosiota saavuttivat tanssit, paikkaseudun ainoina huvitilaisuuksina.

VPK:n toiminta piti sisällään parhaimmillaan 30-, 50-luvuilla melkein kaiken sen ajan harrastustoimintaan liittyvät asiat yleisurheilusta omalla kentällä oman lehden julkaisemiseen. Helsingin maalaiskuntaan liittymisen jälkeen 1954 yhdistyvät Vierumäkeen perustettu Korson läntinen VPK ja Korson VPK Korson VPK:si. Kolmas alueella toiminut palokunta oli 1958 perustettu Suomen Väri- ja Vernissatehtaan TPK, joka lopetti toimintansa 70-luvulla. Korson VPK:n saatua Helsingin maalaiskunnalta sopimuspalokunnan oikeudet sen talous ja toimintaedellytykset paranivat huomattavasti.

Korson VPK toimii nykyisin Vantaan sopimuspalokuntana ja vastaa alueen paloturvallisuudesta ym alaan kuuluvista velvoitteista. Talkootyöstä ja vapaaehtoisuudesta ei silti ole päästy eroon. Jatkuvasti VPK:n toiminnassa on ollut mukana myös nissbackalaisia.

Hupaisana muistona 30-luvulta on monien mieleen jäänyt T-Malli Ford – paloauto, joka ei suostunut nousemaan suurimpia mäkiä etuperin, vaan ne jouduttiin pakilla pörräämään.

Elokuvat

Korsossa oli elokuvateatteri, Korson Kino. Teatterin perusti Lauri Haikonen 1940. 1940- ja 1950-luvuilla elokuvissa käynti oli suosittu ajanviete. Korsossakin pyöri viikon aikana 6-7 eri elokuvaa. Elokuvia oli kaikkina viikon päivinä. Korson Kinossa oli tulipalo 1970-luvun alussa. Viimeinen elokuva oli enteellisesti ”Liekehtivä torni”. Siihen päättyivät Korson elokuvat. Keravalle perustettiin ensimmäinen elokuvateatteri Kino-Kino 1928. Toiminta loppui kannattamattomana pulavuosiin. Keravalla oli myös Kino Jukola, jossa näytännöt aloitettiin 1923 ja jatkuivat 1986 asti. Teatterirakennus paloi 1987. Keravalla oli myös Keskus-Kino (aiemmin Työväentalon juhlasali), jossa näytäntöjä oli 1952 – 1988. Nissbackalaisia harmitti pahasti, jos tuli mentyä kävellen tai pyörällä elokuviin ja näytäntö olikin loppuun myyty.

11. Vanhoja tiloja

Nissbackan talo

Nissbackan talosta on historiikissa kerrottu useammassakin kohdassa. Talo muutti Keravalta Nissbackaan 1883-1886. Talosta Nissbacka on saanut nimensä. Talon maat myytiin tonteiksi 1906.

Myyraksen talo

Suur-Tuusulan historiasta löytyy etäisimmät maininnat Meurin eli Myyraksen talosta vuodelta 1700. Talo sijaitsi Ali-Keravan alueen kaakkoiskulmassa Sipoon ja Helsingin pitäjän rajan yhtymäkohdassa suuren valtatie varrella.

Tuolloin tila oli autio ja siihen haki viljelyoikeutta krouvari ja postitalon poika Sakari Eskonpoika. Meuri oli alkuaan rälssitila ja myöhemmässä vaiheessa augmentti. Meuri nimi johtui viereisestä Meuri-suosta.

Myyraksen kartano on 1700- ja 1800-luvulla ollut postitila, levähdyspaikka Turun ja Pietarin välisellä matkalla. Ennen Myyraksen tilaa postitilana toimi Myyraksen tilan eteläpuolella ollut Myhrkrogin tila. Myyraksen kartanolle on perustettu torppa jo 1777. Torpan nimi oli Dalas, suomennettuna Talas. Nykyisinkin kartanoa pitävä Ijäksen suku hankki tilan 1912, jolloin rakennusmestari Antti Ijäs ja vaimonsa Olga Maria ostivat tilan. Tuolloin tilan koko oli 1500 ha.

Kartanossa on eläimiä ollut koko ajan parhaaseen aikaan 30 lehmää, 16 hevosta, sikoja sekä pikkukarjaa. Pelloilla viljeltiin pääasiassa eläimille heinää, mutta myöskin leipäviljaa sekä vähäisessä määrin vihanneksia. Nykyisen päärakennuksen Antti Ijäs rakensi 1925.

Turvepehkutehdas kartanoon perustettiin 1920-luvun alussa. Osa koneista oli uusia ja osa ostettiin Nybackan kartanosta. Parhaimmillaan tehdas työllisti 10 henkilöä ja vielä kuljetuksissa lisää.

Tehtaan tuotanto vietiin lähes kokonaan Helsinkiin rakennettaviin taloihin eristeeksi. Sanotaan, että 1920- ja 1930-luvulla rakennetuista Helsingin taloista suuressa osassa oli Myyraksen turve eristeenä. Tehtaan aikana kartanossa oli 1-2 omaa kuorma-autoa.

Kartanon tallissa kasvatettiin 1930-luvulla myös ravihevosiä. Paras saavutus oli kolmas tila Suomen mestaruusraveissa. Ravikilpailuja pidettiin Tuusulassa ja Helsingin Käpylässä.

MYYRAKSEN TURVEPEHKUTEHDAS

TURVEPEHKU PAALIT TUODAAN EHEÄNÄ JA NOPEASTI
TILAAJAN MÄÄRÄÄMÄLLE PAIKALLE.

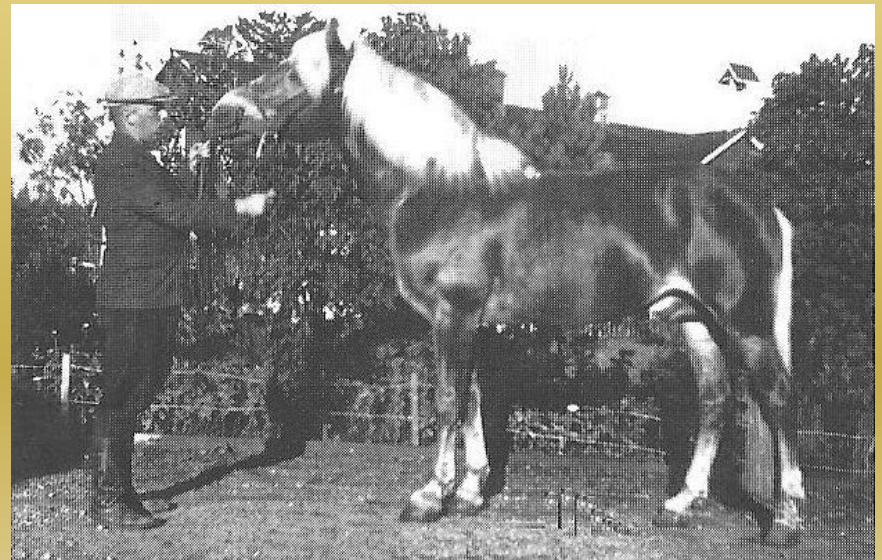
Puhelin 52 36 ja Tikkurila 45

.....kuunpäivä 192...

LASKU

Maksava

Ar kpl. turvepehku paalia ä

Kartanon koneellistaminen alkoi 1932, jolloin hankittiin ensimmäinen traktori, rautapyöräinen Fordson-merkkinen. Vuonna 1948 hankittiin ensimmäinen kumipyörätraktori, Fordson Major merkiltään. Ensimmäinen diesel-käyttöinen traktori tuli 1958.

Antti Ijäs rakennutti kartanoon oman pommisuojan 1930-luvulla. Mitä ilmeisimmin se oli paikkakunnan ainoa pommisuoja. Suoja oli 10 x 10 metriä kooltaan. Siinä oli tulisija ja makuupaikat. Sodan aikana pommisuoja myös käytettiin varsinaiseen tarkoitukseensa.

Kartanon maille on sodan aikana pudonnut neljä pommia, joista yksi oli palopommi, kaksi normaalia pommia, jotka räjähtivät aivan kettutarhan vieressä ja yksi pommi oli suutari. Pikku pojat yrittivät suutaria pamauttaa, mm lämmittämällä. Asia ei onnistunut, sen sijaan sapiskaa tuli melkoisesti.

Antti ja Olga Marian jälkeen kartanoa isännöi Usko ja Elma Ijäs 1948 alkaen, sitten Veli ja Helli Ijäs 1964 alkaen ja vuodesta 1989 Tapio ja Päivi Ijäs.

12. Vanhoja nikinmäkeläisiä

Oskar Engberg eli Engbergin pappa (1875 – 1955)

Oskar Engberg oli nuorena miehenä Pietarissa ja sotkeutui siellä sosialistiseen luokkataisteluun tsaarin vallan aikana. Hänet pidätettiin vallankumouksellista aineistoa sisältävien lentolehtisten hallussapidosta ja sen seurauksena karkotettiin Siperiaan 1897.

Samaan paikkaan Siperiassa oli karkotettu jo hieman aiemmin Lenin, josta tuli Venäjän mahtimies vallankumouksen jälkeen. Niin ikään sinne oli karkotettu Leninin morsian, Nadeza Krupskaja. Engberg ystävystyi Leninin ja Krupskajan kanssa. He tulivat niin läheisiksi ystäviksi että kun Lenin ja Krupskaja vihittiin Siperiassa, oli Engberg sulhaspoikana ja piti morsiamen huntua hääseremonian ajan. Oskar Engberg vapautui Siperiasta vuonna 1900.

Oskar Engberg osti tontin 1900-luvun alussa Nissbackan talosta syntyneistä tonteista. Pappa rakensi talon tontille (Jokivarren Essoa vastapäätä, Helsinkiin päin). Hän oli ammatiltaan sorvari ja työskenteli Valtion Rautateiden Pasilan konepajalla. Kerrotaan Leninin vierailleen Engbergin papan talossa.

Edelleen kerrotaan, että kun uutta Sipoon-Korson tietä suunniteltiin, piti tielinja kulkea Engbergin papan talon yli. Kuitenkin talon historiallisen merkityksen vuoksi tielinjausta siirrettiin parikymmentä metriä Helsinkiin päin ja näin talo säilyi. Pahaksi onneksi muutama vuosi tien valmistumisen jälkeen joku sytytti talon palamaan. Nykyään taloa ei enää ole.

Pappa oli paikkakunnalla monin tavoin merkittävä henkilö. Hän oli perustamassa Korson Työväenyhdistystä ja jatkossa monien vuosien ajan yhdistyksen kantavia voimia. Jokivarren kansakoulun johtokunnassa hän toimi sekä jäsenenä että puheenjohtajana. Myös kunnanvaltuutettuna pappa toimi. Pappa oli maailmanmies.

Engbergin talosta on jäljellä vain kellari.

Suomen lisäksi hän puhui sujuvasti venäjää ja ruotsia. 1930-luvun alussa papan pihamaalla pidettiin suuria kesäjuhlia.

Papalla oli omenapuita melkoinen joukko. Pikkunaskaleilla oli tapana mennä omenavarkaisiin, mm papan puutarhaankin. Yhtenä syksynä pappa ajatteli yllättää varkaat kunnolla. Pappa keräsi omenia laatikkoon ja vei tien varteen. Kun lapset menivät kouluun, pappa jakoi omenat lapsille, ettei tarvitse tulla hämärissä.

Frans Backman

Frans Backman syntyi Talaksen torpan alueella (nyk. Laakson kesäpaikka Vanhan Lahdentien varressa) 1885 eli hänen voidaan sanoa olleen paljasjalkainen nissbackalainen. Hänen isänsä oli ammatiltaan seppä.

Frans kävi ensimmäiset vuodet kiertokoulua ja Björkbackan koulun valmistuttua hän kävi ylimmät luokan siellä. Varsinaiselta ammatiltaan Frans oli puuseppä ja työpaikkana oli Valtion Rautatiet Pasilassa. Frans avioitui 1908 Emilian kanssa. Pariskunta sai 4 poikaa ja lisäksi perheessä oli yksi kasvattilapsi.

1920-luvulla perhe piti sekatavarakauppaa Krügerin talossa. Sieltä perhe muutti Vihtiin ja edelleen Helsinkiin ja palasi 1930-luvun alussa Nissbackaan, josta osti Sulolan talon. Vähitellen Frans lopetti ulkopuolella työskentelyn ja ryhtyi hoitamaan pienviljelytilaa. Fransin ja Emilian poika Gösta muutti vaimonsa Mirjamin kanssa Sulolaan 1950.

Herman Kansanen

Herman Kansanen, timpuri ammatiltaan, tuli Nissbackaan 1907. Hän osti kaksi tonttia osuuskunta Toimelalta. Hinta oli 300 mk tontilta. Toiselle tontille (Kulmala) hän rakensi talon, jossa edelleen asuu lapsen lapsi Aune Kansanen. Toinen tontti (Tunturi) oli Sääskitiellä, aivan Nissbackan talon vieressä. Sillä tontilla oli erinomainen kaivo, josta mm Nissbackan talo oli nostanut vetensä. Samainen Herman Kansanen on rakentanut muutamia muitakin taloja Nissbackaan, mm. Sirolan talo, Pitkäsen talo ja Lehtisen talo).

Arvo Elo

Arvo Elo tuli Nissbackaan ennen sotaa. He ostivat Jokiranta-nimisen tilan (entisiä Talaksen torpan maita) Lauri Leirimaalta. Arvo Elo oli rakennusmestari ja hänellä oli Helsingissä arkkitehtitoimisto ja rakennusliike ennen Nissbackaan tuloaan.

Syy Nissbackaan tuloon ja yli päättään maalle tuloon oli Elon tuhti olemus, toista sataa kiloa painoa. Lääkäri oli todennut, että nyt on elämän tapoja muutettava ja saatava painoa putoamaan. Paras lääke olisi liikkuminen ja ruumiillisen työn tekeminen. Nissbackaan tulon myötä Elosta tuli maanviljelijä.

Nissbackassa hän asettui ensin joen länsipuolelle. Siirtoväen asutuksessa juuri se osa maasta lunastettiin pois. Nissbackassa ollessaan Elo avioitui. Elo rakensi joen itäpuolelle talon vuosina 1941 - 1942 ja muutti siihen. Talo oli Elon itse suunnittelema ja piirtämä ja se oli erittäin moderni. Siinä oli tietävästi Nissbackan ensimmäinen sisä-WC, samoin autotalli ja sauna talon pohjakerroksessa. Elolla oli Nissbackaan tullessaan Citroen-merkkinen auto.

Sodan aikana Elolla oli maatalon töissä venäläinen sotavanki, Ivan, joka sai kulkea siviilivaatteissa. Ivan ei olisi sodan loputtua millään halunnut palata Venäjälle. Sodan jälkeen Elo laajensi maanviljelyyn oheen muuta maataloutta. Hän rakensi 2 kasvihuonetta, joissa viljeltiin tomaattia. Talossa oli hevonen, lehmiä, kanoja, lampaita ja jokunen sikakin.

Arkkitehtitaitojaan Elo ei unohtanut, vaan piirsi Nissbackaankin useamman talon piirustukset. Oman talonsa lisäksi mm. Häkkisen kauppa, Matinlassin puusepänverstas (nyk. Seurakuntakoti), Ravon talo Muurahaisentiellä ja Sipoon puolelle joen ja Honkasen väliselle alueelle useampia taloja. Elo oli huomattava maanomistaja. Hän myi 1950-luvulla huomattavan määrän tontteja sekä joen länsipuolelta että itäpuolelta.

Aimo ja Mailis Keto

Suuri maanomistaja 1940-luvulla Elon ohella Nissbackassa oli Aimo Keto vaimonsa kanssa. He tulivat Nissbackaan 1944. Keto oli alun perin ammatiltaan sorvari, mutta Nissbackaan tultuaan hän ryhtyi maanviljelijäksi. Viljelysten lisäksi Kedolla oli kaksi hevosta, lehmiä ja sonni. Keto asui nykyisen Vuokkotien ja Mehiläisentien kulmassa.

Vaimonsa kanssa hän omisti silloisen Koivistontien maa-alueista suurimman osan, ehkä 40 hehtaaria. Tätä aluetta ei silloin varsinaisesti laskettu kuuluvaksi Nissbackaan. Puhuttiin keravalaisen Nissilän talon metsästä. Maa oli monin paikoin soista. Keto myi halkoja ja kuljetti niitä ostajille omilla hevosillaan. Hän myi myös halukkaille suomaata maanparannukseksi.

1940-luvun lopulla hän alkoi tonttien myynnin ja myi kymmeniä tontteja. Osan maasta hän myi suurempana alueena Sorsa-nimiselle naiselle, joka sitten myi maata pienempinä palstoina eteenpäin. Ennen eteenpäin myyntiä Sorsa oli kuitenkin ottanut kiinnityksiä maa-alueeseen, eikä hän maininnut siitä mitään ostajille.

Kuntavaihdoksen johdosta (Keravasta Helsingin maalaiskuntaan) tilanne ei riittävän ajoissa kaikille ostajille selvinnyt, vaan he joutuivat maksamaan kiinnitykset pankille. Nissbackasta Keto siirtyi Ali-Keravalle, hieman Peltolan Pajasta Keravan suuntaan ja ryhtyi taksiautoilijaksi.

Lauri Leinala

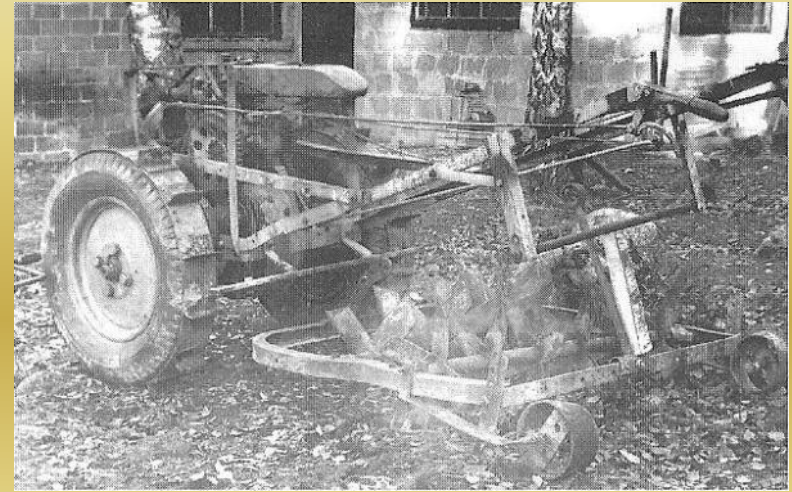
Lauri Leinala suutarin poika Nurmijärveltä, Korven kylästä. Lauri oli töissä Helsingissä autonkuljettajana. Nissbackasta hän osti kiinteistön Antti Okkoselta (nykyisen Perhotien varrelta). Leinaloiden tulon jälkeen tien nimi oli Leinalantie. Laurin vanhemmat, Teodor ja Wilhelmiina, muuttivat Nissbackaan pian paikan ostamisen jälkeen

Leinalat, Naimi, Wilhelmiina, Lauri, Teodor ja Hilda. Talon toisen pään ostivat Carl Fredrik ja Elin Lönnblad. Leinalan puoleinen pääty purettiin, kun Lainalan uusi talo oli valmis.

Lauri muutti vaimonsa kanssa Nissbackaan vasta 1950-luvun alussa, jolloin he olivat jo saaneet uuden talon rakennettua. Lauri meni töihin Peltolan Pajalle. Hän oli myös osa-aikainen maanviljelijä. Lauri oli melkoinen "Pelle Peloton".

Hän osti esimerkiksi ikivanhan kuorma-auton, lyhensi siitä rungon ja teki traktorin. Peltotyöt, kyntämiset ja äestämiset hän teki sillä traktorilla. Pyörien päällä piti pitää kitkaketjut, jottei työskentely mennyt liikaa sutimiseksi.

Lauri Leinalan "insiröimä" traktori

Sirenit

Karl ja Edla Siren ostivat Pohjois-Nissbackasta tontin 1903 (nykyiseltä Lahnatieltä). Ennen Nissbackaan tuloaan he asuivat Helsingissä ja Karl Siren oli töissä Stockmannilla. Sirenit rakensivat talon 1904-1908. Talossa oli erittäin tilava tupa. Nissbackassa katsastettiin sopivaa rakennusta kouluksi. Sirenin talo tuntui sopivalta, mutta Sirenit asuivat siinä. Niinpä Karl Siren päätti rakentaa pienemmän talon asuinpaikaksi.

Sirenin vanhassa talossa pidettiin Nissbackan koulua 1917-1922. Jokivarren puukoulun valmistuttua talossa ei ollut enää ympärivuotisia asukkaita, mutta kesäasukkaita oli monena kesänä. Sodan aikana talossa pidettiin salatansseja. Sodan jälkeen rakennus purettiin. Rakennuspaikan vieressä kasvaa nykyään kaksi ikivanhaa kuusta.

Puiden ikä on pikästi toista sataa vuotta, mahdollisesti noin 160 vuotta. Nykyään hyvin lähellä samaa paikkaa asuu vanhan Karl Sirenin lapsenlapsi Karl Siren vaimonsa Marjan kanssa.

Ahti Honkanen

Ahti Honkanen tuli Nissbackaan 1912 kolmen kuukauden ikäisenä. Tuolloin Ahdin vanhemmat ostivat paikan, jolla Ahti edelleenkin asuu. Ahti kävi alakoulunsa Korsossa ja jatkoi Jokivarren koulussa sen valmistuttua. Koko ikänsä hän on asunut Nissbackassa sota-aikaa lukuun ottamatta. Hän on ollut monessa mukana.

Tieasiat 1940-luvusta lähtien ovat olleet Ahdille jatkuva työmaa. Jo sota-aikana Ahti sai kokemusta tien rakentamisesta vetäessään 70 miehen porukkaa tien teossa. Sodan jälkeen Ahti on toiminut useimmissa Nissbackan tiehoitokunnissa erilaisissa vastuullisissa tehtävissä puheenjohtajuuksista lähtien. Huolimatta merkittävistä saavutuksistaan tiehoitokunnissa Ahdin vankka mielipide on, että yksikään tiehoitokunnan jäsen ei ole toimesta erotessaan kiitosta saanut. Lain koukeroiden ymmärtämisessä Ahti Honkanen on ollut paikkakunnan ykkösmies.

Hän on toiminut sekä kunnallisissa että kirkollisissa luottamustehtävissä laajalla alueella. Ammatiltaan Ahti on ollut maanviljelijä sekä toisaalta monitoimimies tie-, raja- ja maanmittausasioissa. Hän toimi mm. maanmittaustoimitusten uskottuna miehenä 16 vuotta. Ahti Honkanen on paikkakunnan tervaskanto, hän muistaa edelleen vanhat tapahtumat kirkaasti. Tämän historiikin tekemisessä tärkein yksittäinen tietolähde on ollut Ahti Honkanen. Hän asuu edelleen (v. 1997) samalla paikalla kuin tänne muuttaessaan.

Ahdilla oli kaksi veljeä, Aimo ja Heimo sekä sisar Kaino. Koko sisarussarja on ollut erittäin aktiivisia vapaa-ajan harrastuksissa, joihin vetivät monia muitakin nuoria mukaan. 1930-luvulla Honkasen mäellä on useana vuonna poltettu komea juhannuskokko, jonne tuli kymmenittäin muitakin ihmisiä viettämään kesäyön juhlaa.

Peltolan veljekset

Peltolan perhe muutti Järvenpäästä pohjois-Nissbackaan 1933. Isä Peltola kävi töissä autokoritehtaalla Tapanilassa, Korsoon kävellen, hiihtämällä tai pyörällä ja siitä junalla. Ensimmäinen auto perheeseen hankittiin 1937. Perheen kaikki 4 poikaa kävivät koulun Nissbackassa, supistetun koulun, jossa siis vain osa vuotta käytiin koulussa. Veljeksistä Veikko, Martti ja Erkki vaikuttavat yhä Nikinmäessä. Aivan alkuun Paja oli ainoastaan osapäivätyö, mutta muutamassa vuodessa muuttui täysiaikaiseksi. Valtaosa Pajan tuotekehittämisestä oli Veikko Peltolan käsialaa. Kaikki veljekset toimivat Peltolan Pajan ”vitureina” vuosikymmenien ajan.

Eläinharrastusta / Paul Krüger

Nora ja Paul Krüger muuttivat Nikinmäkeen 1946. He ostivat nyk. Siwaa vastapäätä olevan kiinteistön, jossa 1900-luvun alkupuolella useat eri henkilöt olivat pitäneet kauppaa. Rakennus on yhä (v. 1997) sama kuin kauppojen aikana. Ulospäin näkyvin muutos oli länteen päin olevan erkkerin purkaminen. Sisätiloja ja -seiniä on muuteltu ja yksi uusi huone tehty.

Yhä muistona kauppa-ajoista on talon yhdessä sisäovessa tirkistysreikä, josta ennen oven avaamista on voitu todeta, kuka oli tulossa kauppaan asioimaan. Paul Krüger oli filosofian tohtori ja ammatiltaan Helsingin Yliopiston eläintieteen museon konservaattori. Ammattiaan sivuten Paul oli innokas eläinten ystävä ja harrastaja.

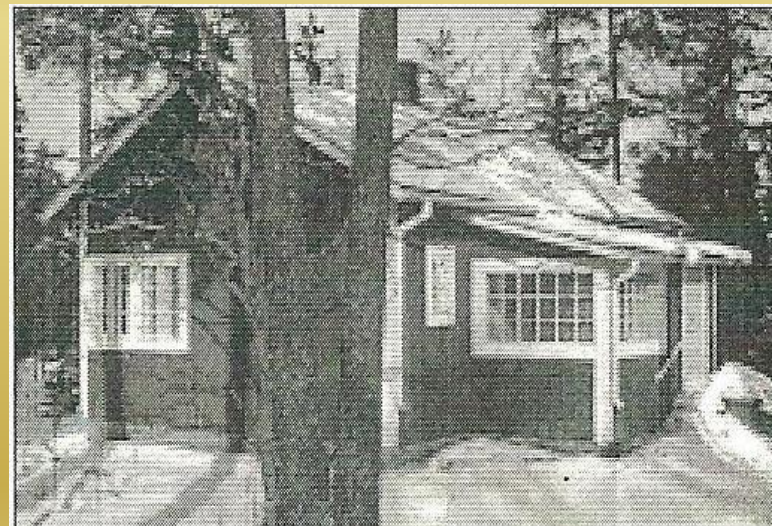
Jo kiinteistöä ostaessa Paul Krügerillä oli tähtäimessä aloittaa majavien elintapojen tutkiminen ja samalla selvittää, voisiko majavia ryhtyä tarhaamaan. Pian Nikinmäkeen saapumisen jälkeen Paul jostain Savon maalta pyydysti useampia majavia ja toi ne Nikinmäkeen. Asuinpaikkana majavilla oli vanha aittarakennus, jossa oli häkit, pesimäpaikat ja vesialtaat. Paul Krüger sai majavat lisääntymään näissä sisätiloissa, mikä oli ylen harvinaista.

Majavat kesyyntyivät kotioloissa ja varsinkin yksi niistä, Tusse nimeltään tuli koko perheen lemmikiksi ja kävi sisällä Krügerien kodissa tekemässä omia kepposiaan. Parhaimmillaan majavia oli parikymmentä kappaletta. Paul Krüger lopetti majavaharrastuksen 1950-luvun alussa ja palautti majavat luontoon, sinne mistä ne oli haettukin.

Krügerillä oli monia muitakin eläimiä, pääasiassa lintuja. Suomesta toimitettiin Kanadaan teeriä. Ennen pitkää matkaa linnut olivat Krügerillä valmistautumassa reissuun. Krügerillä on ollut fasaaneja, peltopyitä ja viiriäisiä ja olipa niitä varten oma hautomokin. Niinikään Krügerillä oli sopuleja.

Wivi Lönn

Wivi Lönn oli Suomen ensimmäisiä naisarkkitehteja ja ensimmäinen, joka perusti oman toimiston. Hän syntyi 1872 ja valmistui arkkitehdiksi 1896. Nissbackassa lastentarhanopettaja Aina Sirola omisti Päivärinteiden tilan (nyk. Simpukankujan yläpään), jossa hänellä oli kesäasunto. Aina Sirolan isä oli ostanut aikoinaan tontin Toimelan lopputonttien huutokaupasta 1914. Aina Sirola myi 1938 maapalstan lastentarhanopettaja Sigrid Gladille.

Wivi Lönn, joka oli Sirolan serkku, laati Gladille huvilan ja saunarakennuksen piirustukset. Glad luopui kiinteistöstään 1942, jolloin Wivi Lönn osti sen. Lönn viihtyi kesäasunnolla usein sisarensa kanssa. Wivi Lönn myi kiinteistön veljentyttärilleen 1951 pidättäen itselleen elinaikaisen nautintaoikeuden. Kesäasunto on suojelukohde. Nykyiset omistajat ovat kunnostaneet rakennuksen täysin asuttavaan kuntoon.

Formulajuhlia Nikinmäessä! / Keke Rosberg

Asunto-osakeyhtiö Kuusimäentien valmistuttua Pistiäisentie 1:een 1971 eräs uusista muuttajista oli Keke Rosberg. Vaikka myöhemmin asuikin ulkomailla pidettiin hänen asunnossaan Formulakisojen jälkeen usein kansainvälisiä "jälkikisoja". Keke tunnettiin mukavana seuramiehenä, jonka bileistä paikalliset muun mukavan lisäksi muistavat perinteisen muovisaavillisen "jäämaitoa". Ei ole tietoa onko perinne vielä käytössä.

Taidetta kansainvälisellä tasolla / Rudolf Koivu

Nikinmäen, nimenomaan Keravanjoen varsien näkymiä ihaillaan taidenäyttelyissä, joissa on Rudolf Koivun töitä esillä. Hän asui vakinaisesti Helsingissä, mutta oleskeli 1920-luvulla usein Jokivarressa nykyisen Lahden moottoritien alle jääneessä kasvatusvanhempiansa (Salmensaari) mökissä ja kävi Korson ympäristössä maalailemassa mm Keravanjokea. Historiikkimme kansikuva kuva on Rudolf Koivun maalaama. Joessa oli ennen saari ja näkymä taulussa on saaresta Honkasen sillalle päin.

Musiikkimaailma / Arthur Furman

1930-luvulla tunnettu kapellimestari Arthur Furman piti kesäpaikkanaan Nissbackan taloa vastapäätä olevaa taloa.

Balettitaiteen tuulahdus / Seija Silfverberg

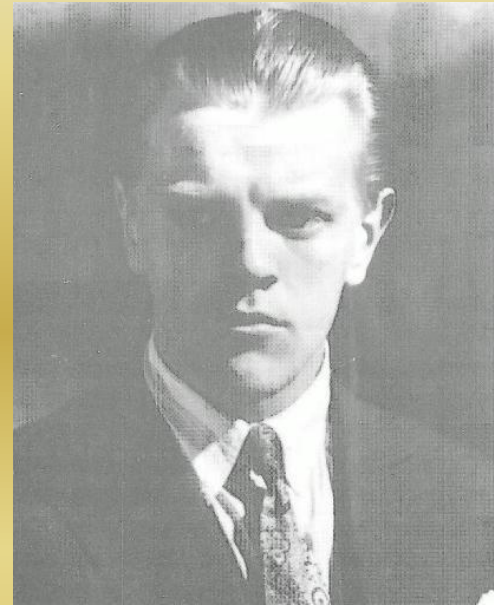
Suomen Kansallisoopperan baletin tanssijatar Seija Silfverberg asui 1950-luvun alussa vuokralla silloisella Kuusitiellä (nyk. Siiratie). Silloiset kulkuyhteydet Helsinkiin eivät kaikkein varmimpia olleet. Muutaman kerran Seija mietti millä ehtii ajoissa näytökseen. Seijasta tuli myöhemmin ensitanssija.

Hiihtoa kansainvälisessä tasolla / Antero Frantsi

Murtomaahiihdossa 1940-luvulla kansallisella ja kansainväliselläkin tasolla huippuvauhtia piti Antero Frantsi. Parhain saavutus oli kolmas sija Salpausselän hiihdoissa.

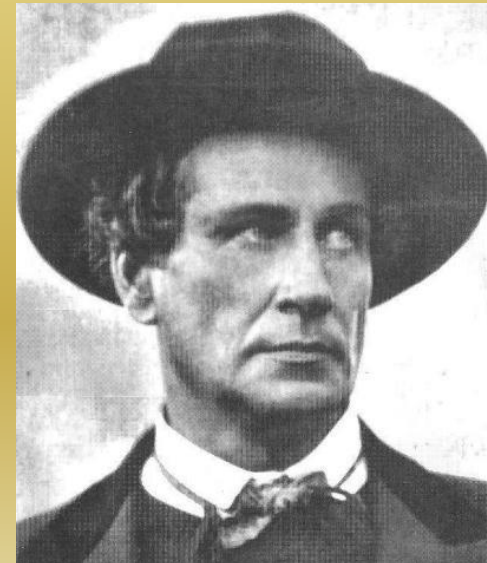
Elokuvan maailma / Valentin Vaala

1950-luvun puolivälissä tunnettu elokuvaohjaaja Valentin Vaala asui Nissbackassa. Hän haki rauhallista elinympäristöä ja löysi sen pariksi vuodeksi Nissbackasta. Hän asui Muurahaisentiellä. Ainakin yhtä Vaalan ohjaamaa filmiä on kuvattu Sulola-tilan pelloilla. Vaala ohjasi 39 pitkää elokuvaa, mm. Hella Wuolijoen ”Niskavuoren naiset”. Vaala sai kaikkiaan viisi Jussi-palkintoa.

Teatterin maailma / Urho Somersalmi

Ensimmäisten suomalaisten mykkäelokuvien sankari ja Kansalliteatterin kantaviin voimiin kuulunut Urho Somersalmi vaimoineen vietti muutamia kesiä Talaksen torpassa. Somersalmi sai ensimmäisenä Suomessa kokea filmitähteyden ihanuutta. Somersalmet päättivät uransa yhdessä kaksoisitsemurhaan.

NIKINMÄEN HISTORIIKKI

Verkkoversio, osa 3

2. lisätty painos 2012, julkaistaan verkossa . Kannen kuva : Rudolf Koivu.
Alkuperäinen teos julkaistiin painettuna v. 1997

NIKINMÄEN HISTORIIKKI

SISÄLLYSLUETTELO

Osa 1	1.	Historiikin kokoaminen
	2.	Kylämme - Nikinmäki
	3.	Asutus
	4.	Tiestö ja liikenneväylät
	5.	Liikenne ja ajoneuvot
	6.	Kouluolot
Osa 2	7.	Kauppaolot
	8.	Yritystoiminta
	9.	Palvelut
	10.	Vapaa-ajan toiminta
	11.	Vanhoja tiloja
	12.	Vanhoja nikinmäkeläisiä
Osa 3	13.	Nikinmäen suojelukohteet
	14.	Mielenkiintoisia tapahtumia / asioita
	15.	Muistikuvia 1950-luvulta
- Liitteitä

13 Nikinmäen suojelukohteet

Rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet:

Ylä-Honkolan talo on rakennettu 1910. Se on jugend-tyylinen asuinrakennus, jossa on rapatut julkisivut. Talo oli muutaman vuosikymmenen ajan, 1940-1960 luvuilla kyläkauppana.

Nissbackan talo Kimalaisentien varrella on alueen vanhin rakennus. Talon nimestä on koko kylä saanut nimensä.

Palmenin kauppa Sipoontien varrella on rakennettu 1946. Se on tyyliltään klassis-funktionalistinen. Se on edelleen alkuperäiskäytössä.

Björkbackan koulu valmistui 1897. Se on entinen ruotsinkielisen kansakoulun koulurakennus. Alkuaan rakennus oli yksikerroksinen ja satulakattoinen. Vuonna 1916 siihen lisättiin toinen kerros ja mansardikatto.

Vuokkotien valkoiseksi rapattu **muuntamorakennus**.

Wivi Lönnin kesähuvila, jonka Lönn on suunnitellut ja piirtänyt. Rakennus valmistui 1938.

Vanha Porvoontie on osa historiallista Turku – Viipuri- maantietä eli Kuninkaantietä.

Kimalaisentie on osa Kuninkaantieltä Keravalle johtanutta tietä.

Vantaan inventointi- ja suojelukohteiden 1930-79 luettelon mukaisia arvokohteita ovat lisäksi:

Kahden perheen talot vuosilta 1971-73 (Pistiäisentie 1)

Omakotitalo (Viholaisentie 5)

Jokivarren vanha seurakuntatalo, joka valmistui 1952 alun perin puusepänverstaaksi. Rakennuksen on piirtänyt arkkitehti Göran Malmström ja laajennuksen Pauli Halonen.

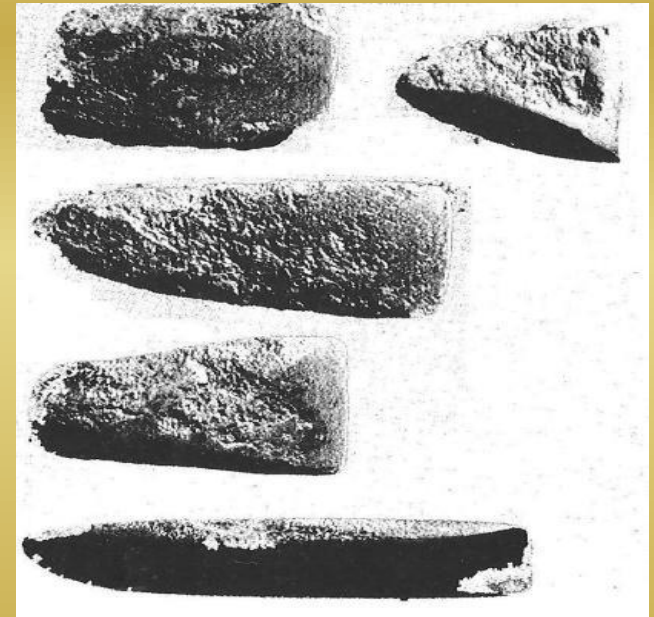
Myymälärakennus valmistui 1958 (Kimalaisentie 10). Oli aikanaan Elanto.

Toimistorakennus ”Tekoniemi” valmistui 1968 (Kimalaisentie 4).

14. Mielenkiintoisia tapahtumia / asioita

Kivikautinen asuinpaikka

Nissbackasta on löydetty Vantaan vanhimpiin kuuluva kivikautinen asuinpaikka. Paikka on sijainnut Keravanjoen länsipuolella Korsosta Sipooseen vievän maantien varrella, reilut 100 metriä Keravanjoesta. Asuinpaikka on varhaiselta kivilaudelta ns. Suomusjärven kulttuurin ajalta, jolloin ei vielä tunnettu saviastioiden valmistusta eli ajallisesti löytö on 8000 vuotta vanha.

Paikalta on löytynyt sekä tulisijoja että kiviesineitä kuten talttoja, alkeellisia kirveitä, kalastuksen välineitä ja keihäänkärkiä. Kaivauksia ja tutkimuksia on tehty 1936 ja 1972.

Asuinpaikkaa ei ole enää jäljellä ja se on osittain tiealueen alla. Silloin 8000 vuotta sitten meriveden pinta oli 30 metriä korkeammalla kuin nyt ja Keravanjokilaakso oli laajasti veden peittämä. Vantaa oli tuohon aikaan sisäsaaristoa, jossa harjoitettiin mm hylkeenpyyntiä. Tämäkin asuinpaikka on ollut saarella ja oletettavasti kausiluonteinen. Myös muualta Nikinmäestä, mm. Honkasen tiluksilta on löytynyt vanhoja esineitä. Kivikautinen keihään kärki on siirretty Kansallismuseon kokoelmiin. Niin ikään Myyraksen kartanon mailla on ollut kivikautinen asuinpaikka.

Susia Nikinmäessä

Monenlaiset metsän eläimet asuttivat Nissbackaa 1800-luvun loppupuolella. Vuonna 1876 syntynyt Evert Estenberg kertoi seuraavaa. Evertin ollessa pikkupoika hänen äitinsä sisar oli emäntänä keravalaisessa talossa. Hän oli hevoskyydillä ollut myymässä lehmän lihaa Helsingissä torilla. Kun hän palasi Helsingistä, niin Nissbackan kohdalla (vanhan Jokivarren kansakoulun) hän joutui susien hyökkäyksen kohteeksi. Yksi säkillinen lehmän luita oli jäänyt myymättä. Hän heitti sen säkin susille ja selvisi hyökkäyksestä.

Jauhomaton osto

Torpparit kävivät 1800-luvulla ja vielä 1900-luvun alkupuolella Helsingissä hevoskyydillä myymässä vähäisiä maataloustuotteita helsinkiläisille. Vanhassa kaupungissa oli sekatavarakauppa, josta maalaiset ostivat tavaroita. Kerran Nissilän talon metsätilan torpparit Forsström ja Lönnqvist sattuiivat samaan aikaan kauppaan. Forsström teki ostoksensa ja sen jälkeen Lönnqvist halusi ostaa jauhomaton.

Jauhomatto on lehmuksen kuorista taitavasti punottu säkki, johon sopi vanha tynnyrillinen (160 litraa) jauhoja. Säkillä on painoa lähes 150 kiloa. Kauppias sanoi että jauhot ovat alavarastossa ja hän ei pääse auttamaan kantamisessa, koska on loukannut jalkansa. Forsström sanoi kantavansa säkin itse. Forsström oli kyllä roteva mies, mutta ikää alkoi jo olla.

Tähän kauppias vastasi että jos tuollainen ukko jaksaa sen varastosta kantaa, niin se saa sen viedä. Forsström pyysi Lönnqvistin alavarastolle mukaansa. Säkki saatiin Lönnqvistin selkään. Lönnqvist sanoi Forsströmille, että kiipeä sinä vielä tikkaiden avulla säkin päälle niin on komeampi kantaa. Kun kauppias näki tämän, hän sanoi että se olikin reilusti maksettu, mutta en minä sinulle toista kertaa tällä hinnalla myy.

Nissbackantien sillan sahaaminen

Kerrotaan tarinaa 1890-luvun loppupuolelta, jossa suomalainen luonne ja tuumasta toimeen asenne ilmenevät. Kovin montaa taloahan siihen aikaan ei vielä ollutkaan. Kuitenkin kahdelle torpparille, naapuruksille Nissbackan tien varrella, Nissbackan ja Korson välillä oli tullut kinaa ja oli jatkunut jo pidempään. Toinen torppareista kävi Helsingissä torilla kerran viikossa, torstaisin. Hän lähti aamulla aikaisin, kolmen jälkeen hevosella matkaamaan.

Yhtenä keskiviikkona toisen torpparin poika hermostui lopullisesti naapuriepäsopuun ja päätti tehdä tuntuvan ratkaisun. Hän meni keskellä yötä joen ylittävän puusillan kimppuun ja alkoi sahata kannatinpuita poikki. Ei kokonaan poikki, vaan ainoastaan sen verran, että kun hevosajoneuvo tulee sillalle, niin varmasti romahtaa. Pojan epäonneksi ja naapurin onneksi yksi Nissbackan talon renki oli tulossa tyttärensä kanssa Keravalta tansseista ja he kuuluivat sahauksen äänen. He tunnistivat sahaajan ja riensivät kertomaan isännälle.

Edelleen toimitettiin sana torille lähtevälle torpparille, että nyt ei kannata ajaa Nisbackantien sillan kautta. Seuraavana päivänä nimismies tuli pidättämään pojan. Poika tuomittiin vankeuteen eikä häntä sen koommin paikkakunnalla nähty.

Nisbackan talon ruokakello

Nisbackan talossa oli messinkinen, yli 10 kiloa painava ruokakello, jolla ilmoitettiin ruuan olevan valmis. Kelloa käytettiin aina talon tontittamiseen, 1906 asti. Nisbackan talon irtaimistoa huutokaupattiin 1930-luvun alussa. Ruokakellon osti Huutokaupasta Aimo Honkanen, vanhin Honkasen veljeksistä.

Aune Lahtinen Perhotien alkupäässä. Ylhäällä killuu vielä vellikello. Takana on Pellisten talo.

Ajatuksena Aimolla oli saada Nissbackaan palokello. Salmisen makasiinin viereen pystytettiin telineet palokellolle. Kello oli paikallaan aina 1980-luvun alkuun asti. Erittäin varman tiedon mukaan ainakin kerran tulipalon sattuessa palokelloa soitettiin. Kyseessä oli Isontuvan ladon palo (Jokivarren puukoulua vastapäätä). Kello luovutettiin Vantaan Kaupungin Museolle 22.4.1997. Luovuttajina olivat mukana Aune Lahtinen ja Ahti Honkanen.

Kiinalaisia vankeja

Ennen ensimmäistä maailmansotaa ja sen aikana Nissbackassa on ollut venäläisiä ja heillä vielä kiinalaisia vankeja metsätöissä. He kaatoivat, varsinkin Pohjois-Nissbackassa laajoja metsäalueita. Myös muualla Nissbackassa mm. Honkasen tilalla metsää on kaadettu. Tosin puita ei kuljetettu mihinkään.

Metsän kaato liittyi osin sotaan ja puolustuslinjojen tekemiseen. Toisaalta ajatuksena oli toimittaa puuraaka-ainetta Venäjälle, Pietariin. Suuria metsäalueita kaadettiin ja tarkoitus oli jättää ainoastaan siemenpuut, yksi puu 40 metrin välein kasvamaan. Kerrotaan, että pähkinäpuut ovat tulleet Nissbackaan kiinalaisten vankien mukana.

Ruotsin kruununprinssi

1930-luvulla (oletettavasti 1932) Björkbackan koulun lapset kokivat elämyksen, kun Ruotsin kruununprinssi Kustaa IV Aadolf, prinsessa Louise sekä Suomen presidentti Svinhuvud ohittivat matkallaan Björkbackan koulun. Cavonius oli harjoituttanut lapsilla laulun ”Du gamla du fria”. Oppilaat olivat odotelleet hyvän aikaa tien vieressä ja kun autosaattue tuli kohdalle he lauloivat laulun.

Seurue pysähtyi kuuntelemaan hetkeksi esitystä, kätteli opettajat ja nyökkäsi kuninkaallisesti oppilaille ja jatkoi matkaansa. Nykyisistä Nissbackalaisista ainakin sisarukset Aune Kansanen ja Annikki Peltola olivat koulun oppilaina mukana laulamassa. Lisäksi paikalla oli runsaasti muita ihmisiä, sekä Nissbackasta että muualta.

Muistoissa nuohous ja kasvien myynti

1930-luvulla Nissbacka kuului Keravaan. Kohokohtia vuoden mittaan ei ollut kovin paljon. Useat henkilöt muistavat kuitenkin muutamia sellaisia eli tapahtumia, joita odotettiin ja joista jälkeinpäin keskusteltiin ja muisteltiin. Yksi oli nuohoojan tulo. Nuohooja tuli Keravalta ja oli osuvasti Kekäle sukunimeltään.

Toinen kokokohta oli puutarhuri Lampiaisen vierailut. Lampiainen oli Saviolta ja hän myi omenapuun taimia, pensaita ja muitakin kasveja. Lampiainen muisti tarkkaan mitä oli myynyt mihinkin ja kävi jälkeinpäin katsomassa miten kasvu edistyi ja antoi lisäohjeita. Lampiainen kiersi keväällä ja syksyllä. Niinikään sähkömittarin lukijan käynnit kerran vuodessa olivat huomattavia tapahtumia.

Sodan aika

Sodan ajasta on historiikissa jo aiemmin muutamia mainintoja. Miehet olivat rintamalla. Muutama pommi tuli Nissbackaan; Keravalle tuli useita. Monet vanhemmat nissbackalaiset muistavat valokuova-ammukset ja pommikoneet, jotka toisinaan matalalla lentäen tulittivat maahan.

Kotitekoisia kaasunaamareita tehtiin useissa perheissä. Koskaan niitä ei käytetty eikä niistä olisi varmaankaan ollut hyötyäkään. Sodan aikana, vaikka Nissbacka eli sammutetuin lyhdyin, ihmisiä oli ajoittain runsaasti. Helsingistä tuli ystäviä, tuttavvia, sukulaisia ja muitakin evakkoon tänne maalle.

Sodan aikana Nissbackassa oli ainakin Elolla yksi ja Myraksen kartanossa useita venäläisiä sotavankeja matilan töissä. Sodan jälkeen Nissbackaan tuli siirtolaisväestöä. Mm. Myraksen kartanosta ja Tammisto-tilasta (ent.Talaksen torppa) valtio lunasti siirtolaisille maata.

Partiolaisten maja

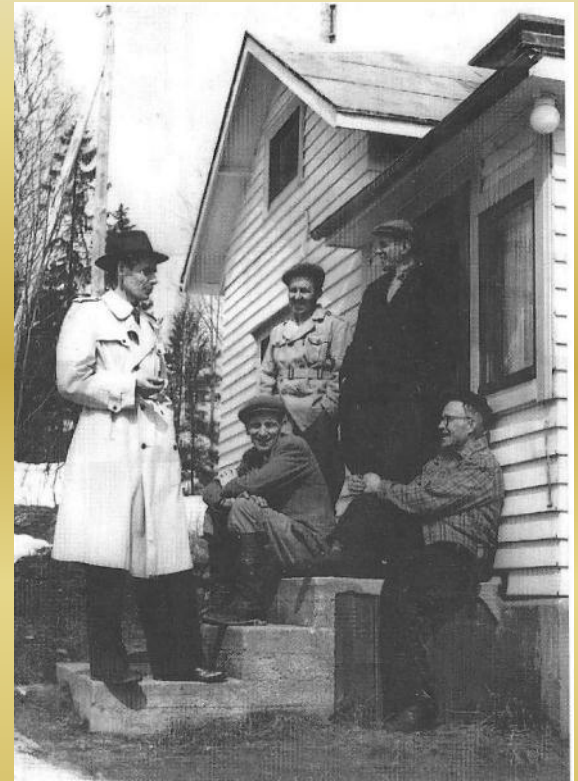
Helsingin ruotsinkieliset tyttöpartiolippukunnat ostivat 1950-luvun alussa kesäpaikan Nissbackasta rouva Satokankaalta (nyk. Mehiläisentiellä). Tontilla oli pieni kesäasunto valmiina. Partiolaiset laajensivat rakennusta niin, että toistakymmentä henkeä sopi kerrallaan majailemaan.

Ensimmäinen televisio

Lähes varma, mutta vahvistamaton tieto kertoo, että ensimmäinen televisio tuli Nissbackaan 1955 Lokkilinnalle, Leinalantielle. Tuolloin oli vasta ensimmäiset koelähetykset meneillään.

Suuri Rantatie

Nissbackan itäistä laitaa sivuaa Vanha Porvoontie. Tien nimi on aikanaan ollut Suuri Rantatie, jota pitkin kuljettiin Turun ja Viipurin väliä. Tie on saattanut olla jo 1300-luvulla, mutta ensimmäisen kerran se on kirjattuna vuoden 1556 karttaan. Nissbackan kohdalla tie toimi rajana Ali-Keravan ja Hidsbyn välillä. Keskiajalla Suuren Rantatien katsottiin olevan Suomen tärkein maantie.

Alkuun tietä pääsi kulkemaan vain ratsain, mutta 1600-luvun loppupuolella tietä saattoi jo kulkea hevosin ja kärryin. Tietä ovat kulkeneet niin kuninkaat, tsaarit ja kuriirit kuin myös piispat ja papit sekä armeijat. Totta kai kulkijoina olivat myös tavalliset ihmiset eli kauppiaat, porvarit ja talonpojat. 1600-luvun puolivälissä perustettiin kestikievarilaitos, jonka tuloksena mm Suuren Rantatien varrelle perustettiin kestikievareita 15-20 kilometrin välein, mikä helpotti merkittävästi matkustamista. Myyraksessa oli kestikievari. Esimerkiksi kuningas Kustaa III matkusti Suurta Rantatietä pitkin 1775 ja pysähtyi Myyraksessa. Suurta Rantatietä kutsutaan myös Kuninkaantiekksi, mikä on virallistettu tien oheen pystytetyillä ruskehtavilla kylteillä.

Suuri maaottelumarssi

Suuri maaottelumarssi Suomi-Ruotsi pidettiin keväällä 1941. Myös Nissbackasta osallistuttiin innolla tapahtumaan. Heimo Honkanen hoiti järjestelyt. Marssin pituus oli 15 kilometriä. Lähtö oli Nissbackasta ja käänköpaikka 7,5 kilometrin päässä, Keravalla, Keravanjoen ylittävällä sillalla. Ahti Honkanen oli sillalla ja merkitsi jokaisen osallistujan marssikorttiin kellonajan ja omat nimikirjaimensa.

Nissbackasta oli kymmeniä osallistujia, nuoria ja keski-ikäisiä. Vanhemmat olivat kannustusjoukoissa. Maaottelumarssi ei ollut mikään nopeuskilpailu, mutta Nissbackan marssissa haluttiin katsoa myös, kuka olisi nopein. Antero Frantsi voitti.

Viljan puinti 1950-luvulla

Nissbackassa oli useampia tiloja, joissa kasvatettiin viljaa eikä omia puimakoneita ollut. Erkki Roiskolla oli traktorin perässä vedettävä puimakone. 1950-luvulla joka syksyinen merkkitapahtuma oli puintipäivä. Erkki tuli aamulla. Traktorissa oli vauhtipyörä, joka pitkän hihnan avulla pyöritti puimakonetta, jossa oli myös ylimääräinen vauhtipyörä, joka hihnan avulla pyöritti olkilietsoa. Ujellus oli melkoinen kun kaikki vempaimet olivat toiminnassa. Väkeä piti olla riittävästi. Viljan korret nostettiin pellolla seipäiltä hevoskuormaan, tuotiin puintipaikalle, kuorma purettiin, vanha Roisko oli syöttämässä ne puimuriin, siemenet säkitettiin, oljet puhallettiin lietsolla navetan / sikalan ylisille. Siellä ylisillä saivat pikkupojatkin tarpeen mukaan olkia järjestellä. Ellei mitään kummempaa sattunut niin yhden talon viljat tulivat päivässä puitua. Seuraavana päivänä puitiin seuraavassa talossa.

15 Muistikuvia

Markku Järvisen (synt. 1945 lopulla) muutama muistikuva 1950- luvulta

Helsingin Olympialasten maraton

Vuoden 1952 olympialaisten maraton-juoksun käänköpaikka oli Helsinki – Tuusula –tiellä Mätäkiven mäessä. Olin 6-vuotias. Meillä oli samana vuonna ostettu vanha taksi, Dodge-merkkinen auto, jolla isä ajoi Mätäkiven mäen männikköön, jossa oli tilaa autoille. Sitten mentiin katsomaan. Kyllä ihmeteltiin kun oli neekeri juoksemassa ja oli vielä paljasjalkainen.

Myraksen metsäpalo

Noin 1950-luvun puolivälissä oli Myraksen talon mailla, Myraksesta Nikinmäkeen päin mäki tien länsipuolella, metsäpalo ylhäällä kallioilla. Palokunnat hälytettiin. Tikkurilasta tuli paloauto, Korson VPK tuli. Palo saatiin sammumaan. Yksi paloauto jäi tekemään jälkisammutusta – varmaankin 2 tuntia siitä kun paloautot tulivat. Silloin tulee pillit täysillä soiden Sipoon VPK paikalle. Missä palaa? Missä palaa? Hetken me pikkupojat jo mietimme että missähän nyt on uusi tulipalo. Tämä olkoon esimerkkinä siitä että tieto ei välttämättä siihen aikaan kulkenut kovin hyvin.

Mustalaisten hevosajopelit

Viisikymmentä-luvulla liikenne Myraksen ja Keravan välillä ei ollut kummoinenkaan. Mäen pikkulapsilla yksi hyvä leikkipaikka oli maantiellä ja sen vieressä. Mustalaiset kulkivat siihen aikaan hevospelillä useinkin tiellä. Me lapset pelkäsimme heitä. Muistan kerran kun jälleen joku huomasi mustalaisia hevoskärrypelillä tulevan. Kaikki lapset ryntäsivät Lahtisen pihaan. Lahtisen Esteri, pieni ja pippurinen emäntä tuli talon sisältä joku tussari käsissään ja huusi ”Jos ette pian siitä häivy niin minä täräytän teitä suolapyssyllä persuksille”. Mustalaiset häipyivät vikkelaasti

Ijäksen Velin kilpa-auto

Ijäksen Veli osti viisikymmentäluvun puolivälissä hopean-värisen kilpa-auton, jossa oli muhkea kilpa-auton ääni. Velillä oli tapana ajaa Myyraksen ja Peltolan Pajan väliä ja monesti aika vauhdilla. Kuulimme aina kun Veli käynnisti auton Myyraksessa tai Pajalla ja siinä oli hyvää aikaa ehtiä maantien varteen ihailemaan Velin menoa.

Kurren sukupuolen vaihdos

Taisi olla aivan 1960-luvun alkua, kun Nikinmäessä oli kuuluisuus, Kurre. Hän lienee ollut ensimmäinen suomalainen mies, joka vaihtoi sukupuolta. Hän pääsi oikein Hymy-lehteenkin. Se oli vielä sitä aikaa kun asian ymmärtäjiä ei liiemmin löytynyt.

Omenavarkaissa

Oli vuosi 1952 tai 1953. Olin aloittanut alakouluni. Oli syksy ja omenoiden aika. Olisiko ollut juuri Engbergin Pappa, jolta oli varastettu iltahämärissä omenoita. Pappa oli ilmoittanut koululle. Seppo Salokanteleella (opettajalla) oli jostain syystä tuntuma kuka oli ollut asialla. Seppo kuulusteli kahta kaveria, Penttiä ja Kalevia yhdessä. Kaverit kielsivät tiukasti koko asian. Sitten Seppo otti Pentin yksinään puhutteluun. Jonkin ajan kuluttua Seppo tuli takaisin koulun eteiseen ja sanoi Kaleville, että Pentti kertoi teidän olleen omenavarkaissa, mutta hän oli ollut vain seurana ja sinä olit ottanut omenoita. ”Se on kyllä vietävän vale, minä en ottanut kuin pari omenaa, mutta Pentti otti ainakin 10”. Juttu selvisi. Pojat kävivät anteeksipyynnöllä Papan luona ja istuivat jälki-istunnon. Me pienet oppilaat ihmettelimme miten viisaita opettajat ovatkaan.

Kesku­lämmitys kotiin

Peltolan Paja oli kehitel­lyt kesku­lämmityskattilan 1950-luvun alkupuolella. Meillä kotona oli, niin kuin muillakin, joka huoneessa uuni, jolla huone pidettiin talvella lämpimänä. Illalla oli kyllä lämmin, mutta kylmänä talviaamuna oli enää 10 astetta sisällä. Talon ulkopuolelle valettiin betonista pieni kattilahuone. Uusi savupiippu muurattiin. Peltolan Pajalta tuli Veikko. Talon seiniin tehtiin reikiä. Putket vedettiin kulkemaan jokaisen huoneen kautta ja huoneisiin asennettiin putkiin kiinni patterit. Kiertovesipumppua ei ollut vaan oli vapaakierto eli pieni vesisäiliö oli katon rajassa eteisessä. Kattila asennettiin tietenkin kattilahuoneeseen. Kivihiili oli polttoaineena. Hyvin on muistissa ensimmäinen talvi kesku­lämmityksen tulon jälkeen. Kylmänä talviaamunakin lämpö oli lähes 20 astetta. Tuntui siltä että nyt mennään aivan tekniikan huipulla.

Sama operaatio tehtiin moneen nissbackalaiseen kotiin.

Television katselu

Televiisiota ei 1950-luvun puolivälissä vielä ollut monessakaan kodissa. Säännölliset Tv-lähetykset alkoivat 1956. Silloin ”meidän mäellä” ainoa televisio oli Tandefeltilla (nyk. Muurahaisentie). Mäellä oli n. 15 lasta, jotka leikimme samoissa porukoissa. Parina iltana viikossa kävimme katsomassa televisiota Tandefeltilla. Ensimmäinen rivi istui lattialla, toinen rivi penkillä ja kolmas rivi seiso. Isäntäväki ei niinä iltoina televisiota nähnyt. Jälkeenpäin olen monesti miettinyt miten sitä oikein kehdattiin mennä sillä lailla naapuriin ja toisaalta kuinka television isäntäväki suhtautui meihin lapsiin niin kärsivällisesti. Muistikuvieni mukaan useinkaan meille ei kerrottu että tänään ei voi tulla katsomaan televisiota.

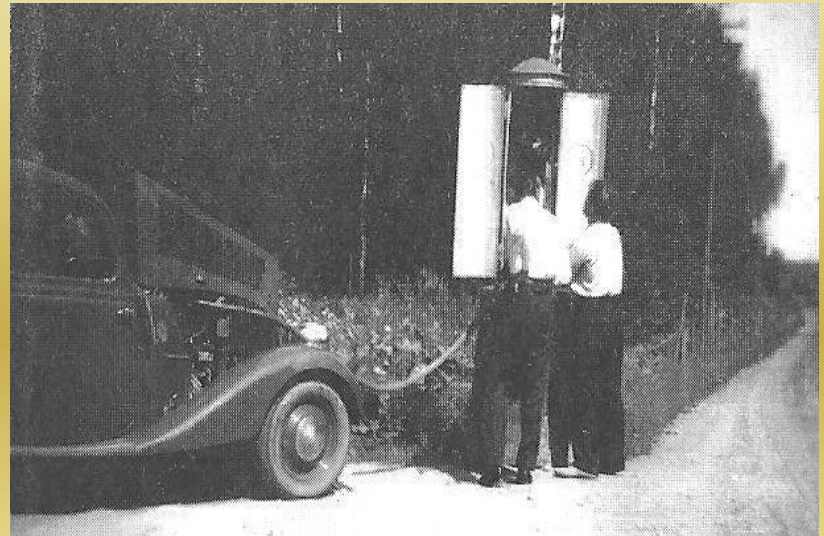
Ensio Laaksosen muistikuva

Vantaan Sanomat syntyi Nikinmäessä

Vantaan Sanomien päätoimittaja 1997/1998 Eero Lehtinen on muistellut Ensio Laaksoselle, että Vantaan Sanomat on perustettu 1967 ja aloittanut toimintansa Nikinmäessä Vuokkotiellä. Ensimmäinen Vuokkotiellä toimitettu numero on ilmestynyt 31.8.1967 nimeltään Helsingin Seutu. Nimi muutettiin Vantaan Seuduksi vuonna 1980 ja lehti ilmestyi Vantaan Sanomat -nimisenä syksystä 1992.

Mökkiläisten sarkaa 50-luvulta. Hintrikaisten vainiolla.

Palmenin bensiinipumput

Kiinalaisia sotavankeja

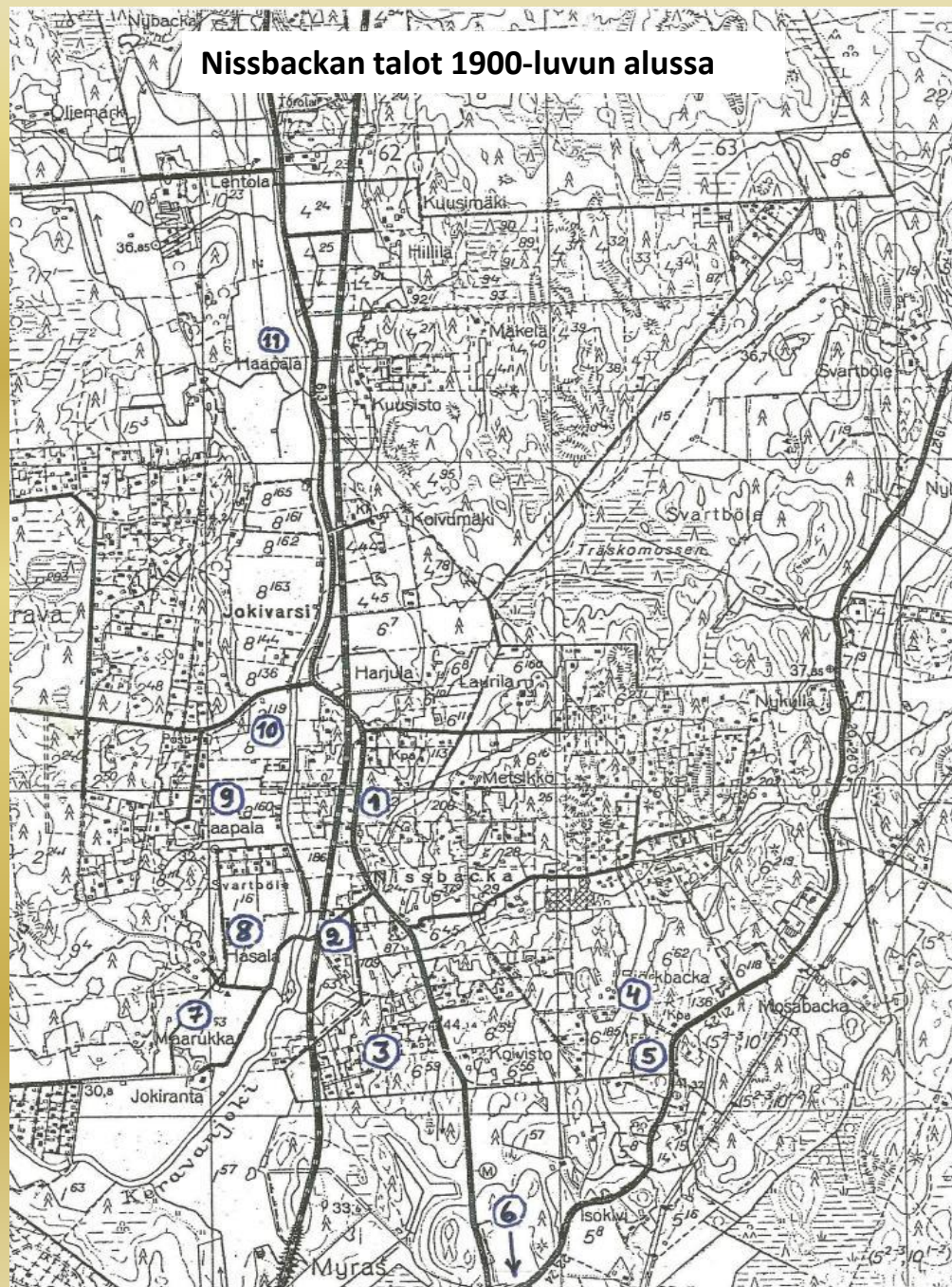
Kevättulvien aikaan

Nissbackan talot 1900-luvun alussa:

1. "Nissbackan talo"
Leskirouva Backman
2. "Talaksen torppa"
Myyraksen kartanon torppa
3. "Uusi Karhurinne torppa"
Nissbackan talon torppa
4. "Björkbackan torppa"
Nissbackan talon torppa
5. Björkbackan koulu
6. Myyraksen kartano
7. MAARUKKA Keravalaisen Inkilän talon torppa
8. HASALA Keravalaisen Inkilän talon torppa
9. HAAPALA (Olenius) Keravalaisen Jokimiehen talon torppa
10. (Salminen) Keravalaisen Jokimiehen talon torppa
- 11 HAAPALA Keravalaisen Jurvalan talon , (valtion virkatalo) torppa.

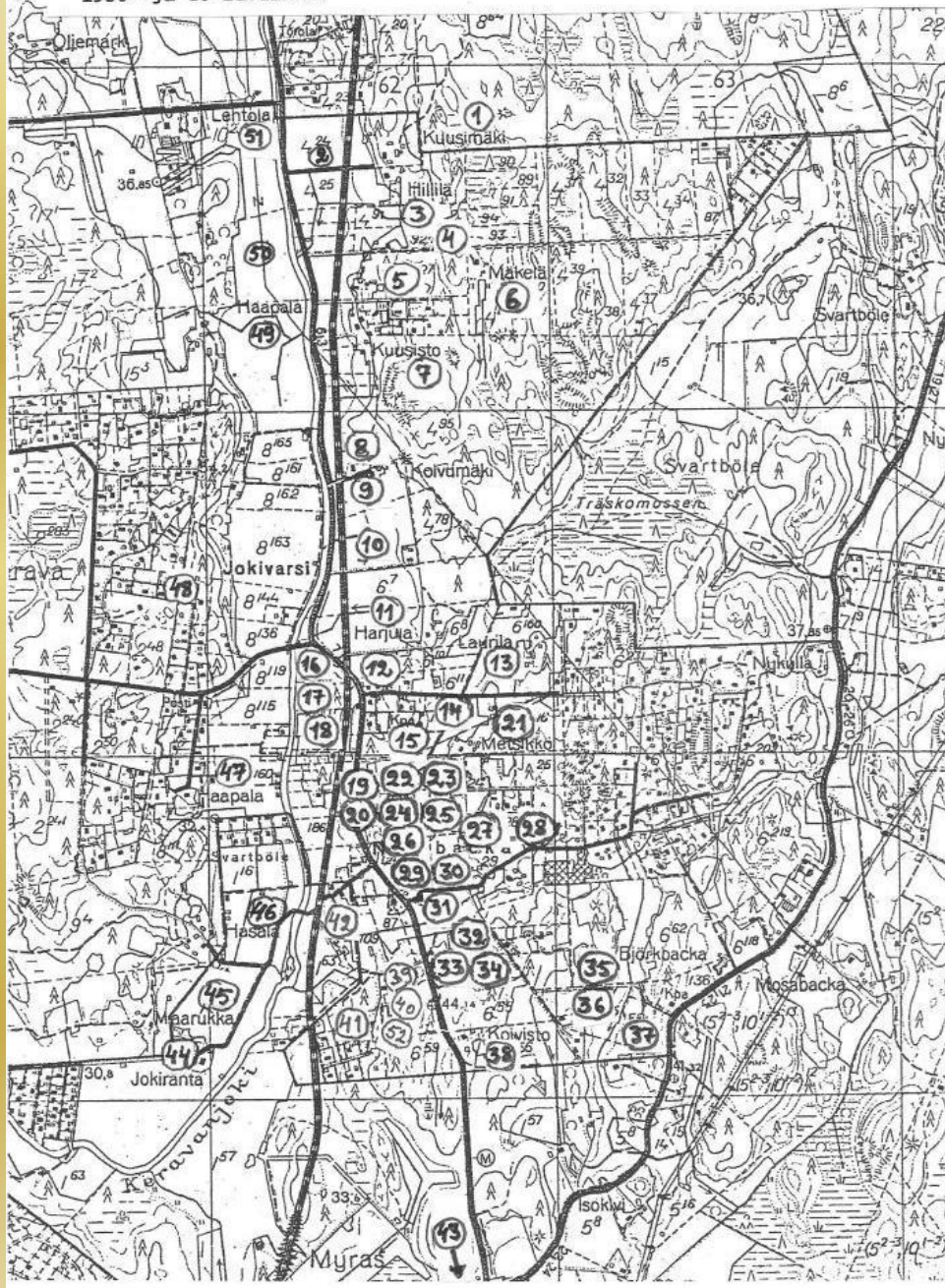
Nissbackan talot 1900-luvun alussa

Nissbackan talot ja omistajat, sekä uudet omistajat
1930- ja 40-luvuilla.

1.	KUUSIMÄKI	Saarinen	Pietilä n.-38	
2.		Peltola		
3.	HILLILÄ	Backman		
4.	SIROLA	Siren		
5.		Lehtonen Kustaa		
6.	MÄKELÄ	Kinnari	Survonen n.-35	
7.		Tuomisen perikunta		
8.		Koivumäen koulu		
9.		Uljala Frans		
10.	SISKELÄ	Uljala Matti	Terimo n.-35	Enkovaara
11.	HARJULA	Jokimies	Oksanen n.-36	
12.	"Vanha Karhurinne"	Salminen	Lindstedt n.-36	Lahtinen Pauli n.-40
13.	LAURILA	Leinala Lauri		
14.		Niemi Evert	Virtanen n.-38	
15.		Koskinen J	Oksanen n.-36	Hoikka n.-37
16.		Engberg Oskari		
17.		Suvanto Vihtori		
18.		Palenius Aleksander		
19.		Malmström	Kontio n.-40	Helenius n.-49
20.		Back Siiri		
21.	METSIKKÖ	Laine	Keto n.-41	Grönberg n.-51
22.	"Nissbackan talo"	Forskal	Burmeister n.-37	
23.		Laakso Vihtori	Ikonen n.-55	
24.		Laine	Vahvaselkä n.-37	Palkivaara n.-47
25.		Kansanen		
26.		Platan	Bernsson n.-37	Kruger n.-46
27.		Creander		
28.		Flaaming		
29.		Lehtinen Martta ja Lempi		
30.		Sjöblom		
31.	SULOLA	Backman		
32.		Makarjewski Sohkanen n.-46		
33.		Von Gothen Valve		
34.		Kiikeri Salomon		
35.	BJÖRKBACKA	Forsström Hjalmar		
36.		Harjula Huugo	Himberg n.-55	
37.		Björkbackan koulu		
38.	KOIVISTO	Aura	Hellberg n.35	Kollster n.-39
39.		Lahtinen	Sianravinto Oy n.-40	
40.		Sirola		
41.	"Uusi Karhurinne"	Laakso Aarne		
42.	"Talaksen torppa"	Tamminen	Leirimaa n.-32	Elo n.-38
43.	Myyraksen Kartano	Ijäs		
44.	JOKIRANTA	Tamminen	Leirimaa n.-32	Elo n.-38
45.	MAARUKKA	Palenius Oskari		
46.	HASALA	Honkanen Oskari		
47.	HAAPALA	Eskelin Jalmari		
48.		Ursin		
49.	HAAPALA	Hamberg Johan		
50.	KULMALA	Kulmala Julius		
51.	LEHTOLA	Nyholm Alfred		
52.	LÖNNIN HUVILA	Lönn Vivi		

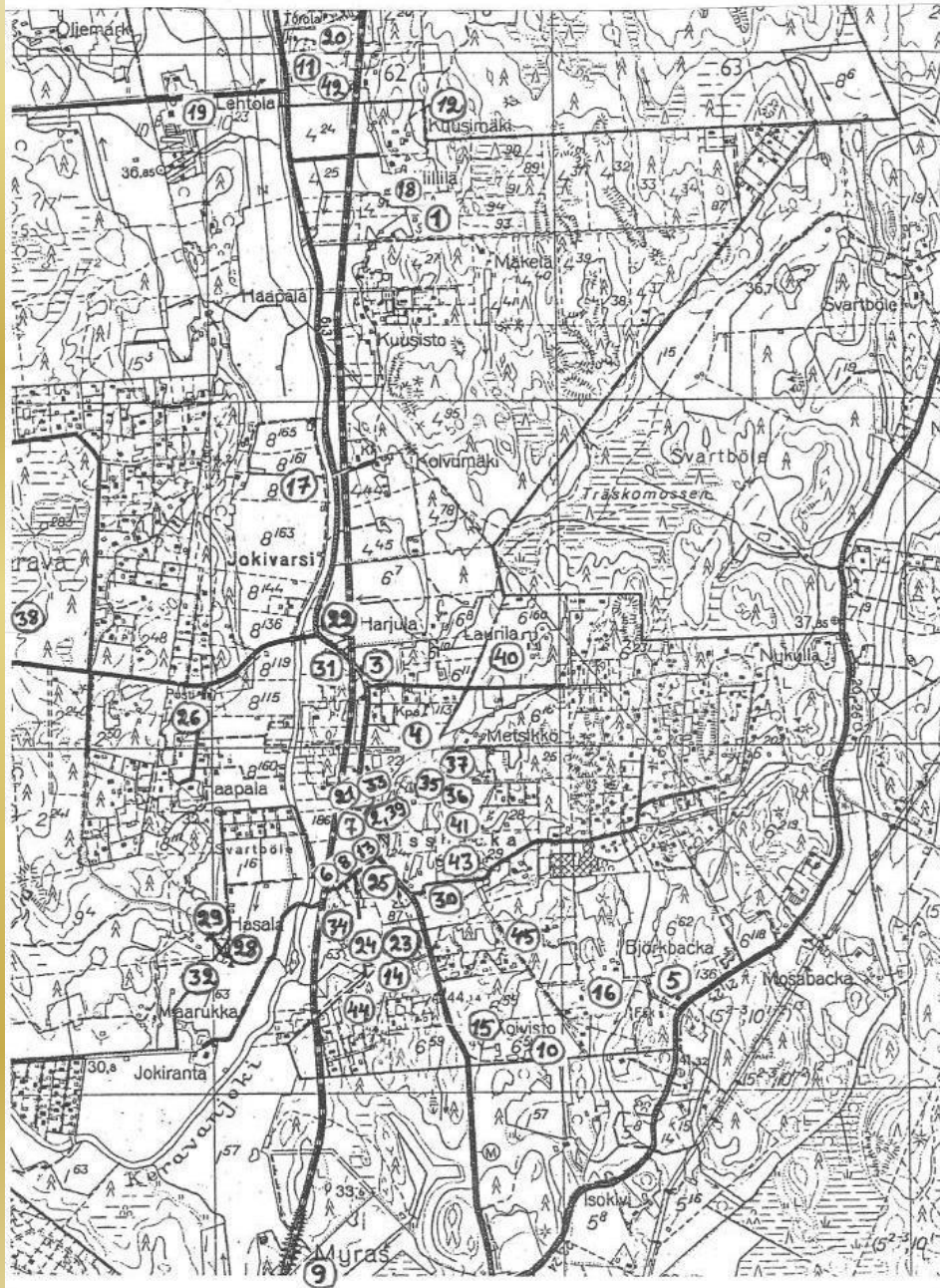
Nissbackan talot ja omistajat, sekä uudet omistajat
1930- ja 40-luvuilla.

Historiikissa mainitut kaupat, yritykset ja vanhat henkilöt

49.	HAAPALA	Hamberg Johan	18	Backmannin (vanha puutarha)
50.	KULMALA	Kulmala Julius	19.	Nyholmin (vanha puutarha)
51.	LEHTOLA	Nyholm Alfred11.	20.	Lindbergin puutarha
	Siren (vanha koulu)		21.	Sohkasen autovarikko
1.	Siren (vanha koulu)		22.	Jokivarren Esso
2.	Krugerin talo (kauppa)		23.	(23) Kolmikudos - Vogel
3.	Salmisen talo (vanha kaup-
pa)		24.	Auto- ja teollisuusmaalaamo
4.	Koskisen talo (vanha kaup-
pa)		25.	Autolava - Multilift -
5.	Palmen (kauppa)		26.	Jokivarren posti (alkupe-
räinen paikka)
6.	Häkkisen (vanha) kauppa		27.	Jokivarren posti (jälkim-
mäinen paikka)(Paikassa 23)
7.	Elanto (Säästäri - Siwa)		28.	Honkanen Ahti
8.	Laakkosen (vanha) kauppa)		29.	Honkanen Heimo
9.	Mariedal (vanha lasitehdas)		30.	Backman Frans
10.	Hellbergin (vanha
kettutarha)		31.	Engberg Oskari
11.	Peltolan Paja		32.	Frantsi Antero
12.	Pietilän vanha sikala		33.	(21) Fuhrman Arthur
13.	Matinlassin (vanha puu-
sepänverstas)		34.	Elo Arvo
14.	Sianravinto - Jalostus-
keskus - Järvisen puutarha
(vanhat)		35.	Ikonen Pentti
15.	(10) Gritsckewitsin (vanha
puutarha)		36.	Kansanen Herman
16.	Himbergin (vanha puutarha)		37.	Keto Aimo
17.	Idän (vanha puutarha)		38.	Koivu Rudolf
			39.	(2) Kruger Paul
			40.	Leinala Lauri
			41.	Peltola Veikko
			42.	Peltola Martti
			43.	Rosberg Keke
			44.	Silfverberg Seija
			45.	Vaala Valentin

Historiikissa mainitut kaupat, yritykset ja vanhat henkilöt

Tämän Historiikin tekivät mahdolliseksi seuraavat tukijamme.

Kuljetusliike Raimo Sohkanen OY Kimalaisentie 12 Puh.8746188	T.VIEMERÖ Satellite & Home Cinema Perhotie 39B P.0400-456660
Jormakan Korjaamo Oy Urpiaisentie 7 Korso Puh. 8726487	Louhinta/Saneeraus Suursalmi Perhotie 7 049-464438
Kampaamo-Kauneushoitola Bros Korsonpolku 4 Puh.8727586	Lehto Perhotieltä 34 Vaihtolavat ja kuljetukset P 049-421773
Lähilinjat OY Finnbuss Peltomäenkatu 4 Kerava puh 2947033	P-S Palosaneeraus OY Moreenitie 11 04250 Kerava Puh 2941336
Vogel Oy Siirakuja 3 Puh 874121	Korson Rauta Uranuksenkuja 11 Puh 8724578
Lindholm & Ervasti Ky Paarmarinne 7 puh 8746546 \8746326	Mainostoimisto Kaupungin Valot Puh 0400-976797
Mektek Oy Mannerheimintie 27 puh 441450	Myrnttisen Vihannes KY puh 8761160
Eläinlääkäri Marjatta Laakso Ampiaisentie 18 puh 8746295	RS-Sähkö Oy Surviaisenukuja 10 A Puh 8746890
K.A.Sisustustyö OY Kari Ahola Perhotie 44 Puh 8746681	VIDEO JA TV HUOLTO OY ALC Uranuksenkuja 17 puh 8512657
K Kauppa Palmen Vanha Porvoontie 340 puh 8746212	Autokorjaamo Elo Sorvala Viholaisentie 1 Puh 8746174
Instrumentarium Kerava Kauppakaari 11 puh 248787	Auto- ja Teollisuusmaalaamo Oy Siirakuja 5 Puh 8746252

Tämän Historiikin tekivät mahdolliseksi seuraavat tukijamme.

MARY COHR Lekita Oy puh/fax:832156	OKSASEN KALUSTE JA RAKENNETYÖ OY Lampputie 12 HKI puh 3511448
Peltitarvike OY Kytöntie 25. 00770 HKI P 3508330	LasiVallius Ampiaisentie 16 P 8746482
Parturi-Kampaamo Siru Mikkolan ostoskeskus Puh 8511218	TASOITE JA MAALAUUS VESA OY PYYNIKINTIE 5 V 00710 HKI PUH 3741881 FAX 3742282
Käyntikortit Kirsti Ovaska OY Hämeentie 68 Puh\fax:09-7260002\0400-853344 E-Mail kirsi.ovaska@dlc.fi	 Merita Vantaa Korso
MESTARI OFFSET OY	JOKIVARREN RENGAS OY Lahdentie 761 Nikinmäki puh. 8512062
Tuulan Salonki Maakotkantie 12 p 8722200	Kauppa Sarekka OY Sääskikuja 3 P.8746003
T:mi TV-VIDEOHUOLTO Markku Rantala Mannilantie 11 J:pää Puh.280996	Laatta ja Lukko Ky Maakotkantie 21 Korso puh 8722536
NOLYEC elintarvikkeet Happy Island Food Mikk.teol.alue Uranuksentie 17 Puh 8712546	Sakun Rauta Korsontie 2 Puh 8513098 Ark9-17,30 La 9-14
Vantaan kiinnike ja rak OY Albert Petreliuksen katu 3 P.833323	COPTER ACTION Malmin lentoas. P.3743355
Autokorjaamo Veljekset Peltola OY Jokitie 1 P 247778\247708	Kalliolan Soitot Alastaro Hennijoki
Duolan monipalvelu Oy Puh\Fax 2743002	Maanrakennus Ensio Varis Oy Yökkötie 2b puh 0400-451563

VANTAAN KAUPUNKI

Nikinmäki

- osa Vantaan kaupungin historiaa

*Tutustu myös Vantaan kaupungin kustantamien
historiateosten sarjaan.*

Ville Luho - Gunvor Kerkkonen

Helsingin pitäjän historia I

Esihistoria ja keskiaika

Markku Kuisma

Helsingin pitäjän historia II

Vanhan Helsingin synnystä isoonvihaan 1550-1713

Markku Kuisma

Helsingin pitäjän historia III

Isostavihasta maalaiskunnan syntyyn 1713-1865

Tulossa syksyllä 1997:

Aulikki Litzen

Helsingin maalaiskunnan historia 1865-1945

Vantaan kaupungin juuret

Kolme ensimmäistä teosta saatavina myös ruotsiksi.

*Myynnissä mm. Vantaan kaupunginmuseossa
ja kirjakaupoissa.*